

**UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
FILOZOFICKÁ FAKULTA**

**OD ÚSTAVU TELESNEJ VÝCHOVY VYŠŠEJ PEDAGOGICKEJ
ŠKOLY PO KATEDRU TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU
FILOZOFICKEJ FAKULTY UNIVERZITY MATEJA BELA
V BANSKEJ BYSTRICI**

Dizertačná práca

a5d6dc73-d555-4e5a-84bf-cecbe495f3e0

Študijný program: Športová humanistika
Študijný odbor : 8.1.4 športová humanistika
Pracovisko: Katedra telesnej výchovy a športu
Školiteľ dizertačnej práce: prof. PaedDr. Karol Görner, PhD.

Čestné vyhlásenie

Vyhlasujem, že dizertačnú prácu s názvom *Od Ústavu telesnej výchovy Vyššej pedagogickej školy po Katedru telesnej výchovy a športu Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici* som vypracoval samostatne, pod odborným vedením prof. PaedDr. Karola Görnera, PhD., na základe analýzy prameňov a využitím príslušnej literatúry, uvedenej v zozname.

Banská Bystrica 13. 06. 2014

.....

Podpis

Pod'akovanie

Touto cestou by som úprimne a srdečne chcel pod'akovať prof. PaedDr. Karolovi Görnerovi, PhD., ktorý mi nie raz poskytol cenné rady a odporúčania bez toho, aby výrazným spôsobom modifikoval či zasahoval do môjho prejavu a štýlu písania. Taktiež oceňujem, že dokázal načrtnúť smer, akým som sa mal uberať a ako sa v skúmanej problematike orientovať. Mimoriadne pozitívne hodnotím jeho dôkladný prístup, ktorý mi bol viackrát nápomocný.

ABSTRAKT

PETRÁŠ, Gustav: Od Ústavu telesnej výchovy Vyššej pedagogickej školy po Katedru telesnej výchovy a športu Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici [Dizertačná práca] : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Filozofická fakulta: Katedra telesnej výchovy a športu. Školiteľ: prof. PaedDr. Karol Görner, PhD. Banská Bystrica : FF UMB, 2014. 122 s.

V práci sa zameriavame na historický prierez od vzniku prvej organizačnej jednotky zabezpečujúcej prípravu telovýchovných pedagógov na Vyššej pedagogickej škole, pokračujeme Pedagogickým inštitútom, Pedagogickou fakultou a končíme súčasnou Katedrou telesnej výchovy a športu, Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Ďalej sa zameriavame na jednotlivé časové etapy, ktoré boli relevantné vo vývoji a tiež na spoločensko – ekonomické vzťahy, ktoré mali podstatný vplyv na etablovanie a priebeh prípravy kvalifikovaných telovýchovných odborníkov. Zorné pole nášho výskumu nezostáva iba pri činnosti katedry. Informácie podávame v širšom kontexte, za účelom lepšieho pochopenia danej problematiky. Zmieňujeme sa aj o mimoškolských aktivitách, ktoré sú realizované cez fakultné a univerzitné športové kluby. Aj vďaka nim katedra vychováva významných športovcov a úspešných trénerov, ktorí významnou mierou prispeli k rozvoju telovýchovného a športového povedomia nielen v rámci mesta, regiónu ale celého Slovenska. Pri písaní práce vychádzame z metodológie historických vied so zameraním na metódy obsahovej analýzy textov a oral history. Získané informácie vyhodnocujeme kvalitatívnymi a kvantitatívnymi metódami. Prínosom nášho výskumu je obohatenie športovej historiografie Slovenska a akademickej Banskej Bystrice.

Kľúčové slová: Fakulta humanitných vied. Katedra telesnej výchovy. Katedra telesnej výchovy a športu. Pedagogická fakulta. Telesná výchova. Vyššia pedagogická škola.

ABSTRACT

PETRÁŠ, Gustav: From the Institute of Physical Education Higher School of Education to the Department of Physical Education and Sports Faculty of Philosophy Matej Bel University in Banská Bystrica [Dissertation thesis] : Matej Bel University in Banská Bystrica. Faculty of Philosophy: Department of Physical Education and Sports. Mentor: prof. PaedDr. Karol Görner, PhD. Banská Bystrica : FF UMB, 2014. 122 s.

In this paper, we focus on the historical cross-section since the formation of a first organizational unit that provided training for physical education teachers at the Higher Pedagogical School. We continue with the Pedagogical Institute, Faculty of Pedagogy and finish with the present Department of Physical Education and Sports at the Faculty of Philosophy Matej Bel University in Banská Bystrica. Later we focus on the individual time stages relevant during the progress and also socio-economical relations that had a significant impact on the establishment and course of background for qualified physical education experts. The field of view of our research does not remain only within the activities of the Department. The information is presented in a broader context, in order to better understand the issues. We also remark the extracurricular activities which are carried out by faculty and university sports clubs. Thanks to them, the department educates distinguished athletes and successful coaches who have contributed greatly to the development of physical education and sports awareness not only within the city, the region but the whole of Slovakia.. In writing of this paper we used the methodology of historical sciences focusing on methods of textual analysis and oral history. Obtained data were evaluated by qualitative and quantitative methods. The contribution of our research lies in an enrichment of the Slovak sports historiography and the academic Banská Bystrica.

Key words: Faculty of Humanities. Department of Physical Education. Department of Physical Education and Sports. Faculty of Pedagogy. Physical Education. Higher Pedagogical School.

PREDHOVOR

Problematicou prípravy telovýchovných pedagógov sa v našom štátnom útvare zaoberalo veľmi málo autorov. Komplexné dielo, ktoré by podalo ucelený prehľad o tejto problematike absentuje. Autori zaoberajúci sa touto tematikou sa zameriavajú na jednotlivé časové obdobia a poznatky podávajú v širokých súvislostiach.

Práve táto skutočnosť a túžba po poznaní svojej minulosti nás priviedla k myšlienke zaoberať sa podrobnejšie touto problematikou. Minulosť – súčasnosť – budúcnosť, sú navzájom prepojené a privádzajú nás k lepšiemu poznaniu súčasnosti a budúcnosti cez samotnú minulosť.

Aj Banská Bystrica ako kultúrne, historické a vzdelávacie centrum stredného Slovenska sa podieľa na príprave telovýchovných pedagógov. Práve našou prácou podávame ucelený prehľad telovýchovného pracoviska tohto mesta. Okrem toho analyzujeme školskú telesnú výchovu na Slovensku a zmieňujeme sa o príprave telovýchovných pedagógov mimo Banskej Bystrice. Vo výskume sa zameriavame na archívne pramene a rozhovory s dlhoročnými pracovníkmi katedry. Dôkladne analyzujeme jednotlivé činitele a okolnosti, ktoré majú vplyv na následnú profiláciu budúcich učiteľov telesnej výchovy.

Keďže publikácie podobného charakteru sa u nás vyskytujú len minimálne chceli by sme touto prácou prispieť k rozšíreniu poznatkovej databázy v rámci vedného odboru športová humanistika.

OBSAH

PREDHOVOR.....	6
ZOZNAM SKRATIEK.....	9
ÚVOD	11
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY	13
2 CIEĽ A ÚLOHY VÝSKUMU.....	15
2.1 Cieľ výskumu.....	15
2.2 Úlohy výskumu.....	15
3 METODIKA VÝSKUMU	16
3.1 Organizácia a priebeh výskumu.....	16
3.2 Metódy získavania údajov	16
3.3 Metódy vyhodnocovania údajov	18
4 VÝVOJ ŠKOLSTVA A ŠKOLSKEJ TELESNEJ VÝCHOVY NA SLOVENSKU PO VZNIK ÚSTAVU TELESNEJ VÝCHOVY NA VÝŠŠEJ PEDAGOGICKEJ ŠKOLE V BANSKEJ BYSTRICI.....	19
4.1 Vývoj školskej telesnej výchovy	19
4.2 Príprava telovýchovných pedagógov.....	24
5 OD ÚSTAVU TELESNEJ VÝCHOVY VÝŠŠEJ PEDAGOGICKEJ ŠKOLY PO KATEDRU TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU FILOZOFICKEJ FAKULTY UNIVERZITY MATEJA BELA	28
5.1 Pred odborová telesná výchova	28
5.2 Katedra odboru telesnej výchovy	32
5.3 Katedra telesnej výchovy na Pedagogickej fakulte od roku 1992 po....	49
2008.....	49
5.4 Katedra telesnej výchovy a športu v období 1992 - 2014	54
5.5 Univerzitné športové kluby a ich prepojenie na pracoviská telesnej	65
výchovy a športu.....	65
5.6 Významní telovýchovní pedagógovia a akademický funkcionári	68
5.7 Úspešní športovci študujúci na Pedagogickej fakulte a Univerzite	71
Mateja Bela	71
ZÁVER.....	75
PRAMENE VÝSKUMU	77
PRÍLOHA	84

ZOZNAM OBRÁZKOV A TABULIEK

Obrázok 1	Počet študentov na Katedre telesnej výchovy PF v ak. r. 2004/05 podľa51
Obrázok 2	Počet študentov na Katedre telesnej výchovy PF v období 2001 až 200852
Obrázok 3	Štruktúra doktorandského štúdia na KTVŠ v ak. roku 2010/1162
Obrázok 4	Počet študentov Katedry telesnej výchovy a športu FHV UMB64
Obrázok 5	Zastúpenie študentov podľa jednotlivých študijných programov Bc. a Mgr.64
Obrázok 6	Počet členov ŠK UMB a jej predchodcov vo vybraných rokoch67
Tabuľka 1	Zoznam predmetov a týždenná časová dotácia pre učiteľov45
Tabuľka 2	Kvalifikačné zloženie Katedry telesnej výchovy a športu FHV UMB v rokoch 1992 – 201056
Tabuľka 3	Zoznam predmetov, ktoré v priebehu ak. roku 1993/94 absolvoval každý...59
Tabuľka 4	Zoznam predmetov, ktoré v priebehu ak. roku 2010/11 absolvoval každý...61

ZOZNAM SKRATIEK

AK. R. – Akademický rok

BC – Bakalár

ČSR – Československá republika

ČSSP - Československo-sovietske priateľstvo

ČSSR – Československá socialistická republika

ČSZTV – Československý zväz telesnej výchovy

FHV – Fakulta humanitných vied

FHPV- Fakulta humanitných a prírodných vied

KOTV – Katedra odboru telesnej výchovy

KTV – Katedra telesnej výchovy

KTVŠ – Katedra telesnej výchovy a športu

KZTV – Katedra základnej telesnej výchovy

LU – Letná univerziáda

ME – Majstrovstvá Európy

MGR – Magister

MS – Majstrovstvá sveta

MŠ ČSR – Ministerstvo školstva Československej republiky

MŠ SSR – Ministerstvo školstva Slovenskej socialistickej republiky

OH – Olympijské hry

PF – Pedagogická fakulta

PI – Pedagogický inštitút

PO SZM – Pionierska organizácia Slovenského zväzu mládeže

ROH – Revolučné odborové hnutie

SP – Svetový pohár

SSR – Slovenská socialistická republika

SŠKU - Slovenský športový klub Univerzita

SZM – Socialistický zväz mládeže

TJ – Telovýchovná jednota

TV – Telesná výchova

UMB – Univerzita Mateja Bela

VPŠ – Vyššia pedagogická škola

VŠB - Vysokoškolský šport

VŠTJ – Vysokoškolská telovýchovná jednota

ZDŠ – Základná deväťročná škola

ZOH – Zimné olympijské hry

ZRTV - Základná rekreačná telesná výchova

ZŠ – Základná škola

ZU – Zimná univerziáda

YMCA - Young Men's Christian Association (Kresťanské združenie mladých mužov)

ÚVOD

Výchovno-vzdelávací systém, ktorý je súčasťou spoločnosti potrebuje mať pre efektívne fungovanie vyriešenú otázku odborného zabezpečenia vo forme kvalifikovaných odborníkov. S týmto tvrdením sa zhodujú aj samotní telovýchovní tvorcovia, ktorí túto požiadavku zakomponovali do *Medzinárodnej charty telesnej výchovy a športu z roku 1978*. Podľa nich vyučovanie, dozor a riadenie telesnej výchovy a športu musí byť zverené kvalifikovaným odborníkom (Antala, 2001).

Športová historiografia, ako relatívne nový odbor vo vedách o športe, sa čoraz častejšie orientuje na nové predmety svojho skúmania. Nakoľko komplexné dielo o genéze telovýchovného pracoviska v slovenskej športovej historiografii chýba, môžeme túto prácu označiť aj ako priekopnícku. Možno práve ona bude impulzom pre ďalších športových historikov viac sa zaoberať podobnou problematikou a zviditeľňovať naše telovýchovné dejiny. Prostredníctvom tejto práce sa snažíme vyplniť prázdne miesta a uvádzaný vedný odbor obohatiť o nové poznatky.

Napísať prácu takéhoto charakteru nie je jednoduché. Vyžaduje si to zodpovedný prístup v skúmaní prameňov s dodržaním metodologického postupu v intenciách historických vied. Špecifickosť historického výskumu v sebe zahŕňa mnohé riziká, ktoré sa prejavujú počas celého výskumného obdobia. Avšak prekonávaním týchto ťažkostí si človek uvedomí originalitu a obohacujúcu hodnotu predkladaného výskumu.

Cieľom tejto práce je podať ucelenú genézu od prvej organizačnej jednotky zabezpečujúcej prípravu telovýchovných pedagógov na Vyššej pedagogickej škole po súčasnú Katedru telesnej výchovy a športu, Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

V prvej kapitole opisujeme aktuálny stav riešenej problematiky a v druhej kapitole cieľ výskumu a úlohy na splnenie tohto cieľa. V tretej kapitole sa zaoberáme metódami potrebnými na získavanie údajov a ich vyhodnocovanie. Ide predovšetkým o metódu obsahovej analýzy textov, oral history, ktoré vyhodnocujeme kvalitatívnymi a kvantitatívnymi metódami. Ďalším primárnym zdrojom na získanie informácií je pološtrukturovaný rozhovor s rôznymi pamätníkmi. V štvrtej kapitole sa venujeme už samotnému vývoju školstva a školskej telesnej výchovy na Slovensku po vznik ústavu telesnej výchovy na vyššej pedagogickej škole v banskej bystrici a príprave telovýchovných pedagógov na Slovensku. V piatej kapitole pokračujeme vývojom školstva od vzniku ústavu telesnej výchovy, Katedrou odboru telesnej výchovy a Katedrou telesnej

výchovy v jednotlivých obdobiach. Zameriame sa aj na univerzitné športové kluby, na úspešných športovcov a pedagógov, ktorí pozitívne prezentovali alebo ešte stále prezentujú a robia dobré meno, ako Katedre telesnej výchovy, tak aj Slovenskej republike.

Hoci pri výskume pracujeme s nedostatkom primárnych a sekundárnych zdrojov, čo nám napokon aj sťažuje samotný výskum a konečnú kvalitu práce dúfame, že táto publikácia prinesie vďaka novému poznaniu do športovej historiografie a obohatí informačnú databázu o vývoji a etablovaní sa telovýchovného vzdelávania v rámci vysokého školstva v Banskej Bystrici.

1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

Problematikou prípravy telovýchovných pedagógov v Banskej Bystrici sa v minulosti zaoberalo veľmi málo autorov. Je to náročná problematika, ktorá buduje na interdisciplinarite medzi vedami športovými a historickými. Okrajovo sa na zmapovaní vývoja Katedry telesnej výchovy a športu v Banskej Bystrici podieľali nasledovní autori: Lietava, 1966; Bucko, 1967; Firc, 1975; Fremal, 1979; Višňovský, 2004; Bartík, 2006.

Vychádzajúc z prác uvádzaných autorov prichádzame k niekoľkým poznatkom. Banská Bystrica sa na príprave telovýchovných pedagógov podieľala prostredníctvom Pedagogickej fakulty pri Slovenskej univerzite v Bratislave, ktorá bola vládny rozhodnutím č. 66/53 premenovaná na Vyššiu pedagogickú školu (VPŠ). Telesná výchova sa vyučovala ako vysokoškolská učiteľská prípravka. Katedru telesnej výchovy (KTV) založili r. 1957 a jej prvými členmi boli Jozef Klempa, Viera Vidová a Jaroslav Starší.

1. septembra 1959 prišlo k transformácii a z VPŠ vznikol Pedagogický inštitút (PI). Na inštitúte sa pripravovali učitelia telesnej výchovy pre 1. až 9. postupný ročník. O tri roky neskôr zasiahla slovenské vysoké školstvo reorganizácia, ktorou sa zaviedlo štúdium odboru telesnej výchovy. Okrem toho r. 1962 bola formovaná VŠTJ (vysokoškolská telovýchovná jednota) Slávia, ktorá prispela k zlepšeniu podmienok pre rast výkonnosti športovcov i pre masový rozvoj telesnej kultúry študentov a zamestnancov školy (Murgaš a kol, 1999).

Roku 1964 zlúčili KTV, PI v Banskej Bystrici s KTV, PI v Martine a vznikli aj dve katedry telesnej výchovy pod hlavičkou novovzniknutej Pedagogickej fakulty (PF). Jedna katedra bola zameraná na telesnú výchovu ako odbor (zabezpečovala prípravu učiteľov telesnej výchovy pre základné a stredné školy) a druhá na základnú telesnú výchovu (starala sa o telesnú výchovu študentov neštudujúcich telesnú výchovu).

Pádом železnej opony došlo k politicko-spoločenským zmenám a s nimi k reorganizácii vysokého školstva. 1. júla 1992 sa PF rozčlenila na dve fakulty - Fakultu humanitných a prírodných vied (FHPV) a Pedagogickú fakultu. Novovzniknuté fakulty spolu s Ekonomickou fakultou vytvorili Univerzitu Mateja Bela (UMB).

Príprava učiteľov telesnej výchovy sa realizovala na Katedre telesnej výchovy PF (pre prvý stupeň základnej školy) a Katedre telesnej výchovy a športu FHPV (od r. 1995 na Fakulte humanitných vied). V roku 2009 Katedru telesnej výchovy a športu Fakulty humanitných vied (FHV) a Katedru telesnej výchovy PF zlúčili. Týmto krokom sa na príprave telovýchovných odborníkov podieľa v súčasnosti Katedra telesnej výchovy

a športu Filozofickej fakulty, ktorej cieľom bolo a je pripravovať budúcich učiteľov základných a stredných škôl, ako aj ďalších odborníkov, v rámci širokej plejády oblastí telesnej kultúry, v súčasnosti vied o športe (Fremal a kol, 1994).

2 CIEĽ A ÚLOHY VÝSKUMU

2.1 Cieľ výskumu

Cieľom výskumu je podať ucelený prehľad od vzniku prvej organizačnej jednotky zabezpečujúcej prípravu telovýchovných pedagógov na Vyššej pedagogickej škole po súčasnú Katedru telesnej výchovy a športu, Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. V práci kladieme dôraz na jednotlivé časové etapy vo vývoji a spoločensko - ekonomické vzťahy, ktoré majú podstatný vplyv na etablovanie a priebeh prípravy kvalifikovaných telovýchovných odborníkov.

2.2 Úlohy výskumu

Na to, aby sme náš cieľ výskumu mohli naplniť vytyčujeme na jeho splnenie nasledujúce úlohy:

1. Zistiť, kedy sa začalo s vyučovaním telesnej výchovy v banskobystrickom vysokoškolskom prostredí.
2. Zistiť, v ktorom roku vznikla Katedra telesnej výchovy a jej postavenie v banskobystrickom vysokoškolskom systéme.
3. Preskúmať a následne interpretovať organizačnú štruktúru katedry, jej kvalitatívne a kvantitatívne ukazovatele vplývajúce na pracovné prostredie.
4. Stanoviť etapy na základe spoločensko-ekonomických udalostí, ktoré vplývali na smerovanie vývoja katedry.
5. Zistiť rozdielnosť kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov medzi katedrami telesnej výchovy v období Univerzity Mateja Bela.
6. Zamerať sa na katedru a jej vzťah k mimoškolským aktivitám, výchovu športovcov a telovýchovných pedagógov.

3 METODIKA VÝSKUMU

3.1 Organizácia a priebeh výskumu

Z dôvodu nepostačujúceho spracovania danej problematiky sme vo výskume mali sťažené podmienky. Komplexné dielo zaoberajúce sa prípravou telovýchovných pedagógov v Banskej Bystrici absentuje. Napriek tomu sa stretávame s okrajovým zameriavaním činnosti katedry v rozdielnych obdobiach. Aj keď tieto zdroje neboli príliš rozsiahlo spracované, poslúžili nám ako nosné piliere vo výskume. Doplnili sme ich ďalšími historickými prameňmi v tlačenej a ústnej podobe. Najväčšiu výpovednú hodnotu nám sprostredkovali materiály primárneho charakteru. Vďaka nim sme sa vyvarovali prípadnému subjektivismu.

Archívne dokumenty sme študovali v Štátnom archíve Banská Bystrica, archíve katedry, fakultnom archíve a v ďalších súkromných archívoch. V tejto časti výskumu sme mali sťažené podmienky k prístupu informáciám i napriek našej snahe dopracovať sa k čo najväčšiemu množstvu primárnych zdrojov. V minulosti na vysokých školách v Banskej Bystrici nefungoval centrálny archív. Prvý Registratúrny poriadok a registratúrny plán UMB v Banskej Bystrici bol schválený v roku 1995 (č. j. 184/95/sek.r.). Od tohto roku až po súčasnosť sa dôležité informácie skladujú podľa zákonom stanoveného poriadku.

Knižné publikácie, ako aj periodickú tlač sme za účelom výskumu vyhľadali v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici, Slovenskej národnej knižnici v Martine, Univerzitnej knižnici Mateja Bela a v knižnici Fakulty telesnej výchovy a športu v Bratislave. Dokumenty s vysokou výpovednou hodnotou nám poskytli študijné oddelenia FHV a PF. Za účelom podania čo najobjektívnejšieho pohľadu na prípravu telovýchovných pedagógov na našom pracovisku, sme usporiadali rozhovory s dlhoročnými pracovníkmi katedry. Zvolili sme si priebeh voľného neštandardizovaného rozhovoru. S respondentmi sme pracovali individuálne prostredníctvom otvorených otázok, kvôli docieleniu plastickejšieho obrazu skúmaného javu. Vzhľadom na obsahovú stránku výskumu sme internetové zdroje používali v minimálnom rozsahu.

3.2 Metódy získavania údajov

V našom výskume sme vychádzali z metodológie historických vied, ktorá sa skladá zo štyroch fáz. Prvou fázou je heuristika, v ktorej sme náš výskum zamerali na

oboznamovanie sa s literatúrou a zdrojmi, ktoré sa stali našim odrazovým mostíkom k hlbšiemu bádaniu a študovaniu historických materiálov. V našom prípade sa nosným autorom stal Jaromír Perútka, ktorý napísal množstvo literatúry (monografie a skriptá) o dejinách telesnej výchovy a športu. V druhej fáze sme sa zamerali na archívne bádanie a sondáž dobových periodík. Na základe týchto činností sme mohli získané informácie podrobiť historickej kritike (rozlišovanie pravých a nepravých prameňov). Následne sme informácie transformovali do súčasného jazyka a logického systému myslenia (fáza interpretácie) a čiastkové výsledky publikovali na konferenciách a v zborníkoch. Záverečnou fázou bola syntéza údajov, ktorou sme ukončili bádateľskú snahu. Týmito činnosťami sme uzavreli výskumný proces a nadobudnuté historické fakty a udalosti sme interpretovali v predkladanej dizertačnej práci. Veríme, že vo výsledkoch práce bude dostatočne viditeľná naša snaha priniesť nám z dostupných archívnych materiálov nové poznatky pre telovýchovnú historiografiu. Riešením tejto problematiky sme chceli doplniť chýbajúce historické poznanie vo vzdelávaní telovýchovných pedagógov.

Nosnou metódou nášho výskumu bola metóda obsahovej analýzy textov. Podľa Gavoru (Gavora, 1999) je obsahová analýza textov metóda, ktorá sa uplatňuje pri všetkých výskumných postupoch, v ktorých sa pracuje so slovom. Predstavuje však aj osobitnú výskumnú metódu na analýzu textových dokumentov. Analogicky s obsahovou analýzou verbálnej stránky textu sme použili i analýzu neverbálnych produktov – obrázkov, schém, grafov a pod.

Na základe toho ponímania sme túto metódu rozdiferencovali na:

- textové dokumenty oficiálnej a osobnej povahy (štúdium literárnych prameňov – monografie, pamätnice, kroniky, zborníky, periodická tlač, rôzne informačné materiály, evalvačné a akreditačné spisy, študentské a personálne spisy a pod.),
- štúdium fotodokumentačného materiálu (kroniky, fotografie, diplomy a pod.).

Špecifickou metódou, ktorú sme v našom výskume využili bola metóda oral history. Túto metódu vnímame cez náhľad Veselskej, ktorá ju definuje ako „*samostatnú vedeckú metódu pozostávajúcu zo (1) zberu výpovedí pomocou interview, (2) vytvorenia ústneho prameňa (nahrávka, prepis výpovedí, protokol), (3) následnej analýzy (kritiky prameňa) a napokon (4) interpretácie ústneho prameňa*“ (Veselská, 2008, s. 5). Aby táto metóda bola objektívna, musí prejsť dôkladnou kritickou analýzou historika. Získané poznatky je dôležité interpretovať až po komparácii s faktami získanými z iných hodnoverných resp. overených prameňov. I keď táto metóda je vysoko subjektívnou, pri dodržaní spomenutého procesu môže v konečnom dôsledku zvýšiť charakter a výstupnú hodnotu diela. V našom

výskume sme ďalej využili pološtrukturovaný rozhovor, kde sme získané údaje zaznamenávali na zvukový nosič – diktafón. Tieto rozhovory prebiehali s Jaroslavom Mazúrekom, jedným z prvých vysokoškolských pedagógov v Banskej Bystrici a v súčasnosti emeritným profesorom pôsobiacim na katedre Geografie, geológie a krajinnej ekológie v Banskej Bystrici. Ďalšími pamätníkmi, ktorí nám poskytli rozhovor boli Ján Lehocký, Bohumil Bucko, Dušan Hlasica, Elvíra Trunečková, Nadežda Vladovičová, Jiří Michal, Pavol Bartík, Ľudmila Jančoková a Matej Bence, všetko dlhoroční pracovníci telovýchovných katedier v Banskej Bystrici.

3.3 Metódy vyhodnocovania údajov

Pri triedení a vyhodnocovaní získaných údajov sme použili tieto metódy:

- kvantitatívnu metódu: matematické a grafické spracovanie údajov.
- kvalitatívne metódy: analýza, syntéza, indukcia, dedukcia, generalizácia textu, komparácia.

4 VÝVOJ ŠKOLSTVA A ŠKOLSKEJ TELESNEJ VÝCHOVY NA SLOVENSKU PO VZNIK ÚSTAVU TELESNEJ VÝCHOVY NA VÝŠŠEJ PEDAGOGICKEJ ŠKOLE V BANSKEJ BYSTRICI

4.1 Vývoj školskej telesnej výchovy

Historický vývoj vyučovania telesnej výchovy (ďalej TV) na Slovensku môžeme rozdeliť do dvoch etáp, a to pred a po vzniku Československej republiky (ČSR), teda do a od roku 1918.

Obdobie raného a rozvinutého feudalizmu bolo príznačné tým, že celú oblasť kultúry a vzdelávania národa upravovala cirkev. V tomto období sa zakladali kláštorné, farské, katedrálne a kapitúlske školy, v ktorých dominovalo teologické učenie a zamietanie starostlivosti o telo. Vznikom obdobia humanizmu a renesancie nastal aj značný posun vo vnímaní telesnej výchovy. Najvýznamnejším predstaviteľom tohto obdobia bol jednoznačne Ján Amos Komenský, ktorý vo svojej *Didaktike Veľkej* zdôrazňuje potrebu človeka starať sa o svoju životosprávu, a to prostredníctvom hier a rôznych pohybových aktivít. Pedagogické vnímanie tohto predstaviteľa následne zasiahlo aj ďalších veľkých reformátorov, ako napr. Locke, Rousseau, Pestalozziho, Basedowa, Salzmana, Guts Muthsa, ale aj ďalších. Avšak hoci vnímanie telesnej výchovy spoločnosťou sa ako tak zmenilo, telesná výchova mala stále mimoškolský charakter (Perútka, 1999).

Radikálnejšou zmenou v školskej telesnej výchove bola reformácia školstva v duchu osvietenieckého štátu koncom 18. storočia. V Uhorsku od roku 1777 začal platiť nový organizačný poriadok pre školskú sústavu, ktorý pozmenil štruktúru škôl, obsah a rozsah vyučovania a snažil sa o presadenie školopovinnosti. Okrem toho, *Ratio educationis* vo svojej pedagogickej časti obsahoval aj normy pre telesnú výchovu, čo sa dalo hodnotiť ako výrazný pokrok vtedajšej doby. V tejto dobe *Ratio educationis* predstavovalo dôsledne prepracovaný systém školskej telesnej výchovy. Napriek tomuto výbornému systému, *Ratio* narážal na materiálnu zaostalosť (nedostatok objektov, kvalifikovaných učiteľov, zlé platové podmienky), ako aj na politický regres po francúzskej buržoáznej revolúcii (Perútka, 1999).

Úsilie o presadenie TV do vyučovacieho procesu vyvrcholilo v revolučnom roku 1844, kedy sa tento predmet dostal do reállok a gymnázií ako nepovinný predmet. Štát sa prostredníctvom nej snažil o výchovu zdravých a práceschopných občanov. Prítomný bol aj osvieteniecký duch, ktorý telesnú výchovu vnímal ako formu na nápravu jednostranného

duševného zaťaženia žiakov a ich zdravotný rozvoj. Pražskí vysokoškoláci v petícii adresovanej cisárovi žiadali, aby štát zriaďoval na vysokých školách telocvičné ústavy, plavárne, a aby sa mohli zakladať telocvičné spolky. Na našom území sa pri presadzovaní tejto myšlienky podieľali národný buditelia ako Samuel Tešedík, Daniel Lehocký, Juraj Ribay, Bohuslav Tablic, Juraj Palkovič, Michal Steigel, Ján Seberíni a ďalší (Perútka, 1999).

O zavedenie telesnej výchovy do školského systému ako povinného predmetu a jeho zabezpečenie kvalifikovanými odborníkmi sa usiloval Ján Kollár a mnohé ďalšie osobnosti našich dejín. Vo svojom návrhu na reformu slovenského školstva Kollár zdôrazňoval potrebu telesnej výchovy ako povinného predmetu, ďalej prízvukoval, že pri školách majú byť zriadené telocvične, a že vyučovať telesnú výchovu majú odborní učitelia. Kollárov plán zostal však verejnosti neznámy až do roku 1903 (Perútka, 1999).

S povinným vyučovaním telesnej výchovy sa začalo napr. v učiteľskom ústave v Spišskom Podhradí v školskom roku 1848/49, na reálke v Bratislave (r. 1850), na gymnáziu v Rožňave (od r. 1857) a v iných. (Perútka, 1980).

Bachov absolutizmus potláčal progresívne snahy o reformu školstva. V roku 1855 bola vyhlásená dohoda medzi štátom a cirkvou, ktorá podriadila vyučovanie opätovne cirkvi. V rokoch 1851-1868 bolo stredné školstvo riadené Bonitz-Exnerovou reformou, počas ktorej bola telesná výchova v systéme školstva nepovinným predmetom. „*Nariadenie o povinnej telesnej výchove na stredných školách platilo len formálne a povinne sa tento predmet pred uzákonením v roku 1883 vyučoval len v Bratislave, Leviciach, Trenčíne, Banskej Bystrici, Banskej Štiavnici, Trstenej, Lučenci, Spišskej Novej Vsi a v Nitre*“ (Perútka, 1999, s. 117).

Pádom vládneho systému – neoabsolutizmu prišlo na Slovensku k národnému prebudeniu. V roku 1863 vznikla Matica Slovenská a založili sa slovenské gymnáziá v Revúcej (r.1862), Martine (r.1867) a Kláštore pod Znievom (r.1869) (Perútka, 1973).

V roku 1868, kedy bolo Rakúsko porazené vo vojne s Pruskom, sa telesná výchova stala povinným predmetom na ľudových a meštianskych školách. Prvé osnovy boli vydané v roku 1869 a zodpovedali Spiessovmu systému. Hodiny telesnej výchovy boli spoločné pre viacero tried, vo vyššej ľudovej a v meštianskej škole mali tento predmet iba chlapci (do meštianok sa telesná výchova dievčat zaviedla až v roku 1877). Koncom storočia sa do osnov zaviedla atletika, športové hry a pre chlapcov aj predvojenská príprava (Perútka, 1999).

V tomto období sa o rozvoj TV vo veľkej miere pričínal aj pedagóg pôsobiaci na Revúckom gymnáziu, Dr. Ivan Branislav Zoch, ktorý vydal prvú Slovenskú príručku telocviku (*Krátky návod k vyučovaniu telocviku pre národné školy*) a podieľal sa na vyučovaní telesnej výchovy v rozsahu 4 hodín týždenne. Revúcke gymnázium pripravovalo učiteľov telesnej výchovy pre ľudové školy prostredníctvom učiteľskej prípravky v rozsahu 2 hodín týždenne.

Na stredných školách a reálkach sa TV stala povinným predmetom v roku 1874 a na gymnáziách až v roku 1883. Z hľadiska obsahu učebných osnov boli spiessovské osnovy v 90. rokoch doplnené o športové hry a od roku 1911 sa zaviedli prvky predvojenského výcviku. V zimnom období sa zaviedlo nepovinné korčuľovanie (Perútka, 1999).

Hoci sa vysoké školy stali základňou pre rozvíjajúce športové hnutie, na týchto školách, ako aj na stredných odborných školách telesnú výchovu nezaviedli. V roku 1906 sa na základe žiadosti Zväzu československého študentstva zriadil univerzitný telocvičný ústav. Prvým učiteľom ústavu bol Antonín Krištof, zakladateľ českej hádzanej. Po jeho smrti ho vo funkcii vystriedal František Smotlacha, zakladateľ Vysokoškolského športu (Perútka, 1999).

Vznik ČSR je výrazný medzník vo vývoji Českého a Slovenského národa. Vymanením sa z rakúsko-maďarského zajatia bol zabezpečený národný vývin, demokratické práva a sociálne vymoženosti slovenského ľudu. Z hľadiska školskej telesnej výchovy sa vytvorili lepšie podmienky na jej rozvoj. Pri Ministerstve zdravotníctva a telesnej výchovy bol zriadený *Poradný zbor pre telesnú výchovu*, na čele ktorého stal MUDr. K. Weigner. Zbor navrhoval množstvo opatrení na zlepšenie školskej telesnej výchovy. Mnohé reformné návrhy však zostali nepovšimnuté. Pokrokoví učitelia hneď po vzniku ČSR iniciatívne zavádzali telesnú výchovu aj do dievčenských škôl, nepostupovali podľa zastaraných osnov a zavádzali pokrokovejší a všestrannejší Tyršov telocvik. Zákon z júla 1922 odstránil spiessovský vyučovací systém a nahradil ho Tyršovou telocvičnou sústavou. Aj táto sústava však nebola pre školskú mládež najvhodnejšia, lebo v nej prevládali poradové a prostné cvičenia, ako aj cvičenia na náradí. Vplyvom moderných prúdov začali do osnov školskej telesnej výchovy prenikať aj prvky prirodzenej TV a skautskej výchovy. Školská telesná výchova nebola povinnou na všetkých typoch škôl. Odborné a učňovské školy nemali povinnú telesnú výchovu počas celej predmníchovskej ČSR. Až zákon o brannej výchove z roku 1937 zaviedol v roku 1938 na vysokých školách povinnú telesnú a brannú výchovu (Perútka, 1973; Perútka 1999).

Na úspešnom presadzovaní výučby telesnej výchovy na slovenských vysokých školách sa podieľali mnohé organizácie. Spomenieme napr. Akademickú YMCU (YMCA – Kresťanské združenie mladých mužov), ktorú r. 1922 založili študenti Univerzity Komenského a bola prvým výchovno-vzdelávacím spolkom. Nasledoval Slovenský športový klub Univerzita (SŠKU), z ktorého sa neskôr vyprofiloval nový spolok – Vysokoškolský šport (VŠB). O potrebe výučby telesnej výchovy na vysokých školách nám dokumentuje rezolúcia SŠKU, v ktorej sa okrem iného píše: „*Vysokoškolská mládež, opúšťajúc stredné školy, opustí súčasne i povinný telocvik. Nie je možné, aby študentstvo nevidelo zhubný následok tejto skutočnosti*“ (Bobrík, 2002, s. 2).

Zmieňovaný VŠB si klubovú autonómiu zachoval do r. 1942, kedy transformáciou vzniklo *Združenie vysokoškolského študentstva*. Pri združení vznikol *Ústav pre telovýchovu a šport*, ktorý mal na starosti organizovať telesnú výchovu vysokoškolákov. Nakoľko sa však činnosť združenia nerozvinula, prišlo k úpadku športu.

Napriek pozitívnemu posunu pozície TV v školstve prebiehala realizácia vyučovacieho procesu v sťažených podmienkach. Začiatkom tridsiatych rokov 20. storočia malo na Slovensku svoju vlastnú telocvičňu iba 10 % škôl. Problematický bol aj pedagogický káder, keďže na ľudových a meštianskych školách nemali zodpovedajúce telovýchovné vzdelanie. Postačujúcu úroveň vyučovania TV ponúkali reálky, reálne gymnázia a gymnázia. Pôsobili na nich vysokoškolsky vzdelaní stredoškolskí učitelia, ktorí sa pripravovali na univerzitách v Prahe a Brne, najprv v štyroch semestroch, potom od roku 1920 v šiestich semestroch a od roku 1936 v osemsemestrovom štúdiu (Perútka, 1973).

Vznikom Slovenského štátu sa telesná výchova začala budovať podľa nemeckého vzoru. Výchova sa zakladala na dodržiavaní pokory, úcte k autoritám, klerikalizmu, prehnanému nacionalizmu a rasizmu. Prichádza k výraznému obnoveniu cirkevných škôl, zrušeniu koedukácie na stredných školách a obmedzeniu vyššieho vzdelávania dievčat. Vzástla prestíž telesnej výchovy, pri ktorej sa uplatňoval princíp výchovy k vodcovstvu, militarizácii a nacionálnej výbojnosti. Školská telesná výchova mala byť úzko spätá s Hlinkovou mládežou. V porovnaní s medzivojnovým obdobím sa úroveň vzdelávania po materiálnej a kvalitatívnej stránke nezlepšila. O výstavbe nových telocviční a ihrísk dobové pramene s právom mlčia. V roku 1945 na Slovensku z 3890 škôl malo telocvičňu len 201 škôl, cvičebňu 12 škôl a školské ihrisko 152 škôl. Aktuálny stav nám približuje Perútka: „*Najkritickejší stav bol už chronicky na ľudových školách. Okrem objektov chýbal aj záujem učiteľov o tento predmet. Iba o málo lepšia bola situácia v meštianskych školách*

a relatívne dobre boli na tom gymnáziá. V školskom roku 1940/1941 z 50 gymnázií nemalo telocvičňu 7 štátnych a 6 neštátnych gymnázií. Stredoškolskí profesori telesnej výchovy museli učiť o 16 % hodín viac ako ich kolegovia, pričom dostávali iba 84 % platu. Preto chýbal väčší záujem o telocvikársku aprobáciu – roku 1941 sa na Telovýchovný ústav hlásilo len päť mužov a dve ženy “ (Perútka 1999, s. 124).

V tomto období prichádza k tvorbe nových učebných osnov, ktoré svoju platnosť nadobudli v roku 1939/1940. Na ľudových školách pribudlo k dvom tradičným hodinám jedna hodina mesačne, určená na pochodové cvičenia. Skrze materiálnych nedostatkov boli hodiny telesnej výchovy realizované vonku. O štyri roky neskôr platili nové osnovy, ktoré stanovili tri hodiny telesnej a zdravotnej výchovy týždenne. Nové učebné osnovy pre meštianske školy platili tiež od roku 1939/1940 s dôrazom na hry, prirodzený telocvik a cvičenia vonku (Perútka, 1999).

Z hľadiska pedagogického zabezpečenia vyučovacieho procesu konštatujeme nepostačujúcu telovýchovnú základňu. V roku 1940/41 na stredných školách a učiteľských akadémiách vyučovalo 48 kvalifikovaných telovýchovných pedagógov, ostatných 63 % boli bez kvalifikácie. V roku 1942/43 na gymnáziách a akadémiách pôsobilo až 107 vyučujúcich s kvalifikáciou pre národné školy, a z nich len 14 absolvovalo kurzové štúdium telesnej výchovy v rámci tzv. štvrtého odboru pre učiteľov meštianskych škôl. Roku 1945 na stredných školách pôsobilo len 42 kvalifikovaných učiteľov TV, 15 absolventov bez záverečnej skúšky a 28 odborných učiteľov. Bez kvalifikácie vyučovalo 113 učiteľov. Ešte horšia bola situácia v meštianskych školách, kde v roku 1945 vyučovalo 112 odborných učiteľov a 580 učiteľov bez potrebnej kvalifikácie (Perútka, 1980; Perútka, 1999).

V období Slovenského národného povstania sa od 1. Septembra 1944 zriadilo v Banskej Bystrici povereníctvo Slovenskej národnej rady pre školstvo a národnú osvetu, ktoré Košickým národným programom poštátnilo školstvo. Vďaka tomu sa TV stala od 30. apríla 1948 rovnocenným predmetom na školách. Avšak autor Sýkora (1973) uvádza už rok 1946. Telesná výchova ako povinný predmet sa začala učiť na všetkých stupňoch a druhoch škôl (vrátane odborných a vysokých) v rozsahu 2 hodín týždenne. Vyplývalo to aj z požiadaviek štátu o komplexnú starostlivosť študentov, kde sa zdôrazňovala starostlivosť o ich fyzický rozvoj. Vykonávacia činnosť bola zverená *Ústavu pre telesnú výchovu na vysokých školách*. V roku 1948 vyšli v súvislosti zavedenia jednotnej školskej sústavy nové učebné osnovy a plány pre národné a stredné školy, ktoré boli doplnené

brannou výchovou pre školy II. a III. stupňa. Vďaka tomuto rozhodnutiu sa TV vyučovala 3 krát týždenne.

Povojnové obdobie z hľadiska vysokoškolského vzdelávania bolo charakteristické tým, že vyučovanie TV zabezpečovali ústavy TV. Od roku 1952 vystriedali ústavy na všetkých vysokých školách katedry TV, ktoré zabezpečovali povinnú TV v rozsahu dvoch hodín týždenne, letné a zimné telovýchovné sústredenia. Úlohou katedier bolo viesť jednak brannú výchovu pre študentov nepodliehajúcich vojenskej príprave, zabezpečovať telesnú výchovu oslabených a liečebnú výchovu, rozvíjať vedeckú, ako aj agitačnú prácu v telesnej výchove. Povinná TV sa realizovala v 1. a 2. ročníku v rozsahu 2 hodín týždenne a v 3. a 4. ročníku v rozsahu 1 až 2 hodín týždenne. Okrem toho musel každý študent počas štúdia v rámci povinnej TV absolvovať 10 dňový lyžiarsky kurz (ženy a muži, ktorí neboli na vojenskej príprave mali aj 10 dňový letný výcvikový kurz zameraný na plávanie, turistiku, vodnú turistiku a brannú prípravu) (Perútka, 1999).

V tomto období, ako aj v nastávajúcom období, sa v školstve začali uplatňovať myšlienky sovietskej pedagogiky a jej postoje k TV. Prichádzalo k zavádzaniu záujmových telovýchovných krúžkov, športových hier mládeže, odznaku zdatnosti a pod. (Perútka, 1999; Sýkora, 1973).

4.2 Príprava telovýchovných pedagógov

K prvým organizačným zložkám, ktoré sa podieľali na príprave budúcich učiteľov telesnej výchovy boli cirkevné a štátne učiteľské ústavy. Pravdepodobne prvým učiteľským ústavom, kde sa zaviedlo povinné vyučovanie telesnej výchovy podľa predpísaných osnov, bol ústav v Leviciach. V tomto období je dôležité spomenúť aj Revúcke gymnázium, ktoré založili v roku 1862 a bolo čisto slovenské. Okrem toho, že malo vysokú úroveň telesnej výchovy, sa na revúckom gymnáziu pripravovali aj budúci učitelia. Za vysokú úroveň telesnej výchovy sa predovšetkým zaslúžil Dr. I. Branislav Zoch. Študenti tejto učiteľskej prípravky mali dve hodiny TV týždenne. Prvou slovenskou príručkou, z ktorej mohli budúci učitelia čerpať vedomosti bola príručka s názvom *Krátky návod k vyučovaniu telocviku hlavne pre národné školy*. Publikácia bola vydaná roku 1873 a obsahovala 140 obrázkov a základy slovenského telocvičného názvoslovía, z ktorého čiastočne vidieť vplyv Miroslava Tyrša. Do príručky zaradil aj ľudové hry, cvičenia i tance. Dr. I. Branislav Zoch sa zmieňoval aj o tom, ako sa majú žiaci na

hodinách zúčastňovať. Za cvičebný úbor odporúchal široké nohavice, krátky kabátik z „ruského“ plátna a ľahké topánky (Perútka, 1973, 1999).

Začiatky serióznejšej prípravy telovýchovných pedagógov siahajú do druhej polovice 19. storočia. Od roku 1871 sa vo Viedni a Budapešti pripravovali budúci učitelia telesnej výchovy a od roku 1891 bola možnosť vzdelávania poskytnutá aj Prahe. Český vzdelávací kurz pre učiteľstvo telocviku na stredných školách bol pričlenený k lekárskej fakulte Karlovej univerzity a trval dva roky. V tomto období sa na organizovaní kurzov podieľali významní českí telovýchovní pedagógovia, ako napr. F. Xaver Beneš, Josef Klenka, Václav Švácha a Jaroslav Karásek – zakladateľ časopisu *Tělesná výchova*. Ako príručka pre vzdelávanie sa používala hlavne *Rukověť tělocviku teoretického a praktického pro ústavy ku vzdělání učitelů a učitelek* z roku 1893, ktorú preložil a upravil J. Laciný z Vogt-Bulleyovho kompendia.

Uvedené obdobie, ako aj obdobie predtým, bolo príznačné relatívnou neorganizovanosťou v príprave učiteľov. Učitelia na stredných školách boli absolventi filozofických fakúlt, kde telesná výchova absentovala. Pri nástupe na školu sa podrobovali komisionálnym skúškam, ale na niektoré predmety, vrátane telesnej výchovy, sa skúšky nevzťahovali. Túto skutočnosť nám odzrkadľuje aj fakt, že v 80. rokoch pôsobilo na uhorských školách iba 5 % kvalifikovaných telovýchovných pedagógov.

Príprava učiteľov pre národné školy sa riadila Eötvösovou reformou z roku 1868, čo sa pre prípravu odborných učiteľov ukázalo prospešné. „*Ústavy boli trojročné, existovali do roku 1877 a dievčenská telesná výchova chýbala. Na prípravu učiteľov boli vytvorené tri aprobačné skupiny, telesná výchova patrila spolu s kreslením, krasopisom a spevom do tretej. Frekventanti absolvovali týždenne dve hodiny praktického vyučovania, dve hodiny teoretickej prípravy a tri hodiny mali cvičnú prax. Okrem toho museli mať poznatky z anatómie, biológie, všeobecnej zdravotvedy a neskôr aj z brannej výchovy*“ (Perútka, 1999, s. 119).

V medzivojnovom období môžeme sledovať vysokú neodbornosť pri zabezpečovaní telesnej výchovy na školách. Túto skutočnosť nám dokumentujú nasledovné číselné vyjadrenia, o ktorých sa zmieňuje autor Perútka. „*K 1.11.1931 bolo na ľudových školách takmer 40 % učiteľov bez kvalifikácie (z toho 40 bez maturity!), na meštianskych školách dokonca 50 %. V školskom roku 1918/1919 pôsobilo na slovenských gymnáziách 242 profesorov, z ktorých malo iba 13 telovýchovnú kvalifikáciu. V roku 1934/1935 učilo na slovenských gymnáziách 66 profesorov telesnej výchovy (asi 8 %), z toho 10 slovenskej národnosti. Spomedzi 102 profesorov na 14 učiteľských ústavoch bolo*

iba 5 kvalifikovaných telocvikárov, takže dve tretiny boli bez kvalifikovaných síl“ (Perútka, 1999, s. 123).

Učitelia mešťanok si kvalifikáciu získavali zložením odbornej skúšky, ktorá bola súčasťou tzv. štvrtého odboru. Príprava učiteľov pre stredné školy prebiehala kurzovou formou. Od roku 1920 sa šesťsemestrové kurzy organizovali v Prahe a o dva roky neskôr aj v Brne. Zabezpečovali ich stredoškolskí učitelia. Roku 1936 sa dĺžka kurzu predĺžila na 8 semestrov. O zavedenie spomínaných kurzov sa snažila aj Komenského univerzita, avšak Ministerstvo školstva a národnej osvety na tento podnet nereagovalo. V rokoch 1919 – 1938 vyštudovalo TV v Prahe a Brne celkovo 19 študentov zo Slovenska (v priemere jeden absolvent ročne).

Stredoškolskí učitelia boli pripravovaní v Bratislave, kde od 23. októbra 1939 pôsobil Telovýchovný ústav. Uchádzači sa vzdelávali na lekárskej a filozofickej fakulte a nadobudli vedomosti z anatómie, fyziológie telesných cvičení, zdravotvedy, ortopédie, pedológie, antropologických meraní, pedagogiky a pod. Praktický výcvik prebiehal na pôde ústavu, ktorý nemal vlastné ihrisko, bazén a provizórna telocvična absolútne nevyhovovala. Uchádzači boli podrobení talentovej skúške z atletiky, hier, plávania a športovej gymnastiky (Perútka, 1999).

Veľký nedostatok kvalifikovaných telovýchovných pedagógov po druhej svetovej vojne sa aspoň čiastočne riešil organizovaním krátkodobých prázdninových kurzov pre učiteľov telesnej výchovy. V roku 1946 sa pri univerzitách zriadili pedagogické fakulty, ktoré sa podieľali aj na príprave učiteľov pre materské a základné školy. K pedagogickej fakulte Slovenskej univerzity bol Telovýchovný ústav pričlenený roku 1947. Vedúcim ústavu bol RNDr. Karol Stráňai. Príprava učiteľov prebiehala nasledovne: materské školy – jednoročné štúdium, ľudové školy – dvojročné, meštianske školy a nižšie triedy gymnázií – trojročné a pre stredné školy – štvorročné štúdium. V krátkom čase sa takáto forma prípravy zreformovala a učitelia meštianskych a základných škôl sa presunuli na štvorročné pedagogické gymnáziá. Od roku 1953/1954 začali namiesto pedagogických fakúlt pôsobiť vyššie pedagogické školy (dvojročné dĺžka štúdia pre učiteľov 2. stupňa) a vysoké školy pedagogické (štvorročná dĺžka štúdia pre učiteľov stredných škôl). V roku 1953 vznikla samostatná vysoká škola telesnej výchovy – Inštitút telesnej výchovy a športu v Prahe. V školskom roku 1958/1959 sa Inštitút telesnej výchovy a športu zlúčil s katedrami bývalej vysokej školy v Prahe a stal sa fakultou Karlovej univerzity v Prahe. Roku 1960 vznikol Inštitút telesnej výchovy a športu aj v Bratislave (od roku 1965 Fakulta telesnej výchovy a športu). Okrem Prahy a Bratislavy sa na príprave stredoškolských

profesorov podieľali aj telovýchovné pracoviská v Brne a Olomouci. V rovnakom roku sa odohrala prestavba štúdia, kde učiteľov základných škôl pripravovali pedagogické inštitúty (trojročné štúdium pre nižší a štvorročné pre vyšší stupeň) a roku 1964 sa inštitúty premenovali na fakulty. Z celkových 12 pedagogických fakúlt v ČSSR sa na Slovensku nachádzali 4 fakulty – v Prešove, Banskej Bystrici, Nitre a Trnave (Perútka, 1999; Sýkora, 1973).

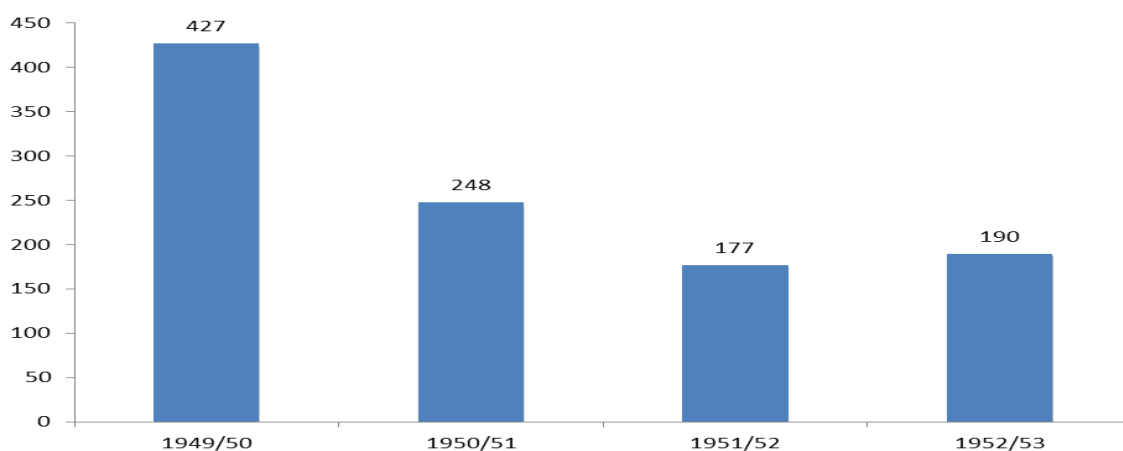
Veľkou pomocou vo vzdelávaní bolo usmerňovanie učiteľov v časopise *Telesná výchova mládeže*, preklady učebníc telesnej výchovy sovietskych autorov, ako aj mnohé články teoreticko-metodické uverejňované v časopise *Teórie a praxe telesné výchovy* a *Sovietska veda – telesná kultúra*. Významný podiel na príprave pedagógov zohrali aj prvé konferencie r. 1958 v Olomouci (celoštátna konferencia o školskej telesnej výchove) a Prahe (medzinárodná konferencia o telesnej výchove mládeže) (Perútka-Grexa, 1972).

5 OD ÚSTAVU TELESNEJ VÝCHOVY VYŠŠEJ PEDAGOGICKEJ ŠKOLY PO KATEDRU TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU FILOZOFICKEJ FAKULTY UNIVERZITY MATEJA BELA

5.1 Pred odborová telesná výchova

Výchovno-vzdelávací systém, ktorý je súčasťou spoločnosti potrebuje mať pre efektívne fungovanie vyriešenú otázku odborného zabezpečenia vo forme kvalifikovaných odborníkov, ktorých je možné zabezpečiť jedine vysokoškolskou prípravou. K presadeniu tejto myšlienke prichádza po druhej svetovej vojne, kedy sa definitívne vyriešilo vzdelávanie učiteľov všetkých stupňov. Dekrétom prezidenta republiky, zo dňa 27. októbra 1945 o vzdelávaní učiteľstva sa stanovilo, že učitelia všetkých stupňov a druhov nadobúdajú vzdelanie na pedagogických a iných fakultách (oddeleniach) vysokých škôl.

Začiatky vysokého školstva v Banskej Bystrici sú stanovené zákonom č. 100/1946 Sb., ktorým sa zriazujú pedagogické fakulty s účinnosťou 9. apríla 1946 (Príloha, obr. 1). Schválením tohto dokumentu vznikla pobočka Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici ako vysunuté pracovisko pri Slovenskej univerzite v Bratislave. Úlohou tohto pracoviska bolo pripravovať učiteľov pre 2. stupeň ZŠ. S vyučovaním sa začalo v školskom roku 1949/1950. Pobočka sa predovšetkým podieľala na príprave učiteľov, ktorí si zvolili diaľkovú formu štúdia. Telesná a branná výchova sa vyučovala pod záštitou *Ústavu pre telesnú výchovu na vysokých školách*. Prednášky a cvičenia z telesnej výchovy zabezpečoval Ján Michalec a MUDr. Damjan Vizár. Treba zdôrazniť, že pobočka počtom záujemcov dynamicky nerástla, ale naopak stagnovala. Dosvedčujú nám o tom čísla študentov, ktorí študovali v jednotlivých školských rokoch (Obr. 1).

Obr. 1 Počet študentov PF v Banskej Bystrici v rokoch 1949 – 1952

(zdroj: Višňovský, 2004, spracoval: autor).

K ďalšiemu impulzu v genéze vysokého školstva v Banskej Bystrici prichádza reformou učiteľského štúdia v roku 1953. V zákone č. 66/1953 Sb., o vyšších pedagogických školách a vysokých školách pedagogických vydaného 21. júla (Príloha, obr. 2) sa hovorí aj o tom, že učitelia pre 6. – 8. ročník sa musia vzdelávať na dvojročných Vyšších pedagogických školách (vysokoškolská prípravka). Na základe tohto sa zriaďuje prvá samostatná vysoká škola v Banskej Bystrici, ktorá so svojim pôsobením začala 4. septembra roku 1954. Jej zriadenie podmienila jednak centrálna poloha Banskej Bystrice, jej pedagogické tradície i vtedajšia vysoká nekvalifikovanosť učiteľov. Pedagogické zázemie Vyššej pedagogickej školy (VPŠ) v Banskej Bystrici tvorili prevažne učitelia zo stredných škôl, ktorí si postupne zvykali na prácu vysokoškolských učiteľov a vysokoškolské formy práce. Interný učiteľský zbor sa skladal z nasledovných pedagógov: Jozef Fraňo, vo funkcii dekana VPŠ, Marta Fraňová, Jaroslav Mazúrek, Ján Matejka, Ivan Plintovič, Oľga Horánska, Andrej Grega, Gabriel Černý, Ján Bartoš, Ján Lešták, František Nedeljak. Do prvého ročníka novootvorenej vysokej školy sa zapísalo 62 študentov a 291 učiteľov študujúcich popri zamestnaní (študenti diaľkového štúdia z konzultačného strediska zrušenej bratislavskej Pedagogickej fakulty) (Kasáčová, 1994).

VPŠ pripravovala učiteľov pre 6. – 8. ročník osemročných a jedenásťročných stredných škôl. Denné štúdium v dvojpredmetových kombináciách trvalo dva roky a štúdium popri zamestnaní 2 – 3 roky.

Na začiatku existovalo päť odborných katedier, ktoré nemali podmienky pre špecializáciu jednotlivých učiteľov, keďže na jeden odbor pripadal jeden učiteľ. Časom sa problém vyriešil a od školského roku 1955/56 vyučovanie zabezpečovalo 30 učiteľov.

Vychádzajúc z historických prameňov (Višňovský, 2004; Firc, 1975; Lietava, 1966; rozhovor s Jaroslavom Mazúrom, Bohumilom Buckom, Jánom Lehockým, Dušanom Hlasicom) sa dozvedáme, že sa TV ako predmet začala vyučovať už od založenia VPŠ. Jedným z priekopníkov Katedry telesnej výchovy (KTV) bol aj Jaroslav Mazúrek (Príloha, obr. 3), ktorý sa v značnej miere pričínal o neskoršie etablovanie katedry vo vysokoškolskom systéme. Tento profesor pôsobiaci na Katedre geografie, geológie a krajinskej ekológie bol a je horlivým prívržencom športu a TV vôbec. Okrem toho, že sa aktívne zúčastňoval v telovýchovnom procese ako učiteľ, zaobstaral aj finančné prostriedky z príslušného ministerstva na materiálne zabezpečenie vyučovania. Z uvoľnených finančných prostriedkov sa nakúpili stany, príslušenstva na táborenie, plavidlá, ktoré sa využívali na letných a zimných výcvikových kurzoch. Okrem Jaroslava Mazúrka sa na organizovaní telovýchovných aktivít pre študentov podieľali čiastočne

externí učitelia z radov stredoškolských učiteľov, napr. Švoňavec, jeho meno neznáme, a dvaja odborní asistenti Jozef Klempa a Viera Vidová. Podmienky na realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu boli na začiatku postačujúce. Študenti mali k dispozícii telocvičňu, atletickú dráhu dlhú cca. 280 m, dve volejbalové ihriská, ktoré sa nachádzali v areáli školy na Tajovského 8 (bývalé gymnázium Andreja Sládkoviča, dnes Ekonomická fakulta UMB) (Príloha, obr. 4 a 5). Bezprostredná blízkosť športovísk, dostatočná vybavenosť školy telovýchovným náradím a náčiním a schopní učitelia telesnej výchovy, ktorí organizovali dostatočné množstvo telovýchovných podujatí sa pričínili o väčší záujem študentov, o pohybové a športové aktivity. Prvý vodácky výcvik bol zorganizovaný v letnom období roku 1955. Výcvik sa konal na hranskej hati neďaleko banskobystrickej cementárne. Plavidlá boli dlhodobejšie uskladnené v hangári, ktorý im sčasti poskytol vtedajší letecký zväz, a ktoré boli v jej blízkosti. Táborenie vo voľnej prírode bolo na Plavne a okrem Mazúrka sa na organizácii podieľali aj Mikuláš Krušpán a Ján Bartoš. Ďalší pobyt v prírodnom prostredí formou stanovania sa organizoval v lete roku 1956 v Sklených Tepliciach. Vedúcim tohto kurzu bol Jozef Klempa, ktorému pomáhali Viera Vidová, Jaroslav Mazúrek a traja inštruktori plávania z Banskej Štiavnice. Okrem plaveckého výcviku absolvovalo približne 110 študentov turistické vychádzky v rámci Štiavnických vrchov (napr. Sitno, banskoštiavnické tajchy). Prvé zimné výcvikové kurzy boli realizované v blízkom okolí (Čertovica, Suchý vrch, Tajov) (Príloha, obr. 6 až 8). Dôkazom toho, že študenti javili záujem o telesnú výchovu aj vo svojom voľnom čase bolo v zimnom období lyžovanie pri amfiteátri, ktorý sa nachádzal neďaleko školy a naopak, v letnom období prejavovali študenti záujem o ľahkú atletiku a rôzne športové hry. Vysokoškoláci dosahovali v súťažiach výborné výsledky, o čom aj svedčia uvedené obrázky v prílohe (Príloha, obr. 9 až 12).

V tomto období existovali na VPŠ tieto štyri základné katedry: Katedra slovenčiny a ruštiny, Katedra matematiky a fyziky, Katedra biológie a chémie, Katedra geografie a histórie. Na piatej katedre, ktorá zaisťovala spoločenský, didaktický, psychologický a telesný rozvoj boli študenti vzdelávaní v oblasti pedagogiky, psychológie, telesnej výchovy a marxizmu a leninizmu.

Príchod Jaroslava Staršieho, v roku 1956 na VPŠ znamenal novú etapu pre vysokoškolskú TV (Príloha, obr.13). O rok neskôr spolu s Vierou Vidovou a Jozefom Klempom založili KTV (v celoslovenskom meradle prišlo k založeniu katedier telesnej výchovy v šk. r. 1952/1953 na základe rozhodnutia Povereníctva školstva, vied a umení v Bratislave č. 31 022/52-IV/2 zo dňa 24.09.1952). Činnosť katedry bola zameraná na

zabezpečenie všeobecnej TV pre študentov, ktorých bolo v období VPŠ okolo 200. Prvým vedúcim katedry bol Jozef Klempa, ktorý v tejto funkcii zostal do roku 1959.

Popri získavaní vedomostí a úspechov poslucháčov počas štúdia boli cenné výsledky aj v mimoškolských činnostiach. Na vysokoškolských hrách s úspechom reprezentovali VPŠ aj študenti KTV. Okrem toho sa zúčastňovali so športovým programom aj na zahraničných cestách. Ako príklad možno uviesť spoluprácu s partnerskými školami, kedy roku 1957 navštívili Vyššiu pedagogickú školu v Opave a Pedagogickú školu v Balašských Ďarmotách (Martuliak, 2012).

V tomto období nemôžeme hovoriť o kvalifikovanosti pedagógov ako je tomu dnes. Všetci učitelia pôsobiaci na VPŠ boli odborní asistenti alebo asistenti. Na získanie ašpiranta alebo docenta nestačilo ani to, že škola zaručovala pre prípadného adepta aj ubytovanie. Ťažiskoví pedagógovia na katedrách boli v pokročilom veku, na predchádzajúcich pracoviskách nikto od nich nežiadal vedecko-výskumnú a publikačnú činnosť, ktorej sa venovali len jednotlivci.

O vzťahoch medzi pedagógmi a ich prístupom k práci (prijímacie skúšky, rozvrhy, exkurzie, pedagogická prax) nám približuje vtedajší dekan VPŠ Július Alberty: „*Riadili si ho vedúci katedier a zodpovedne naplňali príslušní pedagógovia. Všetci boli vysokoškolsky kvalifikovaní, uznávaní a skúsení stredoškolskí profesori. Na jednotlivých katedrách vládla vzájomná dôvera, úprimná spolupráca, pracovná a spoločenská pohoda... Za dva a polroka pôsobenia vo funkcii dekana som neriešil nijaký problém z oblasti pracovnej disciplíny, medziľudských vzťahov a vzťahov k poslucháčom*“ (Alberty, 2009, s. 137).

Zo spoločensko – politického hľadiska bolo toto obdobie charakteristické snahou o demokratické riadenie a o zachovanie akademických slobôd, t.j. aspoň demokratický výber akademických funkcionárov, kádrovú nezávislosť akademickej obce, slobodu a nezávislosť myslenia a bádania, suverenitu a osobnú zodpovednosť vysokoškolského učiteľa za vyučovací proces, kádrový a politicky nezávislý výber študentov a pod. V podstate išlo o obranu demokracie, humanizmu a tolerancie ako najlepších tradícií nášho školstva proti ideologickej a politickej totalite v duchu stalinského projektu budovania tzv. socialistického školstva. V uvádzaných podmienkach komunistickej totality tento obranný proces zo strany akademickej obce, vedenia fakulty, ale i študentov dosiahol niektoré úspechy (Fremal, 1979).

Po organizačnej stránke mala VPŠ ťažkú úlohu. Ako uvádza Višňovský (2004) obsah štúdia, učebné plány a systém prípravy učiteľov možno konštatovať nasledovne:

- vyššie pedagogické školy celkovo nezhoršili časový limit určený pre jednotlivé predmety. Týždenný počet však pre študentov stúpol na 36 hodín povinných prednášok, seminárov či cvičení;
- v organizácii štúdia bola prevaha prednášok nad seminármi, praktickými cvičeniami;
- učebné plány kladli vysoké nároky na študentov aj v počte skúšok a zápočtov, išlo o preťažovanie študentov. Viacerí študenti tieto nároky ťažšie zvládali.

Nakoľko sa dosiahol cieľ, a teda vznikla samostatná vysokoškolská prípravka celkovo môžeme toto obdobie zhodnotiť pozitívne. Ďalším prínosom obdobia bolo, že súčasťou VPŠ sa stala aj Katedra telesnej výchovy, ktorú založil Jozef Klempa, Viera Vidová a Jaroslav Starší. Nastúpením do funkcie vedúceho katedry sa Jaroslav Starší vo veľkej miere prispel k ďalšiemu rozvoju katedry.

5.2 Katedra odboru telesnej výchovy

Keďže bola dvojročná príprava na VPŠ nepostačujúca – povrchný prienik do študovanej problematiky, pristúpilo sa od roku 1957 k prestavbe učiteľského vzdelávania. V roku 1958 boli prijaté nasledovné uznesenia:

- učitelia národných škôl sa pripravovali v 4 – ročnom vysokoškolskom vzdelávaní, prechodne skrátenom na tri roky, na samostatných školách oblastného charakteru;
- učitelia pre 6. – 11. ročník a učitelia všeobecnovzdelávacích predmetov sa pripravovali na odborných učňovských školách v 4. – 5. ročnom univerzitnom vzdelávaní, prechodne paralelne na vysokých školách pedagogických a na univerzitných fakultách;
- učiteľky materských škôl sa budú pripravovať v štvorročnom stredoškolskom vzdelávaní, prechodne na dvojročných samostatných učilištiach odborného charakteru;
- vychovávateľom poskytovali učiteľské vzdelanie, ktoré korelovalo s vekom detí, ktoré vychovávali (vládne uznesenie č. 57/1959 Sb., o pedagogických institutech z 31. júla 1959).

Návrhy na reorganizáciu učiteľského vzdelávania sa zhodovali v zásade, aby vysokoškolské vzdelanie dostali učitelia všetkých kategórií. Pedagogické inštitúty (v pokračovaní PI) boli zriaďované v každom kraji a organizačno-správne podliehali príslušnému krajskému národnému výboru. V rozpore s dávnymi tradíciami

vysokoškolského vzdelávania v našich podmienkach mali byť prvými vysokými školami socialistického typu, o čom nám svedčila aj sama skutočnosť, že do ich čela neboli postavení rektori alebo dekaní, ale riaditelia a ich zástupcovia. Nová koncepcia učiteľského vzdelávania sa do praxe premietla vládny uzákonením č. 57/1959 Sb., o pedagogických institutech z 31. júla 1959 (Príloha, obr. 14). Na základe tohto nariadenia PI začali so svojou činnosťou od akademického roku 1959/1960, v ktorých sa sústredila príprava všetkých učiteľov od 1. po 9. postupný ročník.

Najvýraznejší pokrok v príprave učiteľov sa dosiahol v ich príprave pre 1. - 5. ročník ZDŠ. V príprave učiteľov pre 6. – 9. ročník však bolo viacero problémov (Višňovský, 2004).

Na PI trvalo štúdium 3 alebo 4 roky, z ktorých prvé dva tvoril spoločný základ. Po úspešnom absolvovaní spoločného základu budúci učelia 1. – 5. ročníka pokračovali jednoročným štúdiom špecializovaným na metodiky vyučovacích predmetov pre 1. stupeň základnej deväťročnej školy (ZDŠ). Učelia 2. stupňa pokračovali dvojročným štúdiom v zvolenej trojpredmetovej kombinácii. V školskom roku 1962/63 prichádza k ďalším zmenám v učebných plánoch. Učelia pre 1. – 5. ročník ZDŠ, okrem kvalifikácie pre tento stupeň, mali možnosť si zvoliť jeden odbor, ktorý mohli vyučovať v ročníkoch 6. – 9. ZDŠ. V ponuke predmetov sa nachádzala aj TV (Príloha, obr. 15 až 17). Tento krok viedol k tomu, že mnohí učelia odchádzali učiť na 6. – 9. ročník ZDŠ. Diaľkové štúdium trvalo 3 roky a skladalo sa zo štúdia troch predmetov, ktoré nadväzovali na učiteľské vzdelanie pre ročníky 1. – 5. ZDŠ. Počet študentov v priebehu dvoch rokov pôsobenia PI vzrástol až štvornásobne. V roku 1961 na PI v Banskej Bystrici študovalo 675 študentov, ktorých vyučovalo 94 pedagógov (M. J. , 1961).

Dynamický nárast študentov spôsobil problém v zabezpečení kvality vzdelávania. Chýbali pedagogické kádre a nepostačovali ani telovýchovné priestory. Výstavba nového internátu na Triede SNP č. 53 znamenala pre záujmovú TV ďalší problém. Internát nemal k dispozícii telocvičňu, ihriská a bol príliš vzdialený od školy.

Postoj vtedajšej spoločnosti k telesnej výchove nám odzrkadľuje vyjadrenie politického funkcionára Jiřího Hendryha, ktorý povedal nasledovné: *„Pokiaľ ide o mladé pokolenie, vytýčil Ústredný výbor strany celkom konkrétne heslo – dosiahnuť, aby každý mladý človek aspoň hodinu denne cvičil a športoval. V tom vidíme nielen cestu k fyzickej zdatnosti, ale zároveň i veľkú pomoc vo výchove mládeže, aby rástla v družnosti, žila kolektívne, v zdravej súťaživosti, aby sa upevňovala jej disciplína a húževnatosť, aby sa učila prekonávať prekážky a ťažkosti. Predovšetkým by som chcel povedať, že nám nejde o to,*

vytvárať len telovýchovnú organizáciu rekordérov. Chceme mať organizáciu skutočne masovú. Budovanú na dobrovoľnom základe, ktorá obsiahne svojou činnosťou a vplyvom všetku mládež a široké vrstvy pracujúcich a povedie ich k dobrému zdraviu a fyzickej zdatnosti. To je prvá starosť. Prirodzene, z takej základne budú vyrastať i vysoké výkony, ktoré ani v najmenšom nepodceňujeme, pretože pomáhajú pozdvihnúť úroveň telesnej výchovy a športu a nesú ich vpred“ (Turkota, 1962, s. 3).

Dlhoročná pracovníčka KTV Elvíra Trunečková nám pri rozhovore povedala, že založením Pedagogického inštitútu sa vedúcim katedry stal Jaroslav Starší, ktorý bol vedúcim do r. 1963, možno aj dlhšie. Okrem iného nám pracovníčka ďalej prezradila, že výberové konania na miesto vedúceho katedry nebývalo pravidelne, ako je tomu dnes.

V roku 1962 prichádza na katedre k výrazným zmenám, ktoré posunuli povinnú a záujmovú TV o stupeň vyššie. Zaviedlo sa štúdium odboru TV na škole a 1. decembra 1962 bola založená VŠTJ Slávia (Príloha, obr. 18). Postavila sa nová cvičebňa, dobudovali sa ihriská a pedagogický káder. V roku 1959 na katedru prišiel Ján Lehocký (Príloha, obr. 19), no o rok neskôr z katedry odišli Viera Vidová a Jozef Klempa. V roku 1960 sa do činnosti katedry zapojili až piati noví pedagógovia, a to Mária Biloveská (Príloha, obr. 20), Ján Darida, Ľudmila Slimáková (Príloha, obr. 21), Ján Škripko, Pavel Hykel a Vlasta Žabková. O rok neskôr sa pedagogický káder rozšíril o Augustína Bubeníka, Bohumila Bucka (Príloha, obr. 22), Ľubomíra Dropču (Príloha, obr. 23), Mariána Janíka a Róberta Rozima (Príloha, obr. 24). V roku 1962 sa pripojila k existujúcemu kolektívu Viera Dropčová (Príloha, obr. 25) a v roku 1963 Ondrej Výboh, Dušan Hlasica (Príloha, obr. 26), Ján Gabara a Adam Bella (Príloha, obr. 27).

TV sa učila ako odbor, a to formou dennou a externou. Podľa Bohumila Bucka sa TV študovala aprobačne s niektorými z týchto predmetov – slovenský jazyk, ruský jazyk, matematika, chémia, prírodopis. Okrem aprobačného štúdia sa katedra podieľala na príprave pedagógov pre 1. – 5. postupný ročník a na zabezpečovaní všeobecnej TV pre študentov, ktorí neštudovali TV ako odbor.

Predmety, ktoré vyučovali jednotliví učitelia boli nasledovné: dejiny telesnej kultúry, hokej, korčuľovanie, hádzaná – Ján Lehocký, teória TV, hokej – Jaroslav Starší, ľahká atletika, biomechanika – Róbert Rozim (ľahkú atletiku mal na starosti aj Ľubomír Dropčo), športová gymnastika – Adam Bella, teória vyučovania TV pre 1. až 5. postupný ročník – Bohumil Bucko, telovýchovné lekárstvo – Pavol Hykel, basketbal, lyžovanie – Dušan Hlasica, futbal, korčuľovanie basketbal – Ján Škripko, futbal – Ján Darida, plávanie –

Mária Biloveská, hokej – Ondrej Výboh, gymnastika – Viera Dropčová, turistika – Ľudmila Slimáková.

Okrem chýb vo vnútri školy boli v oblasti riadenia školy viaceré negatívne zásahy aj zo stranických a štátnych orgánov. Negatívne to vplývalo jednak na vnútorný život školy, ale aj na vedeckovýskumnú činnosť, či celkové napredovanie. Časté zmeny v obsahu a štruktúre štúdia, málokedy dostatočne empiricky overené, sa nepochybne museli, napriek všetkým pozitívnym výsledkom, podpísať aj pod kvalitu vzdelávania budúcich učiteľov. Nedostatočne sa zohľadňovali konkrétne skúsenosti z prípravy učiteľov, potreby praxe, výsledky empirických výskumov (Višňovský, 2004).

Po zohľadnení uvedených faktov, ktoré negatívne ovplyvňovali prípravu budúcich učiteľov bolo logické, že príde k ďalšej etape vo vysokom školstve.

Reorganizáciou školského systému (č. 166/1964 Sb., o pedagogických fakultách platného od 12. augusta 1964 (Príloha, obr. 28)) a fúziou PI v Banskej Bystrici a Martine vznikla Pedagogická fakulta (ďalej PF) (Príloha, obr. 29). Bolo to obdobie náročné, ktoré si vyžiadalo viacročný proces. Väčšina pedagógov z Martina súhlasila s preradením do Banskej Bystrice. Vedenie PF im zabezpečilo ubytovanie vystavaním obytného bloku s družstevnými bytmi, na Okružnej ulici alebo dočasným ubytovaním v priestoroch študentského domova na Triede SNP 53. Študentom, ktorí sa rozhodli neprestúpiť do Banskej Bystrice sa vytvoril priestor na vysunutom študijnom a konzultačnom pracovisku v Martine.

Pedagogická fakulta svoje pôsobenie na ceste k výchove a vzdelávaniu budúcich pedagógov začala 1. septembra 1964. V tomto období sa katedry začali intenzívne budovať personálne i materiálne, ba niektoré odbory alebo príbuzenské disciplíny sa čiastočne atomizovali alebo sa z nich osamostatňovali osobitné katedry. Zo sedemnástich katedier PF boli až dve katedry telovýchovného charakteru. Katedra odboru telesnej výchovy (KOTV) zabezpečovala prípravu učiteľov TV pre základné a neskôr i pre stredné školy. Telesná výchova sa mohla študovať súčasne s predmetmi akými boli slovenský jazyk, ruský jazyk, prírodopis, matematika, chémia a v rámci učiteľstva pre 1. – 5. ročník ZDŠ. Podľa požiadaviek a smerníc kompetentných inštitúcií dekanát určoval potrebné kombinácie pre príslušný školský rok. V školskom roku 1965/66 sa TV mohla študovať v kombinácii so slovenským jazykom, matematikou alebo v rámci učiteľstva pre 1. – 5. ročník ZDŠ. Katedra základnej telesnej výchovy (KZTV) mala vo svojej kompetencii starostlivosť o poslucháčov neštudujúcich kombinácie s TV. K jej vzniku prišlo z dôvodu skvalitnenia vyučovania všeobecnej TV, zlepšenia organizácie vyučovacieho procesu a väčšieho

zapojenia poslucháčov do pravidelnej TV. Dobrovoľnou prácou sa obidve katedry podieľali na činnosti VŠTJ Slávia a od septembra 1964 aj Svázarmu na škole. Vedúcim katedry odboru telesnej výchovy bol Jaroslav Starší, s výnimkou obdobia, kedy Starší pobudol na pracovnom pobyte a do funkcie vedúceho katedry odboru bol vymenovaný Bucko (Príloha, obr. 30) a katedry základnej telesnej výchovy Ján Lehocký.

Uchádzači o štúdium na KTV museli absolvovať prijímacie pohovory, ktoré boli stanovené ministerstvom školstva a kultúry. Jednotlivé vysoké školy si ich mohli prispôbovať vlastným podmienkam. Konkrétne u poslucháčov diaľkového štúdia sa nie vždy dalo uskutočniť hodnotenie telesnej zdatnosti zo všetkých predpísaných disciplín, pretože diaľkové štúdium začínalo 1. februára, teda letným semestrom a predovšetkým atletické disciplíny sa v januári ťažko hodnotili.

Podľa Bohumila Bucka (1967) musel uchádzač o štúdium telesnej výchovy vyhovieť týmto požiadavkám:

1. Preukázať zdravotnú spôsobilosť pre štúdium telesnej výchovy lekársym potvrdením od telovýchovného lekára.
2. Preukázať dostatočné vedomosti zo základnej problematiky telovýchovného hnutia.
3. Splniť pri previerke telesnej zdatnosti nasledovné požiadavky:

Gymnastika muži:

1. Akrobatické cvičenia: premet bokom – kotúľ letmo cez prekážku 80 cm – stoj na hlave a kotúľ – kotúľ vzad so zášvihom.
2. Bradlá: z kmihania v podpore na pažiach vzoprenie predkmihom – zákmih – prednožka.
3. Hrazda doskočná: náskokom do zvisu výmyk – podmetmo kmih – vzoprenie závesom v podkolení do vzporu jazdmo – prešvih únožmo vzad - podmet.
4. Preskok: roznožka cez koňa na dĺžku (výška 120 cm, mostík 10 cm).
5. Šplh na lane: 4 m od miesta dohmatu, bez prírazu.
6. Prípravné cvičenia: PPOV alebo iné zacvičiť podľa určenia skúšajúceho.

Gymnastika ženy:

1. Akrobatické cvičenia: premet bokom – stoj na hlave (výdrž) a kotúľ napred – kotúľ vzad do vzporu drepmo.
2. Bradlá nízke: z kmihania vzpore tretím predkmihom výsed roznožmo pre rukami, zosed – zánožka.

3. Hrazda po čelo: zo zhybu stojmo nadhmatom odrazom jednonož výmyk – zosun do zhybu stojmo – odrazom prekot vzad a odrazom prekot vpred do zhybu stojmo.
4. Preskok: skrčka cez koňa na šírku bez madiel (výška 110 cm, mostík 10 cm).
5. Šplh na tyči: 3 m od miesta dohmatu, s prírazom.
6. Prípravné cvičenia: ako muži.

Ľahká atletika muži:

1. Rýchly beh 100m za 14,2 sek.
2. Vytrvalý beh 1000 m za 3.35 min.
3. Skok do výšky nad 130 cm.
4. Vrh guľou s hmotnosťou 7,25 kg nad 700 cm.

Ľahká atletika ženy:

1. Rýchly beh 100m za 16,5 sek.
2. Vytrvalý beh 500 m za 2.00 min.
3. Skok do výšky nad 105 cm.
4. Vrh guľou s hmotnosťou 4 kg nad 600 cm.

Športové hry muži a ženy:

Požiadavky z volejbalu:

Vrchné odbíjanie obojruč, prihrávka po pohybe rôznymi smermi, nahrávka – spodné podanie.

Požiadavky z basketbalu:

Prihrávka obojruč trčením a správne chytenie lopty. Driblink zakončený dvojtaktom a strelbou vo výskoku z blízkej vzdialenosti.

Výkonnosť je preverovaná predvedením jednotlivých prvkov a vlastnou hrou.

Plávanie:

Zaplávať ľubovoľným spôsobom 100 m so štartovým skokom v čase: muži: 2.40 min, ženy: 3.00 min.

Ukážka z druhého plaveckého spôsobu – u oboch sa hodnotí technika.

Ďalej sa autor zmieňuje aj o hodnotení jednotlivých disciplín. „*Limity prijímacích skúšok sú pokladané za minimum. Vcelku odpovedajú požiadavkám osnov strednej všeobecne vzdelávacej školy. Splnené limity v ľahkej atletike a v plávaní sú hodnotené známku tretieho stupňa. Podľa prekročenia limitov je vyššie hodnotenie. V športovej gymnastike je výkon hodnotený bodovo podľa kvality prevedenia. V športových hrách je výkonnosť ohodnotená podľa stupňa uplatnenia skúšaných technických prvkov vo vlastnej hre*“ (Bucko, 1967, s. 87).

Praktické prijímacie skúšky hodnotíme ako komplexnejšie v porovnaní so súčasnosťou. Zvýšené nároky pozorujem hlavne v gymnastike a atletike, kým požiadavky zo športových hier a plávania zostali identické.

Materiálne podmienky na prácu študentov telesnej výchovy nám približuje Lietava: „*Pedagogická fakulta má vyhovujúce telovýchovné objekty pre ľahkú atletiku, basketbal, volejbal a hádzanú. Telocvičňa rozmerov 20 x 10 m postačuje len pre športovú gymnastiku. Pre kvalitné vyučovanie hier nevyhovuje. Cvičebňa rozmerov 18 x 9 m je dobre vybavená a vyhovuje pre vyučovanie umeleckej gymnastiky, úpolov, tancov. Plávanie sa vyučuje čiastočne kurzovou formou cez letné mesiace a čiastočne v krytom bazéne VŠP v Nitre. Takéto vyučovanie plávania neplní svoje poslanie tak, ako by sa to vyžadovalo... Výstroj, výzbroj, pomôcky a ostatné potreby pre telesnú výchovu, ktoré PF v Banskej Bystrici vlastní, sú dostatočné a vyhovujúce. Ich celková hodnota dosahuje výšku 1 200 000 Kčs*“ (Lietava, 1966, s. 134).

Vyučovanie teoretických predmetov v porovnaní s PI sa skvalitnilo postavením poschodového pavilónu za telocvičňou pri hlavnej budove PF. Pre študentov sa dokončila výstavba chlapčenského internátu na ulici 29. augusta, čím sa zabezpečila slušná ubytovacia kapacita.

V oblasti učebných osnov prichádza k nasledovným zmenám. Zákomom o vysokých školách z roku 1966 vydal dekan Július Alberty *Štatút Pedagogickej fakulty* v Banskej Bystrici s platnosťou od 11. októbra 1966. Zaviedlo sa štvorročné interné štúdium v oboch študijných smeroch, t.j. učiteľstva pre 1. – 5. ročník i pre 6. – 9. ročník. Pri výučbe sa posilnila teoretická zložka, čo sa odrazilo aj v novom označovaní metodík ako teórií vyučovania jednotlivých predmetov. Upustilo sa od povinnej návštevnosti prednášok a bola zrušená jednoročná súvislá prax študentov. Do komplexu praktických činností pribudla v prvých dvoch ročníkoch klinická prax, pri ktorej sa študenti za pomoci náčuvov a výstupov zoznamovali s pedagogickou a psychologickou stránkou vyučovania. Klinická prax sa organizovala pre celú fakultu na Základnej škole na Triede SNP 54.

Zaujímavosťou bolo progresívne chápanie využívania technických pomôcok, kedy PF dala zaviesť do dvoch tried na cvičnej škole priemyselnú televíziu (v každej z nich boli dve fixné kamery a jedna pohyblivá) a prenosnou kamerou sledovala výučbu v ďalších priestoroch, akými boli telocvična, vonkajšie ihriská a pod.. Vďaka tomuto originálnemu riešeniu mali študenti, spolu s učiteľom – didaktikom, ako na prvej a jedinej základnej škole v Československu možnosť sledovať vyučovací proces a následne ho analyzovať bez toho, aby ho narušali fyzickou prítomnosťou v telocvični (Martuliak, 2012).

Podľa Lietavu (1966) z hľadiska obsahového zamerania mali študenti okrem teoretických vedomostí z jednotlivých predmetov – teória TV, dejiny TV, metodika TV, názvoslovie TV, organizácia TV, technológia TV, anatómia, fyziológia, hygiena, prvá pomoc, teória hier, didaktika ľahkej atletiky, gymnastiky, plávania, turistiky, lyžovania, korčuľovania, úpolov a tancov splniť aj praktické požiadavky z ľahkej atletiky, gymnastiky, športových hier, plávania, turistiky, lyžovania a korčuľovania. Limity určovala Katedra odboru telesnej výchovy na základe osnov a platných smerníc Ministerstva školstva. Autor sa vo svojej publikácii ďalej zmieňuje aj o kurzových predmetoch. *„Z odboru telesnej výchovy majú poslucháči podľa študijných plánov v každom semestri priemerne 10 hodín telesnej výchovy. Lyžovanie a turistiku absolvujú vo forme zimných a letných výcvikových kurzov. V prvom ročníku 10 – denný kurz lyžovania a 10 – denný kurz turistiky so zameraním na osobný výcvik. V druhom ročníku 7 – denný kurz lyžovania a 7 – denný kurz turistiky so zameraním na metodiku. Poslucháči študujúci odbor pre 1. – 5. postupný ročník absolvujú v prvom ročníku 7 – denný kurz lyžovania a 7 – denný kurz turistiky“* (Lietava, 1966, s. 130).

Okrem praktických a teoretických požiadaviek sa študenti museli zapájať aj do dobrovoľnej TV ako rozhodcovia, cvičitelia, pomocní tréneri alebo pretekári.

K pedagogickému kádru, ktorý zostal z obdobia PI takmer nezmenený, sa pripojili v roku 1965 Milan Mišura s vyučujúcimi predmetmi – volejbal, korčuľovanie, hokej, Viera Kucháriková (Príloha, obr. 31) s osobitnou TV, Ján Petrikovich s turistikou, teóriou vyučovania 1. – 5. ročník a Ján Švoňavec s teóriou vyučovania TV a pedagogickou praxou. Charakteristické pre toto obdobie bola angažovanosť Jaroslava Staršieho, Jána Lehockého a Jána Škripku pri reprezentovaní katedry v športových kluboch.

Po rozhovore s Trunečkovou prichádzame k záveru, že v tomto období mala katedra problém skôr z personálneho hľadiska. Vyplývalo to z požiadavky MŠ, ktoré podľa nového nariadenia vyžadovalo zameriavanie sa okrem vzdelávacej aj na vedeckú činnosť.

Katedra základnej telesnej výchovy zabezpečovala vyučovanie povinnej TV v rozsahu dvoch hodín do týždňa. V prvom ročníku sa zameriavala na všestranný rozvoj študenta. Poslucháčky a poslucháči – nevojaci absolvovali povinne výcvikový kurz lyžovania, ktorý trval 7 dní a výcvikový kurz turistiky v rovnakej dĺžke. V druhom a treťom ročníku bola telesná výchova organizovaná podľa záujmov poslucháčov s cieľom získania kvalifikácie pomocných cvičiteľov základnej telesnej výchovy, organizátorov telesnej výchovy a vedúcich telovýchovných chvíľok. Pre nich sa organizovali dobrovoľné výcvikové kurzy v rámci VŠTJ Slávie podľa smerníc Ministerstva školstva a kultúry. Cieľom týchto kurzov bolo prehĺbiť vedomosti, pohybové návyky a pohybové zručnosti z jednotlivých športových disciplín (lyžovanie, plávanie, turistika).

Telesná výchova sa vyučovala organizovane aj formou krúžkov. Najväčší záujem bol o volejbal, basketbal, hokej, ľahkú atletiku, gymnastiku, lyžovanie, judo a vodáctvo. *„Cieľom týchto krúžkov po stránke výkonnostnej je športová príprava poslucháčov na vysokoškolské hry a súťaže ČSTV, ktoré katedry telesnej výchovy zabezpečujú v spolupráci s TJ Slávia PF. V rámci rôznych súťaží a preborov VŠ poslucháči školy získavajú výkonnostné triedy v jednotlivých druhoch športu, odznaky Turista ČSSR, Lyžiar ČSSR, Plavec ČSSR a pod. Za odbornú prípravu a organizáciu sú zodpovední jednotliví učitelia, ktorí podľa svojej špecializácie vedú na škole krúžky dobrovoľnej telesnej výchovy“* (Lietava, 1966, s. 132).

Katedra odboru telesnej výchovy a Katedra základnej telesnej výchovy zabezpečovali branné krúžky pre poslucháčky II. ročníka a poslucháčov – nevojakov v spolupráci s krajskou vojenskou správou. Do dobrovoľnej činnosti katedier patrilo tiež rozvíjanie branných prvkov v telesnej výchove v rámci činnosti Sväzarmu. V rámci Sväzarmu rozvíjali činnosť najmä nasledovné krúžky: strelecký, parašutistický, radistický, vodácky a motoristický (Lietava, 1966).

V tomto období môžeme sledovať aj rozvoj spolupráce s inými pracoviskami. Jedným z nich bol Učiteľský ústav v Ostrihome, s ktorým sa organizovali, či už výmenné pobyty učiteľov a poslucháčov na turistických a lyžiarskych kurzoch, športových stretnutiach alebo vymieňanie učebných materiálov a pomôcok. Každoročne sa vzájomne navštevovali aj s Katedrou telesnej výchovy PF v Hradci Králové pri príležitosti stretnutí poslucháčov obidvoch škôl v basketbale. Pedagogická fakulta ďalej spolupracovala s učiteľským ústavom v Ostrihome (prestáňované sídlo z Balašských Ďarmôt), Pedagogickým inštitútom v Erfurte, Vysokou školou pedagogickou v Egri, Pedagogickou fakultou v Ostrave (bývalá VPŠ v Opave) a s Filozofickou fakultou Palackého univerzity v

Olomouci. Výmena skúseností bola nápomocná v zlepšovaní práce na úseku povinnej i dobrovoľnej TV (Lietava, 1966; Martuliak, 2012).

Netreba zabudnúť na skutočnosti, ktoré sa odohrali r. 1968. PF na ktorej boli vytvorené priaznivé podmienky na šírenie demokratizačných postojov v rámci spoločnosti sa dostáva do konfrontácie s totalitným režimom vtedajšej doby. Učitelia, študenti a ostatní pracovníci odsúdili okupáciu Československa armádami Varšavskej dohody. Prístup banskobystrickej vysokoškolskej inteligencie sa protivil názorom totality, čo prispelo k regresii na PF. „*Stranícke orgány, najmä okresný a krajský výbor Komunistickej strany Slovenska, označil PF v Banskej Bystrici za jedno z hlavných centier kontrarevolúcie a za semenisko antikomunizmu a antisovietizmu*“ (Martuliak, 2012, s. 54). Mnohí vynikajúci pedagógovia a funkcionári, ktorí zdieľali demokratizačné hodnoty museli akademickú pôdu opustiť, čo viedlo k poklesu odbornosti, organizácie a kvalite vyučovacieho procesu vôbec. Bolo to obdobie, ktoré trvalo do r. 1989 a príchodu demokracie, humanizmu a tolerancie. Katedra telesnej výchovy ako súčasť PF zostala týmito udalosťami tiež poznačená. O jednotlivcoch, ktorých toto obdobie postihlo sa pri všetkej úcte k nim nebudeme zmieňovať, keďže to ani nie je cieľom nášho výskumu (Alberty, 2009).

I napriek totalitnej ideológii PF pokračovala vo svojom vývoji ďalej. Toto obdobie je charakteristické dobudovaním a materiálne technickým vybavením jednotlivých pracovísk. Za pomoci veľkého úsilia niektorých pracovníkov fakulty sa podarilo začať s výstavbou nového areálu PF. Vychádzajúc z dostupných zdrojov (Višňovský, 2004 a Martuliak, 2005) sa dozvedáme, že práce boli začaté v máji 1966 na ulici Tajovského 40. Okrem fakultných priestorov tu vznikol aj nový študentský domov. V roku 1971 bol vybudovaný a vybavený vnútorným zariadením objekt pre telesnú výchovu. V priebehu ak. roku 1970/71 sa do týchto nových priestorov presťahovala KTV. Nové priestory sa skladali z nasledovných častí: veľká telocvičňa s rozlohou 893 m² a balkónom pre 200 divákov, gymnastická telocvičňa s výmerou 162 m², nárad'ovňa 126 m², plaváreň s bazénom 390 m², pričom bazén spĺňal požadované parametre aj pre vrcholový šport, t.j. s rozmermi 12,5 x 25 m (Príloha, obr. 32 až 35). Kolaudácia nových priestorov sa uskutočnila v septembri r. 1976 za prítomnosti vtedajšieho ministra školstva Štefana Chocholu. Súčasne bolo dobudované a 1. septembra 1970 otvorené športovo-rekreačné zariadenie na Donovaloch, ktorú katedra využívala na letné kurzy spolu s VŠTJ Slávia PF. Ďalším veľkým projektom, ktorý sa zrealizoval v roku 1980 bola výstavba športového areálu (atletický štadión budovala známa firma Sidera), vrátane jednoposchodovej budovy pre potreby telesnej výchovy, futbalového štadiónu a ihrísk pre ďalšie loptové hry

v hodnote 10 mil. korún, všetko za účelom skvalitnenia vyučovania odbornej, všeobecnej TV ako aj pre potreby VŠTJ Slávie PF. Výstavba tohto významného diela sa začala roku 1978, na čele ktorej stal zanietený atlét, vysokoškolský pedagóg Róbert Rozim. V rozhovore nám to potvrdila aj dlhoročná pracovníčka katedry Elvíra Trunečková. Zdôraznila, že sa na tomto projekte zúčastnili aj študenti prostredníctvom socialistického zväzu mládeže, ktorí chodievali na letné brigády. Vodáci sa mohli tešiť na vlastné priestory v Liptovskom Trnenci. V roku 1979 zakúpila PF pozemok so starým domom. Bližšiu genézu tohto zariadenia nám približuje žijúci pamätník Matej Bence. *„Roku 1979 sme dostali na využívanie starú chatrč, kde roky nikto dlho nebýval. Svojpomocne sme začali rekonštruovať. Chodili sme tam namiesto zemiakových brigád spolu so študentmi. Medzi nimi bol napríklad aj dnešný docent Jiří Michal. Robili sme tam 3 týždne bez vody, elektriny. Nebolo tam proste nič. V jeden piatok som išiel do Banskej Bystrici, v sobotu som sa oženil a nedeľu som bol späť v Liptovskom Trnenci. Po zrekonštruovaní prišla búrka, ktorá nám všetko zničila a následne v roku 1991 sa stavalo nové zariadenie. Škoda, že sa nedbanlivosťou športovo-rekreačné stredisko v Liptovskom Trnenci zdevastovalo a v dnešnej dobe so študentmi chodíme do nevlastného.“*

Po materiálnej stránke mali poslucháči TV k dispozícii rôzne technické a vyučovacie pomôcky – audiovizuálne pomôcky, pomôcky na vyučovanie rôznych vyučovacích disciplín a zariadenia na preteky a súťaže a aj modrenú knižnicu.

Takýmto krokom sa vytvorili výrazne lepšie podmienky na vyučovanie TV. Katedra odboru telesnej výchovy a Katedra základnej telesnej výchovy sa v spojitosti s racionalizáciou a intenzifikáciou činnosti zlúčili, čím vytvorili KTV. Snaha o skvalitnenie prípravy študentov, ako i riešenie špecifických problémov v jednotlivých druhoch štúdia viedla telovýchovných pedagógov k postupnému vytvoreniu troch oddelení: oddeleniu odboru telesnej výchovy (vedúci Ján Lehocký), oddeleniu telesnej výchovy pre 1. stupeň ZŠ (vedúci Bohumil Bucko) a oddeleniu všeobecnej telesnej výchovy (vedúci Dušan Hlasica). Od Elvíry Trunečkovej sa dozvedáme, že jedným z hlavných dôvodov, ktorý viedol k vzniku oddelenia TV pre 1 stupeň ZŠ bol ten, že učiteľom prvého stupňa už nepostačovalo stredoškolské pedagogické vzdelanie, ale naopak, potrebovali mať už aj vysokoškolské vzdelanie. Vedúcim katedry, ktorý zastrešoval činnosť všetkých oddelení bol Jaroslav Starší.

Na základe vysokoškolskej reformy a prijatím uznesenia o Jednotnom systéme brannej výchovy obyvateľstva, v roku 1973 došlo k založeniu Katedry brannej výchovy PF. Novovzniknutá katedra sa zameriavala na prípravu učiteľov v kombinácii branná

výchova – telesná výchova a branná výchova – matematika. Hlavným dôvodom vzniku katedry bolo zavedenie predmetu branná výchova na školy a aj potreba spoločnosti po kvalifikovaných odborníkov v tejto oblasti. Vedúcim katedry sa stal bývalý učiteľ KTV Ján Švoňavec, s ktorým prišli na katedru aj ďalší jeho kolegovia z bývalého pracoviska. Z rozhovoru s bývalým pedagógom Katedry brannej výchovy a súčasným profesorom na Katedre telesnej výchovy a športu zisťujeme, že vtedajší vyučovací proces zabezpečovali: Pavel Bosák, Dušan Navrátil, Milan Podlucky, Imrich Gibala, Pavol Graus, Ladislav Kubaško, Peter Zbiňovský, Ján Babic, Norika Kováčová, Božena Paugšová a Pavol Bartík. Okrem teoretických predmetov, Katedra brannej výchovy organizovala kurzy aj na Liptovskej Mare, Jazierkach a Počúvadle.

V týchto rokoch sa KTV rozširovala aj z personálneho hľadiska. V roku 1973 prišiel na katedru Štefan Dobák a o rok neskôr Zuzana Sameková. V roku 1975 Ladislav Hála a z Katedry brannej výchovy Milan Podlucky. O rok neskôr sa pridali Matej Bence, Štefan Dušek (Príloha, obr. 36), Nadežda Dušeková (dnes Vladovičová) a r. 1977 Ján Chladný a Ľudmila Jančoková.

V tomto období prichádza k postupným zmenám v štruktúre i obsahu vzdelávania. Upustilo sa od kombinovaného jednodoborového štúdia – učiteľstvo pre 1. – 5. ročník s jedným predmetom pre 6. – 9. ročník ZDŠ, ktoré sa už v minulosti ukázalo ako nevhodné riešenie. Prestavba štúdia učiteľov pre 1. stupeň ZDŠ bola koncipovaná na rozšírenej Vedeckej rade PF v Banskej Bystrici roku 1974. Odstránili sa kombinácie štúdia 1. – 5. s jedným predmetom pre 2. stupeň ZDŠ. Zvýraznil sa profil učiteľa pre 1. – 5. ročník posilnením tých predmetov v jeho príprave, ktoré profilujú prácu učiteľa na 1. stupni.

Do roku 1977 sa KTV podieľala na príprave učiteľov pre 1. – 5. a 6. – 9. ročník ZDŠ. Schválením dokumentu *Projekt česko-slovenskej výchovnovzdelávacej sústavy* v júni 1976 a následne *Nařízením vlády ČSSR o soustavě studijních odborů a o delce řadného studia na vysokých školách* z r. 1980 (Príloha A, obr. 34) sa PF dostala na úroveň ostatných univerzitných fakúlt v Československu. „*Ako na iných vysokých školách, tak aj na učiteľských fakultách sa upravila nomenklatúra študijných odborov a zároveň sa vykonalo ich predbežné rozmiestnenie v sieti vysokých škôl, boli odvolané jednotné učebné plány a čiastočne i rámcové učebné osnovy základných teoretických a odborných disciplín pre vysoké školy v celej ČSSR*“ (Matejčík, 1978, s. 1).

Od šk. r. 1977/78 sa na KTV začali študenti po prvýkrát v jej histórii pripravovať na vyučovanie na gymnáziách, stredných odborných školách, učňovských školách a odborných učilištiach s maturitou. Diaľkovým štúdiom si mohli dovtedajší absolventi

rozšíriť a doplniť svoju kvalifikáciu na vyučovanie na stredných školách. Absolventom sa tiež schválilo, po vykonaní predpísaných rigorózných skúšok, udeľovať im aj titul doktor pedagogiky (PaedDr.) (Martuliak, 2005 a 2012).

V roku 1978 sa v Banskej Bystrici založilo športové gymnázium, čo malo za príčinu odchod niektorých telovýchovných pedagógov (Ľubomír Dropčo, Štefan Dobák a Ladislav Hála) na novovzniknutú školu. Prvým riaditeľom gymnázia sa stal Ľubomír Dropčo. Uvoľnené miesta na katedre bolo nevyhnutné obsadiť novými kvalifikovanými odborníkmi, a preto v roku 1978 prišli Božena Paugschová, Elvíra Trunečková, Peter Zbiňovský a následne o rok Pavel Bosák a Ján Golian. V období rokov 1980 – 1988 prišli na katedru Ján Babic (1980), Milan Beňačka a Ivan Čillík (1981), Frühwald Ivan a Ivan Jaso (1982), Karol Görner (1984), Jiří Michal (1985), Želmíra Jankovská, Agáta Janková, Miroslav Nemec a Renáta Vajdičková (1986), Róber Rozim ml. (1988).

O podmienkach štúdia a plánoch na ďalšie roky sa zmieňuje vtedajší dekan PF Ján Matejčík. *„Podľa pokynov MŠ SSR na fakulte sme vypracovali plán tvorby a vydávania študijnej literatúry (učebníc, skript, učebných textov a učebných pomôcok). Študenti majú dostatok študijnej literatúry až na niektoré predmety, ktoré bolo treba koordinovať v rámci profilácie učiteľských fakúlt. Vytvorili sme študentom veľmi dobré podmienky na využívanie času určeného na vyučovanie i mimo neho. Pri dostatočnom a optimálnom využívaní priestorov na individuálne štúdium v modernom areáli fakulty, pri veľmi dobrom ubytovaní – v optimálnej možnej miere sú zachované pedagogicko-psychologické, biologicko-hygienické a spoločenské požiadavky na rozvrh hodín, čím sa zlepšilo využitie pracovného času a efektívnosť práce študentov i učiteľov. Takto študenti pri 30 vyučovacích hodinách v týždni majú vytvorenú pokojnú pracovnú atmosféru na 25 hodín individuálneho štúdia, pretože aj vyučovanie trvá najneskôr do 15.00 hod. popoludní a okrem toho popoludie v stredu je vyhradené pre záujmovú a politicko-organizačnú činnosť študentov. Napriek všetkým inováciám, ktoré vedú k pedagogickému pokroku, vidíme na fakulte rezervy v prehodnocovaní a skvalitňovaní obsahu výchovy a vzdelávania, v hľadaní nových foriem a metód i prostriedkov výchovnovzdelávacej práce učiteľov. A preto všetky katedry prijali konkrétne a kontrolovateľné politickoorganizačné opatrenia na zintenzívnenie výchovného pôsobenia na vyučovaní, na účinné uplatňovanie efektívnych vyučovacích metód, na rozvíjanie samostatnej tvorivej práce študentov, na kvalitnejšie využívanie učebných zariadení a moderných didaktických prostriedkov, na pedagogicko-psychologické aspekty vyučovania, osobitne skúšok, na zintenzívnenie výchovnej práce*

vedúcich katedrií, vedúcich učiteľov ročníkov i študijných skupín, najmä na prehlbenie kontrolnej činnosti v študijnej oblasti“ (Matejčík, 1978, s. 5).

Spomínaná obsahová prestavba školského systému a následne aj všeobecnovzdelávacieho predmetu telesná výchova v dvojodborovom štúdiu prebiehala nasledovne. Z hľadiska formálnej prestavby sa určili Ministerstvom školstva Československej republiky (MŠ ČSR) a Slovenskej socialistickej republiky (SSR) jednotné učebné plány všeobecnovzdelávacieho predmetu telesná výchova (tab. 1, Príloha, obr. 37 a 38), ktoré platili pre fakulty telesnej výchovy a športu, a pre niektoré pedagogické fakulty v Československej socialistickej republiky (ČSSR) (na Slovensku pre PF v Prešove a Banskej Bystrici).

Tabuľka 1 Zoznam predmetov a týždenná časová dotácia pre učiteľov všeobecnovzdelávacieho predmetu telesná výchova v roku 1980 (zdroj: Starší, 1980, spracoval: autor).

Názov predmetu	ZS	LS
1. ročník		
Teória TV	1/1	-
Dejiny TK	1/2	-
Anatómia	1/1	1/1
Výstavba telovýchovných zariadení	0/1	.
TD základnej gymnastiky	1/1	0/1
TD pohybových a športových hier	1/1	0/2
TD lyžovania	10 dní	-
Voliteľný šport	0/2	0/2
TD športovej gymnastiky	-	0/2
TD atletiky	-	0/2
TD turistiky a pobyt v prírode	-	12 dní
2. ročník		
Biomechanika	2/1	-
TD športovej gymnastiky	0/2	0/2
TD atletiky	0/2	1/1
TD pohybových a športových hier	1/2	0/2
TD plávania	1/1	0/2
TD lyžovania	10 dní	-
Voliteľný šport	0/2	0/2
Telovýchovné lekárstvo	-	2/2
TD kanoistiky a vodnej turistiky	-	10 dní
3. ročník		
Psychológia TV	1/1	-
Fyziológia človeka a tel. cvičení	2/2	1/2
TD športovej gymnastiky	1/1	0/1
TD pohybových a športových hier	0/2	1/1_6 dní kurz
TD plávania	1/0	0/1
TD korčuľovania a ľad. hokeja	9 dní	-
Voliteľný šport	0/2	0/2
Základy vedeckej práce v TK	-	1/0
TD atletiky	-	1/2_6 dní kurz
4. ročník		
Anatómia	1/1	-
TD športovej gymnastiky	1/1	-
TD atletiky	1/2	0/1
TD pohybových a športových hier	1/2	1/2
TD plávania	0/1	-

TD úpolov a ľud. i spol. tancov	10 dní	-
Voliteľný šport	0/2	0/2
Teória ZRTV	-	1/1
Telovýchovné lekárstvo	-	2/1
TD rytmickej gymnastiky	-	8 dní
5. ročník		
Teória športu	2/1	-
Organizácia, riad., systém TK	1/1	-
TD pohybovej skladby	0/1	-
TV oslabených	1/3	-
Voliteľný šport	0/2	0/4
TD základnej gymnastiky	-	0/2

Po obsahovej stránke sa jednota výchovy, vzdelávania a profil budúcich telovýchovných pedagógov zabezpečoval optimálnym zastúpením a obsahovým prepojením nasledujúcich zložiek: 1. ideovo – politickej, 2. pedagogicko – psychologickej a 3. špecializovanej odbornosti. Prvé dve zložky mali všeobecný charakter a zahŕňali v sebe interdisciplinaritu medzi TV a vedami pedagogickými, psychologickými, spoločenskými a prírodnými. Podľa vtedajšieho vedúceho KTV Jaroslava Staršieho mala zložka špecializovanej odbornosti nasledovné znenie. „*V odbornej príprave, v ktorej sa študenti oboznamujú s teoretickými základmi telesnej kultúry ako vednej disciplíny a osvojujú si metódy vedeckej práce i tvorivého myslenia. Súčasťou odborných predmetov bola teória, didaktika a prax v týchto predmetoch. Metodický aspekt sa uplatňoval v celom odbornom štúdiu, počas ktorého študentov upozorňujeme na výchovno-vzdelávaciu problematiku preberanej látky. Viedme ich tiež k osvojovaniu si metód tvorivej aplikácie nadobudnutých odborných vedomostí a zručností vo výchovno-vzdelávacom procese. Integrovaným činiteľom prípravy telovýchovných pedagógov je didaktika telesnej výchovy, ktorej súčasťou sú rôzne formy pedagogickej praxe. Jej cieľom je príprava študentov na vyučovanie telesnej výchovy, na výchovnú činnosť a spoločensko-politickú prax v ČSZTV, SZM, PO SZM, ROH i v iných zložkách a zariadeniach. V pedagogickej praxi sa prelínajú všetky zložky vysokoškolskej prípravy. V nej si tiež študenti navykajú na systémový prístup na riešenie pedagogických a špeciálnych telovýchovných problémov. Spoločensko-politická prax vychádza zo skutočnosti, že telovýchovný pedagóg je súčasne i verejným pracovníkom, ktorý sa má zapojiť do výchovy detí a mládeže dobrovoľnou telovýchovnou činnosťou v rôznych orgánoch a organizáciách*“ (Starší, 1980, s. 469-471).

Celý výchovno-vzdelávací proces sa koncipoval tak, aby umožňoval, motivoval a rozvíjal samostatnú tvorivú prácu študentov a zabezpečoval väzbu medzi kolektívnymi i individuálnymi formami štúdia. Študent mal prijímané informácie nielen správne chápať, ale aj získavať schopnosti a tvorivým spôsobom riešiť problémy z oblasti telesnej kultúry (Starší, 1980).

V pokračovaní Starší hovorí, že „*hlavnou metódou pri štúdiu telesnej výchovy sa stáva samostatná práca študentov riadená a kontrolovaná pedagógmi. Pri skúškach sa hodnotí požadovaný súbor vedomostí a zručností, schopnosť analýzy a syntézy vedomostí, tvorenie väzieb medzi nimi a schopnosti využívať ich pri riešení praktických problémov. Pritom sa prihliada aj na kvalitu práce študenta počas celého semestra, prípadne i dlhšieho obdobia. Predpokladom efektívnej výchovy a vzdelávania sú kvalitné učebnice, skriptá a moderná didaktická a výpočtová technika*“ (Starší, 1980, s. 472).

Dôkazom efektívnej činnosti KTV bolo aj ocenenie Slovenského ústredného výboru Československého zväzu telesnej výchovy (ČSZTV) a redakcie Šport o Najzdatnejšiu fakultu SSR v r. 1978. Študenti PF patrili medzi najaktívnejších spomedzi slovenských vysokoškolákov. Podieľali sa nie len v plnení odznaku zdatnosti, festivalového odznaku, v bezplatnom darcovstve krvi či v letnej brigádnickej aktivite, ale aj výdatne pomáhali pri výstavbe a údržbe telovýchovnej priestorov. Vynikla tiež výstavba bežeckých chodníčkov v blízkej Laskomerskej doline. Mimoriadnych bolo takmer 40 turistických akcií, ktorým dominoval Pochod po stopách hrdinov SNP. Športová komisia ROH organizovala podujatia športovorekreačného charakteru aj pre zamestnancov a ich deti. Vyše sto študentov rozšírilo rady VŠTJ Slávia PF, ktoré sa tak rozšírili na vyše 700 členov. Tiež vyše sto študentov štartovalo na Bielej stope SNP. Aktívne sa podieľali na organizácii mnohých športových podujatí v meste. Veľmi úspešná bola telovýchovná akadémia k Mesiacu ČSSP, turnaje v basketbale, minifutbale, preteky v atletike a plávaní (Hazucha, 1979) (Príloha, obr. 39 až 43).

Novinár Miroslav Hazucha nám približuj podieľanie pedagogického personálu na mimoškolských aktivitách. „*Viacerí členovia KTV zastávajú významné funkcie vo federálnych, resp. slovenských športových zväzoch, vo vysokoškolskom športe a známi sú ako úspešní tréneri. Vedúcim KTV v úspešnom roku 1978 bol PhDr. R. Rozim, známy v atletických kruhoch. Terajší vedúci KTV doc. PhDr. J. Starší, CSc., spolu s odbornými asistentmi PhDr. J. Lehockým, M. Mišúrom a O. Výbohom sú známi v ľadovom hokeji. PhDr. M. Biloveská má úspechy v plávaní, A. Bella v športovej gymnastike, PhDr. D. Hlasica v basketbale a vo vysokoškolskom športe. Ako predseda stojí v čele vzornej VŠTJ Slávia PF Banská Bystrica. Funkcie v krajských, resp. okresných telovýchovných orgánoch a športových zväzoch majú ďalší členovia KTV: B. Bucko, L. a M. Bence, J. Darida, V. Dropčová, V. Kucháriková, J. Chladný, Z. Sameková, L. Slimáková a L. Jančoková. V súčasnosti dvaja členovia KTV zastávajú funkcie reprezentačných trénerov ČSSR: J.*

Škripko vedie futbalistov do 21 rokov a M. Králik lyžiarov juniorov “ (Hazucha, 1979, s. 4).

Vytvorením vhodných podmienok na vyučovanie TV sa prehĺbila i vedeckovýskumná práca učiteľov a ich účasť a spolupráca pri organizovaní vrcholových športových podujatí pod záštitou fakulty. V roku 1973 bola usporiadaná 7. československá univerziáda, roku 1984 a 1992 boli 7. a 11. akademické majstrovstvá SSR, prechody hrebeňmi Nízkych Tatier na počesť padlých hrdinov SNP, celoštátne preteky v ľahkej atletike, sokolovské preteky brannej zdatnosti, letná spartakiáda spriatelенých armád a pod (Príloha, obr. 44). Preukázané úspechy v telesnej výchove a športe sa spájali aj s dobrou spolupracou s Armádnym strediskom Dukla Banská Bystrica. Členovia katedry sa začali sústavnejšie a sústredenejšie venovať vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti najmä od roku 1962. Od roku 1965 vyriešili a obhájili štyri rezortné úlohy. O štrnásť rokov neskôr už pracovali na deviatich štátnych, troch rezortných a jednej fakultnej úlohe (zameriavali sa predovšetkým na nové osnovy telesnej výchovy, optimálny obsah a zameranie športovej prípravy mládeže v športových hrách). Vydali niekoľko knižných publikácií a vysokoškolských učebných textov. Výsledky svojej vedeckovýskumnej práce publikovali v odborných telovýchovných časopisoch. Od roku 1962 vyplnili svojimi stat'ami a štúdiami šesť zborníkov z problematiky telesnej výchovy a športu. Katedra telesnej výchovy uskutočnila niekoľko vedeckých konferencií a seminárov. Z nich bol najvýznamnejší seminár s témou „*Výber talentov v športe*“, ktorý sa uskutočnil v Krpáčovej 11. a 12. novembra 1971. K najvýznamnejším výsledkom vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti patrili kvalifikačné práce a s nimi súvisiace publikované monografie (viac ako 12) Jaroslava Staršieho z problematiky výberu a prípravy mladých hokejistov, kvalifikačné práce a s nimi súvisiace monografie Jána Švoňavca z problematiky výberu a prípravy detí v hádzanej, kvalifikačné práce a s nimi súvisiace monografie Róberta Rozima z problematiky športovej prípravy v atletike, kvalifikačné práce a s nimi súvisiace monografie Márie Biloveskej z problematiky didaktiky telesnej výchovy učňovskej mládeže, kvalifikačné práce a s nimi súvisiace monografie Viery Dropčovej a Elvíry Trunečkovej z problematiky hudobno-pohybovej výchovy detí (Fremal, 1994).

Roku 1972 vypracovala fakulta plán kvalifikačného rastu svojich zamestnancov ako súčasť komplexného hodnotenia, ktorý sa dôsledne kontroloval a vyhodnocoval. Učitelia si kvalifikáciu zvyšovali cyklickým školením MŠ SSR, ideovo-politickým vzdelávaním, prostredníctvom aspirantúr, docentských alebo profesorských habilitácií, vedeckou prípravou alebo spolupracou s vysokými školami a vedeckými inštitúciami.

To, že v tomto období boli medziľudské vzťahy na dobrej úrovni nám potvrdzujú slová súčasného docenta Mateja Benceho. „*V tej dobre boli veľmi dobré vzťahy. Mladí kolegovia si vážili starších a starší si zaučali mladších. Spomínam si ako ma Mišura volal hrať futbal. Pre mňa to bola pocta. Mišura bol niekto... Vo voľnom čase sme s kolegami hrali futbal. Hrali sme mladší oproti starším. Keďže starší hrali s rozumom a my sme iba behali, tak sme skoro vždy prehrali...*“ (Bence, 2014).

Obdobie „nežnej“ revolúcie v roku 1989 prinieslo nové zmeny aj do vysokoškolského prostredia. Došlo k zmenám koncepcie vyučovania, k odstráneniu viacerých prežitých metód, k rozširovaniu študijného zamerania a tvorivej činnosti učiteľov a študentov. Vysokoškolská inteligencia spolu so študentmi zohrala dôležitú úlohu pri páde totality a zavedení demokratickej plurality v politickom systéme spoločnosti. Zmenilo sa aj vedenie fakulty, kedy funkciu dekana Ľudovíta Višňovského vystriedal Ján Findra. Ďalej sa zrušila výučba povinnej všeobecnej TV, brannej výchovy a tiež niektorých uvedených predmetov zaradených do výučby v 70. rokoch. Obnovila sa myšlienka vzniku univerzity, ktorá sa pre vedenie stala prioritnou. Dekan PF Ján Findra nám prostredníctvom svojej publikácie približuje túto víziu. „*V tomto počiatočnom období úvah, rozhodovania i hľadania sme veľmi zodpovedne, citlivo i kriticky analyzovali, posudzovali a hodnotili všetky relevantné podmienky a predpoklady, ktoré mali opodstatňovať našu cestu za univerzitou. Takto sme si východiskovo vymedzovali a postupne precizovali kultúrno-historické a systémovo-funkčné podložie, v priestore ktorého sme uvažovali o organizačno-koncepčnom pôdoryse budúcej univerzity*“ (Findra, 2007, s. 12).

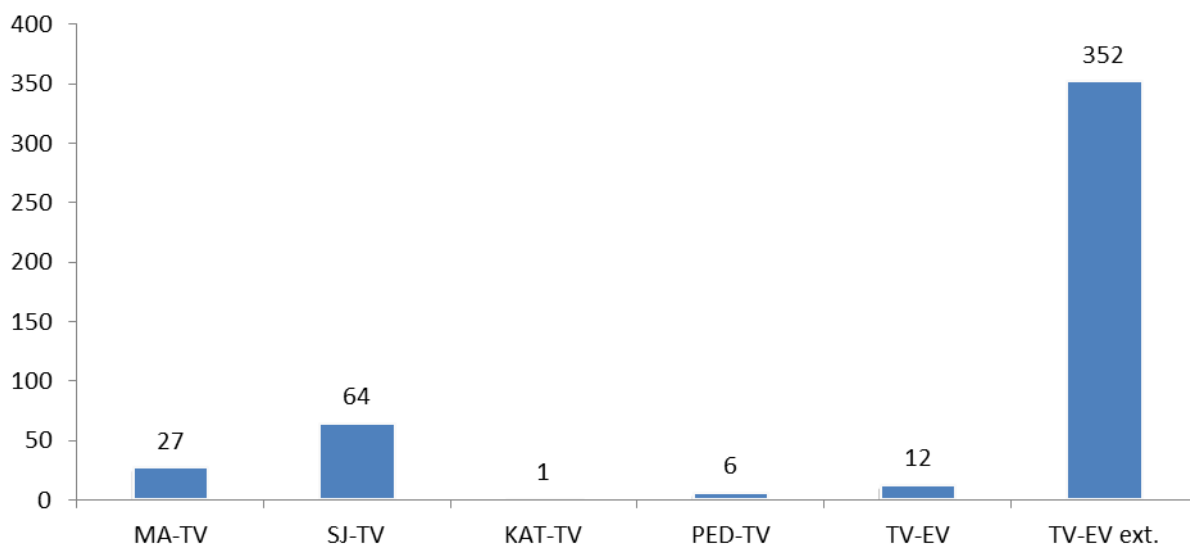
Vo fungovaní katedry bolo toto obdobie charakteristické tým, že sa zaviedlo štúdium odboru TV. V roku 1962 sa formovali dve katedry telovýchovného zamerania, ktoré sa následne rozdelili na tri oddelenia v rámci jednej katedry. Zaznamenali sme výrazný kvalitatívny posun z materiálno – technického a aj obsahovo – vzdelávacieho hľadiska. Z hľadiska mimoškolských činností zohrala významnú úlohu VŠTJ Slávia PF.

5.3 Katedra telesnej výchovy na Pedagogickej fakulte od roku 1992 po 2008

Významným rokom pre Banskú Bystricu z hľadiska vysokoškolského vzdelávania bol rok 1992. Práve v tomto roku založili Univerzitu Mateja Bela (UMB), ktorú vtedy

konštituovali 3 fakulty, a to: Pedagogická fakulta, Ekonomická fakulta a Fakulta humanitných a prírodných vied (FHPV). Paralelne s touto udalosťou došlo k vnútornému rozštiepeniu PF na úrovni jednotlivých katedier. Katedra telesnej výchovy ako jedna z najsilnejších pracovísk Pedagogickej fakulty sa rozdelila na dve katedry. Katedra telesnej výchovy pokračovala v pôsobení na PF UMB a Katedra telesnej výchovy a športu začala svoju činnosť na FHPV. Na Katedru telesnej výchovy PF prešli predovšetkým tí učitelia, ktorí boli na oddelení pre prípravu učiteľstva I. st. ZŠ – štúdia, ktoré sa stalo dominantným študijným odborom PF UMB. Boli to nasledovný vysokoškolský pedagogický pracovníci: Róbert Rozim, Róbert Rozim ml, Jiří Michal, Nadežda Vladovičová, Elvíra Trunečková, Alexander Drexler a Zuzana Sameková. V roku 1992 nastúpila do práce aj Nadežda Novotná a o rok neskôr Pavol Bartík. V roku 1994 pribudol do kolektívu Patrik Sitár, o dva roky neskôr Štefan Adamčák a v roku 1997 Karin Baisová. Prvým profesorom na KTV PF bol hosťujúci pedagóg Jozef Hrčka, ktorý na katedru prišiel v roku 1999. V tom istom roku nastúpil na katedru aj Rastislav Kollár a o rok neskôr Peter Madzák. Poslednými učiteľmi, ktorých zamestnala Katedra telesnej výchovy PF boli Miroslav Slížik a Martina Mandzáková (2004 a 2005).

Nové vedenie PF UMB s dekanom Róbertom Rozimom vypracovalo nový štrukturálny systém a obsahové zameranie vzdelávania. Katedra telesnej výchovy PF UMB sa zameriavala na prípravu učiteľov pre I. st. ZŠ a fakultatívnej TV. Do roku 1997 sa podieľala aj na denných a externých študijných odboroch – vychovávateľstvo detí a mládeže a rekvalifikačné štúdium pre 1. st. ZŠ. Tieto dva študijné odbory následne zanikli a v ak. roku 2000/2001 začala príprava učiteľov všeobecnovzdelávacích predmetov pre II. st. ZŠ. V tomto akademickom roku odštartovalo aj externé štúdium avšak len v kombinácii s etickou výchovou. Až nasledovný rok sa otvorili študijné odbory v kombinácii s matematikou, či slovenským jazykom a literatúrou. V ak. roku 2003/04 sa štúdium rozšírilo o katechetickú a etickú výchovu a o rok pribudla pedagogika, čo dosvedčuje aj nasledujúci obrázok 1. Túto aprobáciu si však zvolilo iba 6 študentov. Ďalej z obrázka vidíme, že kombináciu predmetov telesná výchova a katechetická výchova si v akademickom roku 2004/05 zvolil iba jeden študent. O čosi viac študentov, konkrétne 12 si zvolilo kombináciu telesná výchova – etická výchova, 27 študentov si zvolilo telesnú výchovu s matematikou a 64 študentov telesná výchova – slovenský jazyk. Najviac študentov, až 352 bolo zapísaných na externom štúdiu v kombinácii predmetov telesná výchova – etická výchova.

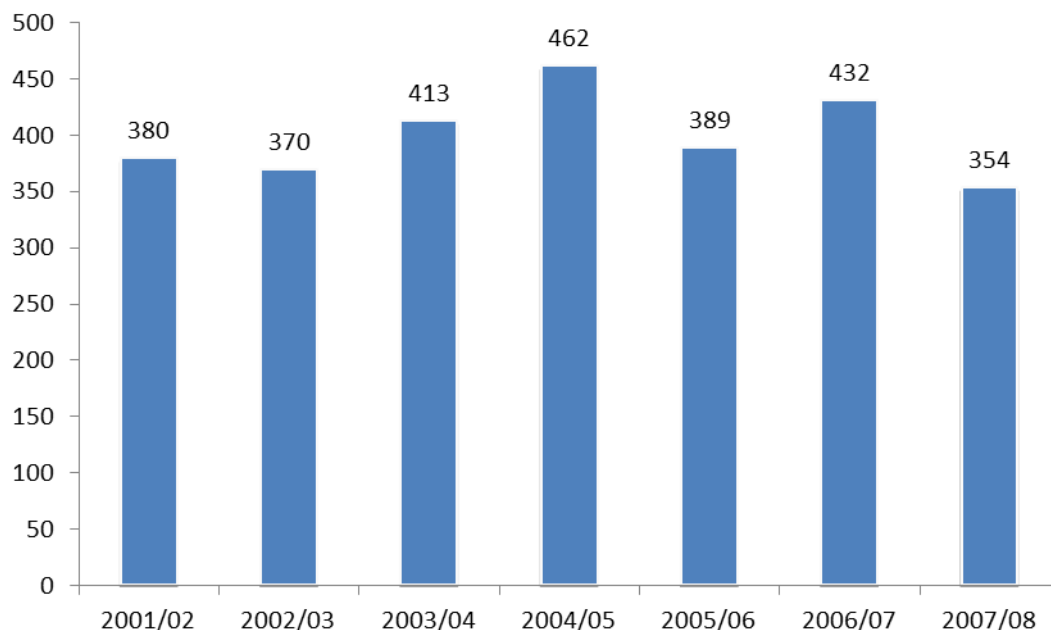

Obrázok 1 Počet študentov na Katedre telesnej výchovy PF UMB v ak. r. 2004/05 podľa študijných odborov
(zdroj: Študijné oddelenie PF UMB, spracoval: autor)

S bakalárskou (Bc.) formou štúdia sa začalo v ak. roku 2005/06, kedy sa do ponuky dostalo denné štúdium TV s etickou výchovou, matematikou, pedagogikou, psychológiou, slovenským jazykom a literatúrou a v externej forme s etickou výchovou. Nasledovný rok sa ponuka rozšírila o jednopredmetovú TV, ktorá sa dala spočiatku študovať len externe v Bc. forme, no od roku 2007/08 aj denne.

Výhodou externého štúdia bola flexibilita vyučujúcich, ktorí vycestovali za študentmi. V Žiline, Martine, Vrútkach, Dolnom Kubíne, Rimavskej Sobote a Lučenci sa vytvorili strediská na vyučovanie, čím sa odbremenili študenti spádových oblastí cestovania. Strediská – lepšie zariadené základné školy vytvorili kvalitné podmienky na výchovno-vzdelávací proces.

Celkový počet študentov študujúcich na Katedre telesnej výchovy PF v období 2001 – 2008 nám znázorňuje obrázok 2. Z obrázka vidíme, že najväčší počet študentov, konkrétne 462 bolo na katedre v akademickom roku 2004/05. Naopak, v akademickom roku 2007/08 bolo zapísaných iba 354 študentov. Avšak môžeme konštatovať, že v danom období študovalo na katedre v priemere 400 študentov.

Obrázok 2 Počet študentov na Katedre telesnej výchovy PF UMB v období 2001 až 2008

(zdroj: Študijné oddelenie PF UMB, spracoval: autor)

Po založení, v roku 1992, sídlila Katedra telesnej výchovy PF UMB najprv na ulici Tajovského 40 (do roku 1993) a v Radvani na Zvolenskej ceste 6 (po založení UMB sa PF UMB presťahovala do dvoch panelových blokov, v ktorých predtým sídlilo Stavebné odborné učilište, pri n. p. Stavoindustria), kde mala sťažené pracovné podmienky (Príloha, obr. 45). Prvou vedúcou KTV PF UMB v Banskej Bystrici bola Elvíra Trunečková. Jej nastúpením do funkcie prodekanke sa a od roku 1994 stala vedúcou Nadežda Vladovičová, ktorá vo funkcii zostala do roku 1999. Od roku 1999 po rok 2002 bol vedúcim Jiří Michal a po ňom Pavol Bartík. Pri zlučovaní katedier, roku 2008 pôsobil na pozícii vedúceho KTV PF UMB Jiří Michal.

Z rozhovorov so žijúcimi pamätníkmi sa ďalej dozvedáme, že až desiatich pracovníkov zdieľali spoločnú miestnosť, ktorá im slúžila ako kancelária. Na druhej strane, tieto skromné podmienky na prácu spôsobili dobré vzťahy na pracovisku a neustále kolektívne utužovanie. V rámci budovy mali malú zrkadlovú telocvičňu, v ktorej sa mohla vyučovať len zdravotná TV, úpoly, pohybové hry a tance. Ostatné priestory potrebné na prípravu študentov využívali na Katedre telesnej výchovy a športu FHV UMB a v telocvičniach na Právnickej fakulte a Osemročnom športovom gymnáziu na Sídlisku (Príloha, obr. 46). Elvíra Trunečková, vtedajšia prodekanke PF UMB, sa v tom čase usilovala vybudovať

telocvičňu a skromnú plaváreň na Zvolenskej ceste 6, avšak od tohto projektu sa muselo odstúpiť, nakoľko začiatkom roku 2001 sa PF UMB presťahovala na Ružovú ulicu v Sásovej (bývalé objekty Vojenského gymnázia, ktoré UMB zrekonštruovala za 66 mil. SK) a výstavba zariadení na Zvolenskej ceste 6 by bola neefektívna.

Na rozdiel od priestorových problémov, v materiálno-technickom zabezpečení KTV nepociťovala výrazné nedostatky. Po rozdelení Katedry telesnej výchovy PF, v r. 1992 sa majetok delil rovnomerne k pomeru študentov. V roku 2001, okrem krytých priestorov, nadobudla katedra aj nový športový areál s umelou trávou.

Zlepšené podmienky sa pričínili o kvalitnejšiu vedeckú činnosť pedagógov. Ako jediný nadobudol titul profesora Pavol Bartík (Príloha, obr. 47). Na docentov sa postupne habilitovali: Elvira Trunečková, Nadežda Vladovičová, Jiří Michal, Nadežda Novotná, Štefan Adamčák. Vedeckú hodnosť PhD. získali: Róbert Rozim ml., Peter Mandzák, Rastislav Kolár, Miroslav Slížik. Netreba zabudnúť ani na prof. Jozefa Hrčku (Príloha, obr. 48), ktorý na katedre pôsobil v rokoch 1999 – 2004 a v jednom období bol aj dekanom Fakulty telesnej výchovy a športu Univerzity Komenského v Bratislave (Bartík, 2006).

Vedeckovýskumná a publikačná činnosť členov katedry bola prevažne zameraná na oblasť didaktiky telesnej výchovy pre 1. st. ZŠ z hľadiska špecializácií jednotlivých pedagógov. Prvou riešenou úlohou v roku 1993, bola VÚ RŠ MŠV II.2. *Telesná kultúra a zdravý rozvoj človeka*, ktorej koordinátorom bol Jaroslav Starší z KTVŠ FHPV UMB. Významnou publikáciou v začiatkoch pôsobenia katedry bola habilitačná práca Elviry Trunečkovej s názvom *Hudobno-pohybová výchova v telovýchovnom vzdelávaní základných škôl*. Rovnako významnou bola aj autorkina *Metodická príručka k MGK pre učiteľov 1. st. ZŠ Hudobno-tanečné hry*.

V novom tisícročí sa katedra podieľala na realizácii nasledovných projektov: *Pohybové aktivity a športové záujmy žiakov a učiteľov 1. stupňa základných škôl v banskobystrickom kraji*, *Športové aktivity ako forma špecifickej primárnej prevencie drogovej závislosti u mládeže*, *Stimulácia k pohybovým aktivitám zo strany rodiny a školy v súvislosti so záujmami žiakov na 1. stupni škôl v SR a ČR*, *Testovanie telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti dospeléj populácie* atď. (Višňovský, 2004).

Z rozhovoru s bývalým vedúcim katedry Pavlom Bartíkom sa dozvedáme, že od akademického roku 1996/97 sa zapojili aj do medzinárodného projektu CZ-059 *Adapted Physical Activities*, realizovaného v rámci programu CEPUS. V projekte sa zamerali predovšetkým na mobilitu učiteľov a študentov v rámci študijných pobytov v zahraničí, ako i organizovanie konferencií a workshopov.

Výsledky vedeckovýskumných aktivít publikovali vo viacerých monografiách a v samostatných zborníkov vedeckovýskumných prác. Od roku 1999 sa začal vydávať samostatný zborník *Acta universitatis matthiae belii physical education and sport*, ktorý je od roku 2009 akreditovaným časopisom v indexe Copernicus.

Najvýznamnejším samostatným podujatím katedry bol medzinárodný vedecký seminár *Teoretické a didaktické problémy telesnej výchovy v príprave učiteľov 1. stupňa základnej školy* v septembri 1993, ktorého sa zúčastnili učitelia pedagogických fakúlt zo Slovenska, Čiech a Maďarska. Pravidelné zastúpenie mala katedra na vedeckých seminároch a konferenciách v Prešove, Bratislave, Olomouci, Brne a v ďalších mestách.

Spolupráca katedry na lokálnej úrovni (s KTVŠ FHV UMB) bola na dobrej úrovni. Keďže mali rozdielnú profiláciu v zameriavaní sa študentov, na univerzitnej pôde neprichádza ku konkurenčnému boju katedier. Mimo univerzitná kooperácia bola zameraná hlavne na Pedagogické fakulty v Prešove a Nitre. Zahraničné pracoviská s ktorými mala KTV PF UMB možnosť spolupracovať boli najmä z okolitých štátov, ako napr. z Olomouca, Hradca Králové, Českých Budejovic, Bekešskáčaby, Egeru atď..

Uvedené obdobie je charakteristické tým, že po vzniku univerzity pôsobili v Banskej Bystrici dve katedry telovýchovného zamerania. Katedra telesnej výchovy Pedagogickej fakulty UMB, mala v porovnaní s Katedrou telesnej výchovy a športu Filozofickej fakulty UMB, náročnejšie podmienky na prácu. I napriek ťažkostiam, ktoré toto pracovisko postihlo, zvíťazila viera v lepšie časy. O zlepšených podmienkach sa čiastočne zmienime aj v nasledujúcej kapitole.

5.4 Katedra telesnej výchovy a športu v období 1992 - 2014

Ako sme už uvádzali, vznikom univerzity prichádza obdobie, kedy na akademickej pôde v Banskej Bystrici začínajú fungovať dve katedry telesnej výchovy. Katedra telesnej výchovy a športu FHPV UMB sa na rozdiel od KTV PF UMB zameriavala na prípravu budúcich učiteľov pre základné, stredné a vysoké školy a na odborníkov pre takmer celú oblasť telesnej kultúry (neskôr vedy o športe). Bol to náročnejší proces v porovnaní s minulosťou, ktorá svoje ťažisko smerovala len na plnenie výchovno-vzdelávacích úloh v predmete TV, čiastočne na cvičiteľskú a trénerskú činnosť v turistike, v rekreačno-pohybových aktivitách a športoch. Absolventi boli bohatší o hlbšie základy z kinantropológie, z problematiky vedeckovýskumnej práce, rekreačnej TV a športu, teórie

a didaktiky súťažných športov, biologických, fyziologických, pedagogických a psychologických disciplín i z novo vznikajúcich odborov súvisiacich s pohybovými činnosťami. Okrem uplatnenia v rezorte školstva sa absolventi rozhodovali pre prácu v polícii, záchranných zložkách, v oblasti trénerstva a riadenia na rôznych úrovniach športového procesu. Dynamickému charakteru doby sa prispôsobila aj katedra. Učitelia katedry boli nútení modifikovať alebo i do značnej miery meniť svoje špecializácie podľa potrieb pracoviska a spoločnosti. Hlavným poslaním katedry však aj naďalej zostalo pripravovať kvalitných učiteľov pre základné a stredné školy, ktorí svojím pôsobením privádzali deti a mládež k pohybovým aktivitám a športu vôbec.

Na základe toho, že Katedra telesnej výchovy a športu FHV UMB zostala na Tajovského 40, sa mohli učitelia a študenti tešiť z adekvátnych pracovných podmienok. Postupne sa materiálna základňa rozširovala a po rozsiahlej rekonštrukcii mala katedra vhodné podmienky na výchovu budúcich učiteľov, trénerov a vedeckých pracovníkov. K dispozícii bola telocvičňa na športové hry s balkónom, veľká gymnastická a zrkadlová telocvičňa, 25 - metrový bazén, laboratórium, posilňovňa, atletický štadión, tenisové ihriská a učebne so zodpovedajúcou výbavou (Príloha, obr. 49 až 54). K rozsiahlej rekonštrukcii prišlo v období, kedy vedúcim katedry bol Miroslav Nemec. V rozhovore s Ľudmilou Jančokovou (Príloha, obr. 55) zisťujeme, že v ak. roku 2004/05 sa plánovalo založiť vlastnú fakultu. *„Všetky podklady boli pripravené, odsúhlasilo to aj vedenie s dekankou Klincovou a rektorom Milanom Murgašom, no padlo to. Bolo to obdobie vzniku fakúlt a je veľká škoda, že nám to vtedy nevyšlo. Dnes je to už ťažšie, lebo je skôr doba pre zlučovanie pracovísk“* (Ľudmila Jančoková, 2014).

Po reštrukturalizácii na univerzitnej úrovni prišlo v roku 2008 k spájaniu katedier telesnej výchovy. Katedra telesnej výchovy PF UMB sa zlučuje s KTVŠ FHV UMB a vzniká súčasná katedra, ktorej pôsobenie zastrešuje Fakulta humanitných vied UMB (ďalej FHV). Fúzia katedier mala bezproblémový charakter, čo nám potvrdzujú aj rozhovory s Pavlom Bartíkom a Jiří Michalom: *„V roku 2008 sme si uvedomili realitu, že nič iné sa nedá robiť a potrebujeme sa spojiť. Ocitli sme sa na jednej lodi a musíme to spolu ťahať... V roku 2008 bolo nariadené zlúčenie a bol som príjemne prekvapený, že to spojenie prebehlo nad očakávanie dobre“*.

Vytvorením priaznivých podmienok na prácu sa činnosti pedagógov začali intenzívnejšie orientovať aj na vedecko-výskumnú prácu. V prvých rokoch svojho pôsobenia sa zameriavali na začiatkový výber talentovaných detí a mládeže pre šport a na ich ďalšiu športovú prípravu. Niektoré výskumy patrili do oblasti teórie a didaktiky

telesnej výchovy základných škôl, ako aj do oblasti biologických vied a rekreačného športu, hlavne turistiky.

Neustálym vývojom sa katedra dopracovala k stavu, že jej bola priznaná spôsobilosť vzdelávať študentov v treťom stupni vysokoškolského štúdia (doktorandské štúdium vo vedných odboroch športová humanistika a športová edukológia) a zvyšovať kvalifikáciu pedagógov prostredníctvom habilitačných a inauguračných konaní vo vednom odbore športová edukológia. Na základe uvedeného sa vedecko-výskumná činnosť členov katedry postupne upriamila predovšetkým na tri roviny – školská telesná výchova, humanizácia telovýchovného procesu a športový tréning. Jedným z určujúcich kritérií kvalitnej vedecko-výskumnej činnosti, okrem materiálno-technickej základne, boli ľudské zdroje. V roku 1993 pôsobili na katedre dvaja docenti – Mária Biloveská a Jaroslav Starší, z ktorého sa o dva roky neskôr stal profesor. Habilitačné skúšky v priebehu tohto obdobia vykonali: Dušan Hlasica (1995), Karol Rybárik (1996), Ľudmila Jančoková (1998) Karol Görner (1999), Ivan Čillík (2001), Matej Bence (2003), Ladislav Bence (2004), Miroslav Nemec (2005), Štefan Adamčák (2007), Elena Bendíková a Martin Pupiš (2014). Úspešným absolvovaním inauguračného konania prešli nasledovní vedecko-výskumní pracovníci katedry: Ľudmila Jančoková (2001), Karol Görner (2007), Pavol Bartík (2008) a Ivan Čillík (2009). Aktuálny stav z pohľadu kvalifikačného zloženia katedry nám podáva tab. 2.

Tabuľka 2 Kvalifikačné zloženie Katedry telesnej výchovy a športu FHV UMB v rokoch 1992 – 2010
(zdroj: Študijné oddelenie FHV, spracoval: autor)

	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02
Prof.	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
Doc.	2	2	2	2	2	2	3	4	4	5
Odb. asist.	17	17	14	14	14	14	13	12	12	11
Celkove	19	19	17	17	17	17	17	17	17	17
	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	
Prof.	2	1	1	1	1	1	2	3	4	
Doc.	4	5	5	5	6	6	9	8	7	
Odb. asist.	11	11	10	10	10	10	16	17	18	
Celkove	17	17	16	16	17	17	27	28	29	

Prvým vedúcim Katedry telesnej výchovy a športu bol Dušan Hlasica. V roku 1999 ho vystriedal Karol Görner (Príloha, obr. 56), ktorý vo funkcii vedúceho zostal do roku 2001. Od 2001 do 2004 bol vedúcim Ivan Čillík a od 2004 do 2008 Karol Görner. V ak. roku 2008/2009 do funkcie vedúceho nastúpil Miroslav Nemec, ktorého v roku 2012 vystriedal už súčasný vedúci katedry Ivan Čillík (Príloha, obr. 57 a 58).

V súčasnosti na Katedre telesnej výchovy a športu pôsobia Pavol Bartík, Ivan Čillík, Karol Görner, Ľudmila Jančoková, Štefan Adamčák, Matej Bence, Elena Bendíková, Nadežda Vladovičová, Jiří Michal, Miroslav Nemec, Nadežda Novotná, Martin Pupiš, Andrea Izáková, Želmíra Jankovská, Rastislav Kollár, Jaroslav Kompán, Juraj Kremnický, Marián Kučera, Peter Mandzák, Martin Mandzáková, Júlia Palovičová, Božena Paugschová, Pavol Pivovarniček, Jaroslav Popelka, Miroslava Rošková, Róbert Rozim ml., Miroslav Sližik, Peter Zbiňovský a nepedagogický zamestnanci Magdalena Veszeleiová a František Mereš.

Výskumná činnosť bola prostredníctvom grantových a inštitucionálnych projektov orientovaná predovšetkým na:

- didaktické otázky školskej telesnej výchovy,
- tvorbu edukačných modelov záujmovo-rekreačnej telesnej výchovy a zdravého životného štýlu,
- postoje, názory a záujmy žiakov základných a stredných škôl k telesnej výchove a športovaniu,
- olympijskú výchovu a vzdelávanie,
- stimuláciu k pohybovým aktivitám zo strany rodiny a školy v súvislosti so záujmami žiakov na prvom stupni škôl SR a ČR,
- športové aktivity ako forma špecifickej, primárnej prevencie drogovej závislosti u mládeže,
- telesný, funkčný a motorický rozvoj školskej a dospeljej populácie, športových a turistických aktivít v rámci školskej telesnej výchovy, ale aj vo voľnom čase,
- monitorovanie telesného rozvoja a pohybovej výkonnosti školskej populácie,
- motoriku a telesný vývin športovo-talentovaných detí školského veku (7 – 18 rokov),
- športový tréning – zvyšovanie športovej výkonnosti – zvyšovanie efektívnosti tréningového procesu v športoch (atletika, basketbal, biatlon, futbal, ľadový hokej, plávanie, triatlon, športová gymnastika, volejbal, úpolové športy),
- športovú antropológiu,

- diagnostiku trénovanosti a odozva organizmu na tréningové zaťaženie.

Katedra mala prostredníctvom univerzity, prípadne fakulty podpísané viaceré zmluvy o vzájomnej spolupráci, v rámci ktorých mala veda a výskum svoje nezastupiteľné miesto. Katedra pokračovala v medzinárodnom projekte CZ-059 Adapted Physical Activities, realizovaného v rámci medzinárodného programu CEPUS, ktorý bol zameraný na vedecko-výskumnú činnosť, organizovanie konferencií a workshopov. Koordinátorom za pracovisko bol prof. PaedDr. Pavol Bartík, PhD. V projekte boli zapojené nasledovné univerzity z oblasti vied o športe: PF Ľubľana, NCA Sofia, FK Záhreb, AWF Varšava, AWF Wrocław, FTK Olomouc, FSS Brno a PF České Budějovice. Okrem týchto pracovísk katedra spolupracovala aj s nasledovnými domácimi pracoviskami: Fakultou telesnej výchovy a športu UK z Bratislavy, Fakultou športu PU z Prešova a Pedagogickou fakultou UKF z Nitry. Zahraničná spolupráca sa realizovala s uvádzanými pracoviskami:

- School of Sport Sciences and Technology Hacettepe University Ankara,
- Národná športová akadémia Sofia,
- Faculty of Sport, University of Ljubljana,
- Akademia Wychowania Fizycznego J. Piłsudskiego Warszawa,
- Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu im. J. Śniadeckiego Gdańsk,
- Akademia Wychowania Fizycznego im. B. Czecha Kraków,
- Katedra Kultury Fizycznej Akademii Bydgoskiej im. K. Wielkiego, Bydgoszcz,
- Fakulta tělesné výchovy a sportu UK Praha,
- Pedagogická fakulta a Fakulta tělesné kultury UP Olomouc,
- Fakulta sportovních studií MU Brno,
- Fakulta pedagogická LU Liberec,
- Pedagogická fakulta ZČU Plzeň,
- Pedagogická fakulta Jihočeská Univerzita České Budějovice,
- Pedagogická fakulta U J. E. Purkyně v Ústí nad Labem,
- Katolícka vysoká škola pedagogická v Ostrihome.

Výsledky výskumnej činnosti katedry boli prezentované jej členmi vo vedeckých časopisoch, na vedeckých seminároch a konferenciách, medzinárodných konferenciách, sympóziách, kongresoch a ďalších významných odborných podujatiach doma i v zahraničí.

Z dôvodu lepšej prezentácie výsledkov výskumnej činnosti a prehĺbenia spolupráce s ostatnými domácimi a zahraničnými pracoviskami zorganizovala katedra a jej členovia viaceré medzinárodné vedecké konferencie a semináre s národným, ale aj s medzinárodným členstvom: „Atletika“, „Antropomotorika“, „Súčasnosť a perspektívy

telovýchovného procesu na školách“. Významnou mierou sa na ich organizácii podieľala Vedecká spoločnosť pre telesnú výchovu a šport v Banskej Bystrici. Katedra mala snahu prezentovať aj výsledky vedecko-výskumnej činnosti svojich študentov, kde na pôde KTVŠ sa trikrát (posledná z nich v roku 2014) usporiadalo celoslovenské kolo Študentskej vedeckej konferencie vo vedách o športe. Okrem toho bola katedra poverená organizáciou Letnej univerziády Slovenska, ktorá sa v roku 2012 s úspechom usporiadala.

V rámci rozšírenia možností prezentácie vedeckých výstupov pracovníkov v oblasti vied o športe z domova a zahraničia sa vydávali dva vedecké časopisy „*Exercitatio Corpolis – Motus – Salus*“ a v anglickej verzii „*Acta Universitatis Matthiae Belii, Physical Education and Sport*“.

V prvých rokoch svojej samostatnej činnosti bolo na katedre možné študovať učiteľstvo umelecko-výchovných a výchovných predmetov v kombinácii s anglickým jazykom, nemeckým jazykom, geografiou, biológiou, pedagogikou a technickou výchovou a základmi techniky. Zoznam predmetov, ktoré boli súčasťou učebných osnov budúcich učiteľov telesnej výchovy nám zobrazuje tab. 3.

Tabuľka 3 Zoznam predmetov, ktoré v priebehu ak. roku 1993/94 absolvoval každý študent kombinačného štúdia
(zdroj: Študijný program 1993/94, spracoval: autor)

Názov predmetu	Meno vyučujúceho	ZS	LS
1. ročník			
Anatómia	Želmíra Jankovská	1/1	1/1S
História TK a olymp.	Karol Görner	1/2S	-
Biomechanika	Peter Zbiňovský	-	1/1S
TD atletiky	Ivan Čillík	-	0/2
TD gymnastiky	Adam Bella	0/2	0/2
TD šport. a pohyb. hier	Dušan Hlasica	0/2	0/2
TD plávania	Matej Bence	0/2	0/2
ZVK		10 dní	-
LVK		-	10 dní
Povinne voliteľný šport		-	1/1
2. ročník			
Metodológia	Jaroslav Starší	-	1/1S
Psychológia TK	Mária Biloveská	1/1S	-
Biomechanika	Peter Zbiňovský	1/1S*	-
TD atletiky	Ivan Čillík	0/1	0/2
TD gymnastiky	Adam Bella	0/2	0/2
TD šport. a pohyb. hier	Dušan Hlasica	0/2	0/2
TD plávania	Matej Bence	0/1	0/2
LVK		-	10 dní
Korčuľovanie	Mišura	0/2	-

Povinne voliteľný šport		0/2	-
3. ročník			
Fyziol. člove. a tel. cvič.	Ľudmila Jančoková	1/1	1/1S
Antropomotorika	Želmíra Jankovská	-	1/1S
Didaktika TV	Mária Biloveská	1/1	1/1
TD atletiky	Ivan Čillík	1/1	0/2
TD gymnastiky	Adam Bella	0/1	1/2
TD šport. a pohyb. hier	Dušan Hlasica	0/2	0/1
TD plávania	Matej Bence	1/1S	-
ZVK		10 dní S	-
Povinne voliteľný šport		0/2	1/0+
Výberový predmet - Estetika v TK		-	0/1
4. ročník			
TD zdravotnej TV	Štefan Hruška	1/1	-
Telovýchovné lekárstvo	Želmíra Jankovská	-	2/1Kz
Vedecko-výskumná práca v TKaŠ	Jaroslav Starší	1/1S	-
Didaktika TV	Mária Biloveská	0/1	0/1S
TD atletiky	Ivan Čillík	1/1S	-
TD gymnastiky	Adam Bella	0/1	1/2
TD šport. a pohyb. hier	Dušan Hlasica	1/2	2/1S
Diplomový seminár	Jaroslav Starší	-	0/1
Povinne voliteľný šport		0/1	1/0+
Výberový predmet - Ľudové tance		0/1	-
5. ročník			
TD zdravotnej TV	Štefan Hruška	0/2S	-
Telovýchovné lekárstvo	Želmíra Jankovská	2/1Kz	2/1Kz*
TD športu	Jaroslav Starší	1/1Kz	-
TD rekr. TV a športu	Jaroslav Starší	0/1	-
TD gymnastiky	Adam Bella	0/1S	-
TD úpolov a techn. Šport.	Peter Zbiňovský	-	0/3
Povinne voliteľný šport		0/1	1/0++
+ obhajoba práce trénera III. tr.			
++ obhajoba práce trénera II. tr.			
* platí len v škol. roku 1993/94			

V roku 1995 sa ponuka rozšírila o štúdium s históriou, filozofiou, slovenským jazykom a literatúrou, fyzikou a matematikou.

V roku 1997 sa možnosti rozšírili o ruský jazyk a začalo sa aj s doktorandským štúdiom v odbore Športová edukológia. O dva roky neskôr sa do ponuky zaradila etická výchova. Ak. rok 2001/2002 bol špecifický tým, že sa jednopredmetové telovýchovné štúdium rozšírilo o nasledovné vybrané športy: atletiku, basketbal, gymnastiku, hokej, karate a plávanie. V nasledovnom ak. roku pribudla možnosť študovať s informatikou, náukou o spoločnosti v dennej a externej forme. V roku 2005 sa otvoril študijný odbor Šport v dennej a externej forme a telesná výchova jednopredmetová – externá. Ak. rokom 2009/2010 sa začalo s neučiteľským odborom Trénerstvo. Po obsahovej stránke sa štúdium telesnej výchovy v porovnaní s rokom 1980 a 1993 závažne nemenilo. Potvrďuje nám to aj tab. 4.

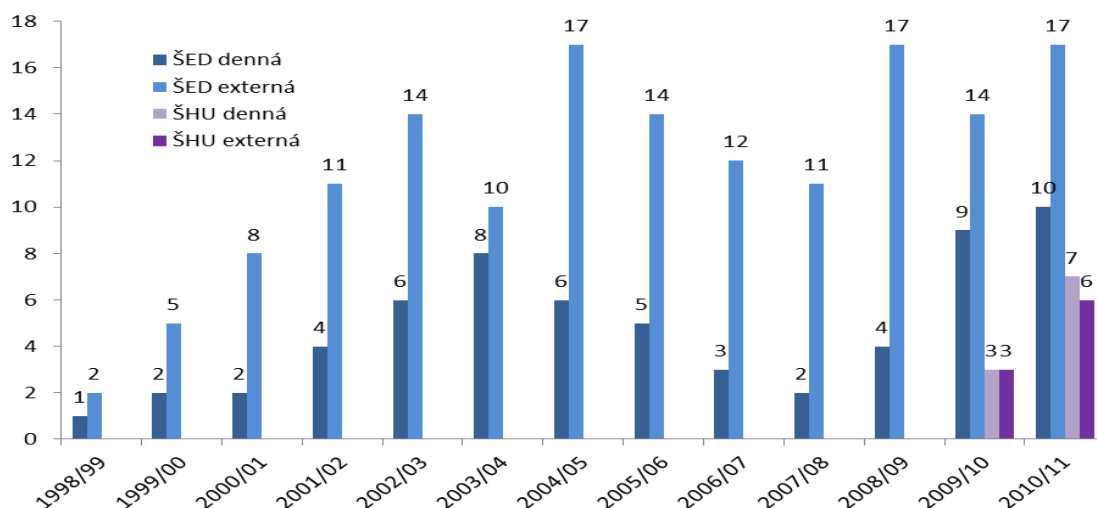
Tabuľka 4 Zoznam predmetov, ktoré v priebehu ak. roku 2010/11 absolvoval každý študent kombinačného štúdia
(zdroj: Študijný program 2010/11, spracoval: autor)

Názov predmetu	Garant	ZS	LS
1.ročník Bc.			
História športu	Karol Görner	1/0	-
Lyžovanie a snowboarding	Jiří Michal	8 dní	-
Úvod do štúdia vied o športe	Miroslav Nemec	1/1	-
Pohybové hry 1	Štefan Adamčák	0/1	.
Plávanie 1	Matej Bence	0/1	-
Gymnastika 1	Nadežda Novotná	0/2	-
Atletika 1	Ivan Čillík	-	0/1
Antropomotorika	Ladislav Bence	-	2/0
Anatómia	Štefan Adamčák	-	2/0
Turistika a pobyt v prírode	Karol Görner	-	8 dní
Povino-voliteľné predmety		-	0/4
2. ročník Bc.			
Biomechanika	Ladislav Bence	1/0	-
Fyziológia 1	Ľudmila Jančoková	2/0	-
Gymnastika 2	Nadežda Novotná	0/1	-
Plávanie 2	Matej Bence	0/1	-
Športové hry 1	Miroslav Nemec	0/2	-
Povino-voliteľné predmety		0/2	-
Zdravotná telesná výchova	Pavol Bartík	-	1/1
Atletika 2	Ivan Čillík	-	0/1
Športové hry 2	Miroslav Nemec	-	0/2
Gymnastika 3	Nadežda Novotná	-	0/1
Sezónne činnosti	Jiří Michal	-	0/2
Povino-voliteľné predmety		-	0/1
3. ročník Bc.			
Metodológia	Karol Görner	1/1	-
Teória a didaktika športu	Ivan Čillík	1/0	-
Menažment športu	Miroslav Nemec	1/0	-
Úpolové športy a sebaobrana	Pavol Bartík	0/2	-
Fyziológia 2	Ľudmila Jančoková	1/1	-
Povino-voliteľné predmety		0/2	-
Traumatológia a prvá pomoc	Ľudmila Jančoková	-	1/1
Didaktika TV	Jiří Michal	-	1/0
Športové hry 3 (netradičné)	Miroslav Nemec	-	0/1
1. ročník Mgr.			
Filozofia športu	Karol Görner	1/0	-
Didaktika TV	Jiří Michal	1/1	-
Povino-voliteľné predmety		1/2	-
Psychológia športu	Nadežda Vladovičová	-	1/0
Zdravotná telesná výchova	Pavol Bartík	-	1/0
Povino-voliteľné predmety		-	2/2
2. ročník Mgr.			
Organizácia a riadenie TV na šk.	Pavol Bartík	1/0	-
Teória a didaktika rekreačnej TV	Jiří Michal	1/1	-
Povino-voliteľné predmety		1/2	-

Zlúčením Katedry telesnej výchovy PF UMB s Katedrou telesnej výchovy a športu bola TV na PF zastúpená v kombinácii s pedagogikou alebo psychológiou. Počet študentov, ktorí si zvolili jednu z týchto dvoch možností bol v roku 2008 – 55 (okrem týchto dvoch aprobácií sa študoval posledný rok jednopredmetovej TV), v roku 2009 – 38 a 2010 – 23 študentov.

Z pohľadu najvyššieho vysokoškolského štúdia bolo doktorandské štúdium rozšírené o ďalší študijný odbor – Športová humanistika v ak. roku 2009/10. Záujem o jednotlivé študijné odbory doktorandského štúdia nám približuje obr. 3.

Na základe obrázku vidíme, že v prvom roku doktorandského štúdia (ak. rok 1998/99) sa na katedru zapísali iba traja študenti odboru športová edukológia. Ďalšie roky mali už stúpajúcu tendenciu, kedy sa počet študentov každým rokom zvyšoval. K poklesu prichádza až v ak. roku 2003/04, kedy na katedre bolo zapísaných celkovo 18 doktorandov. V období existencie iba jedného doktorandského študijného odboru (športová edukológia) dosiahlo doktorandské štúdium v ak. roku 2004/05 svoje maximum. V tomto období bolo na katedre 17 študentov študujúcich v externej a 6 študentov študujúcich v dennej forme. Ako sme už uviedli, v ak. roku 2009/10 sa doktorandské štúdium rozšírilo o študijný odbor športová humanistika. Možnosť rozšírenia štúdia v tom období využilo 6 študentov. V poslednom, nami sledovanom ak. roku 2010/11, študovalo na Katedre telesnej výchovy a športu 27 študentov odboru športová edukológia a 13 študentov odboru športová humanistika.

Obrázok 3 Štruktúra doktorandského štúdia na Katedre telesnej výchovy a športu v období 1998 - 2010

(zdroj: Študijné oddelenie FHV, spracoval: autor)

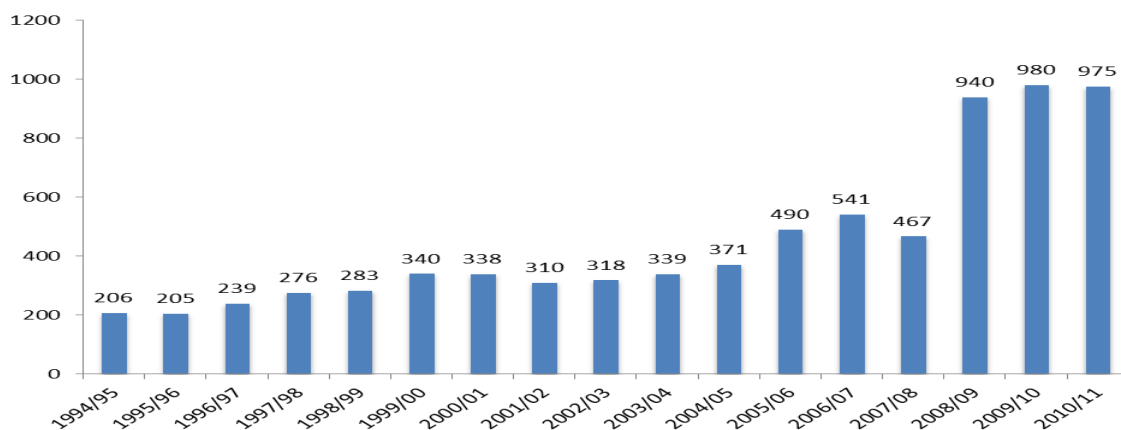
Okrem toho Katedra telesnej výchovy garantovala modul telesnej výchovy v študijných programoch – Predškolská a elementárna pedagogika a Predškolská a elementárna pedagogika sociálne znevýhodnených skupín pre 1.a 2. stupeň vysokoškolského štúdia.

Prijímacie skúšky pre uchádzačov o štúdium sa v roku 2011 skladali z nasledovných častí:

- atletika - beh na 50 m z nízkeho štartu a beh na 1500 m,
- dynamická sila - absolvovať opakované výmyky (alternatívne zhyby u mužov od 30 rokov, výdrž v zhybe u žien od 25 rokov),
- športová gymnastika - absolvovať všetky prvky povinnej základnej akrobatickej zostavy: stojka - kotúľ vpred, kotúľ letmo, kotúľ vzad do zášvihu, premet bokom v kategórii do 30 rokov aj výberové cvičebné tvary,
- športové hry - absolvovať všetky predpísané herné činnosti jednotlivca a hru vo zvolenej športovej hre:
 - a) basketbal: herný výkon v prípravnej hre 3-3, reťazec herných činností - vedenie lopty pravou rukou, pravý dvojtakt, streľba po dvojtakte pravou rukou zhora, vedenie lopty ľavou rukou, ľavý dvojtakt, streľba po dvojtakte ľavou rukou zhora,
 - b) volejbal: herný výkon v prípravnej hre 6-6, základné herné činnosti jednotlivca - podanie (zhora alebo zdola), prihrávka, nahrávka, smeč a blok,
- plávanie - preplávať kraulom alebo prsiami 100 m so štartovým skokom.

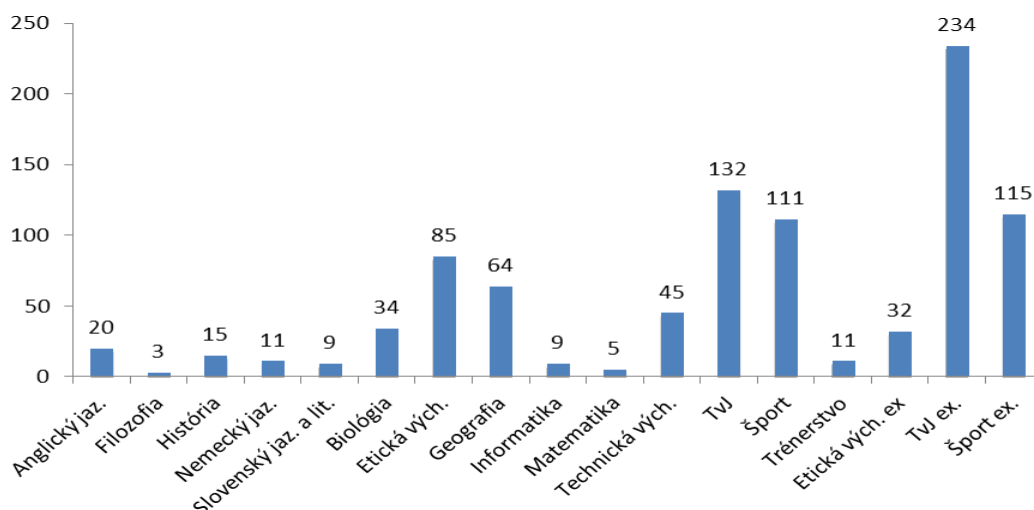
Ak porovnáme talentové skúšky z roku 1961 (pozri str. 35 a 36) so súčasnými, môžeme pozorovať výrazné zmeny. V minulosti sa zdôrazňovala všestrannosť, čo je evidentné pri porovnaní požiadaviek z atletiky a gymnastiky. Na druhej strane, súčasné prijímacie skúšky sú variabilnejšie, čo dáva možnosť kompenzácie pri činnostiach, ktoré kandidátovi až tak nesedia.

O záujme študovať na Katedre telesnej výchovy nám hovoria nasledovné skutočnosti. V roku 1994 sa zapísalo 206 študentov a v priebehu pätnástich rokov zaznamenala katedra nárast približne o 450 %. Celkový počet študentov TV za posledných 10 rokov nám približuje obrázok 4.

Obrázok 4 Počet študentov Katedry telesnej výchovy a športu FHV UMB v rokoch 1994 - 2010
(zdroj: Študijné oddelenie FHV, spracoval: autor)

V akademickom roku 2010/11 študovalo na KTVŠ UMB 595 študentov v Bc. študijných programoch a v Mgr. študijných programoch 340 študentov. Doktorandské štúdium vo vedných odboroch športová edukológia a športová humanistika obsadilo 40 študentov. Štruktúra štúdia podľa jednotlivých študijných programov v ak. r. 2010/11 je zobrazená v obrázku 5. Cez prizmu minulosti sa potvrdilo, že najväčšou obľubou študentov je študovať telesnú výchovu v kombinácii s geografiou, etickou a technickou výchovou. V poslednom období však zažíva rozmach aj jednopredmetové štúdium, štúdium trénerstva a štúdium športu.

Obrázok 5 Zastúpenie študentov podľa jednotlivých študijných programov Bc. a Mgr. štúdia v ak. r. 2010/11
(zdroj: Študijné oddelenie FHV, spracoval: autor)

Toto obdobie hodnotíme pozitívne z hľadiska vývoja telovýchovného vzdelávania v Banskej Bystrici. Po zlúčení Katedry telesnej výchovy Pedagogickej fakulty UMB s Katedrou telesnej výchovy a športu Filozofickej fakulty UMB, v roku 2008, môžeme sledovať korektné vzťahy medzi jednotlivými pedagógmi, čo prispelo k posilneniu rozšíreného pracoviska. Pozitívny postoj pracovníkov katedry sa odzrkadlil aj v činnosti univerzitných športových klubov.

5.5 Univerzitné športové kluby a ich prepojenie na pracoviská telesnej výchovy a športu

Vznikom Vyššej pedagogickej školy, v roku 1954 prišlo k rozvoju telovýchovno-športových aktivít tejto učiteľskej prípravky. Do popredia vstupuje myšlienka založiť organizáciu, ktorá sa bude starať o športovú a telovýchovnú činnosť študentov, zamestnancov a mládeže v Banskej Bystrici v ich voľnom čase.. V roku 1961 sa za týmto účelom založila VŠTJ Slávia PI (neskôr PF). Svedomitou prácou a výsledkami v športovej oblasti sa stala nezastupiteľnou spoločenskou organizáciou PF.

Svoju činnosť začala skromne, s dvoma oddielmi – ľahko-atletickým (muži, ženy) a basketbalovým (ženy), ktoré sa stali nosnými piliermi v nastávajúcich rokoch. Okrem toho vznikol aj oddiel športovej gymnastiky a džuda. V tomto období mala jednota 127 členov. S odstupom času začali vznikať ďalšie oddiely a odbory – paralelne s tým ako sa rozširovala členská základňa a pribúdali materiálne a finančné prostriedky na činnosť.

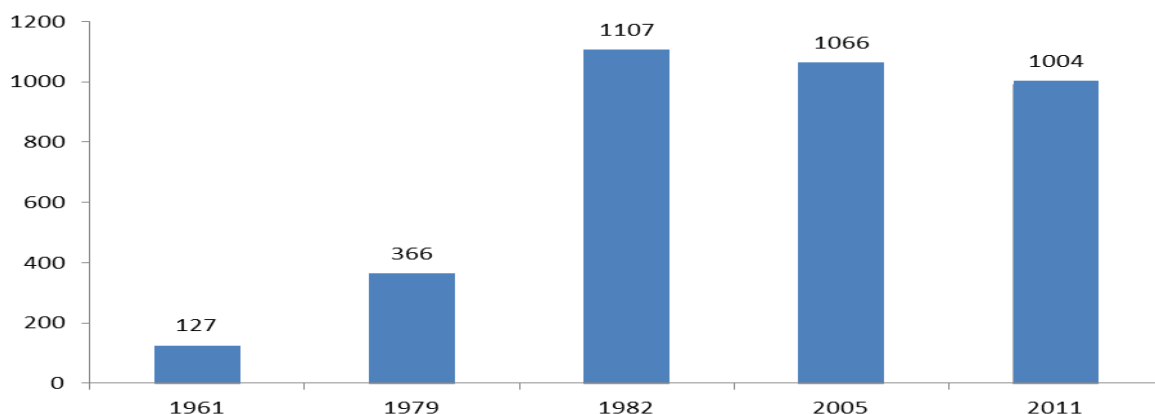
V roku 1981 počet členov VŠTJ Slávie PF vzrástol na 1107. Tí svoju činnosť vykonávali v oddieloch atletiky, basketbalu, plávania, športovej gymnastiky, džuda, horolezectva, orientačného behu a v odboroch turistiky a zdravotnej a rekreačnej telesnej výchovy. V oblasti výkonnostného športu dosahovali najlepšie výsledky oddiely atletiky, basketbalu, športovej gymnastiky, plávania, džuda, horolezectva a orientačného behu.

Z výsledkov oddielu atletiky za povšimnutie stál titul majstra ČSSR družstiev v kategórii staršieho dorastu a dvojnásobné víťazstvo v seniorských kategóriách v SNL (slovenská národná liga) s účasťou na kvalifikácii o postup do najvyššej federatívnej súťaži. Basketbalový oddiel dosiahol viacero významných úspechov v kategórii dospelých i v kategóriách mládežníckych. V kategórii žien to bola predovšetkým účasť v I. celoštátnej lige v rokoch 1972/73 a 1974/75. Činnosť plaveckého oddielu spočívala

predovšetkým v realizácii základných plaveckých výcvikov s cieľom zabezpečiť široký výber adeptov na zdokonaľovací plavecký výcvik. Pri organizovaní plaveckých výcvikoch sa okrem trénerov, podieľali aj poslucháči študujúci odbor telesná výchova, ktorí v rámci svojej pedagogickej prípravy overovali teoretické vedomosti pri vedení základných plaveckých kurzov. Oddiel džuda získal do 80. rokov 3 tituly majstra ČSSR a 9 titulov majstra SSR v kategórii žien, resp. dorasteniek. Gymnastika vo VŠTJ Slávia bola zastúpená v dvoch oddieloch. Oddiel modernej gymnastiky sa zameriaval na prípravu budúcich učiteľov, ktorí vystupovali v pódiových skladbách pri rôznych príležitostiach. Naopak, oddiel športovej gymnastiky sa zameriaval hlavne na výkonnostnú činnosť. V oblasti masovej telesnej výchovy a športu existovalo päť oddielov odboru základnej rekreačnej telesnej výchovy (ZRTV) a dva oddiely turistiky.

Okrem toho VŠTJ Slávia PF sa podieľala aj na organizácii významných športových podujatí: Horehronské hry mládeže v ľahkej atletike (od roku 1963), Medzinárodný basketbalový turnaj žien a dorasteniek o „Pohár Slovenského národného povstania“ (od roku 1961), Pohár oslobodenia Banskej Bystrice v plávaní (od roku 1972), Letný prechod vysokoškolákov hrebeňmi Nízkych Tatier na počesť pamiatky hrdinov SNP (od roku 1972), Veľká cena Banskej Bystrice v džude žien k výročiu VOSR (od roku 1973) a pod.

Vznikom UMB VŠTJ Slávia PF zanikla a následne vznikol Športový klub osemročného športového gymnázia UMB (ŠK OŠG UMB). V roku 1997 sa klub premenoval na ŠK UMB, ktorý funguje do dnes. Vyvíjajú činnosť v kluboch atletiky, karate, džuda, športovej gymnastiky, triatlonu, turistiky, biatlonu a športu pre všetkých. V oblasti vrcholového športu najvyššie hodnotíme výsledky klubov atletiky, karate, gymnastiky, džuda a triatlonu. Nasledovaný obrázok 6 nám približuje počet členov zmieňovaného vysokoškolského klubu.

Obrázok 6 Počet členov ŠK UMB a jej predchodcov vo vybraných rokoch
(zdroj: Dvadsať rokov VŠTJ Slávia PF Banská Bystrica, 1981; Výročné správy ŠK UMB, spracoval: autor).

V novších dejinách môžeme sledovať zrod ďalšieho športového klubu pod hlavičkou UMB. Otvorenie odboru Učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov – špecializácia telesná výchova na PF UMB podnietilo v roku 2000 vznik Klubu telesnej výchovy UMB. Klub mal na starosti mimoškolskú činnosť študentiek a študentov nielen pedagogickej fakulty, ale aj celej univerzity. Okrem študentov sa činnosť sústreďovala na organizáciu pohybových aktivít pre žiakov základných a stredných škôl, mládeže a dospelých. Zo začiatku sa klub zameriaval na odbor Šport pre všetkých, ktorý nadväzoval na činnosť Klubu rekreačnej telesnej výchovy a športu. S rozvojom študijného odboru Telesná výchova na KTV PF UMB sa postupne rozširovala činnosť Klubu TV UMB. Vznikali nové oddiely a odbory, prichádzali noví tréneri, funkcionári, čo prispelo k lepším podmienkam pre rast športovcov a rozvoj pohybovej aktivity študentov a zamestnancov univerzity. Roku 2004 mal klub 985 členov, ktorí boli činní v nasledovných oddieloch a odboroch: basketbal, lyžovanie, futbal, volejbal, plávanie, tenis a turistika. V súčasnosti klub združuje oddiely snowboardingu, športu pre všetkých, lyžovania, tenisu, plávania a speedmintonu.

Klub svoju činnosť zameriaval aj na propagáciu športu a pohybových aktivít na celej univerzite. Taktiež sa podieľal aj na rôznych podujatiach s celoslovenskou pôsobnosťou. V posledných rokoch činnosť klubu upadala, keďže filozofia UMB preferovala existenciu jedného športového klubu v rámci univerzity (Višňovský, 2004).

Telovýchovná jednota Slávia Ekonóm vznikla v roku 1977, po založení Fakulty ekonomiky služieb a cestovného ruchu. Zakladajúcim oddielom sa stal oddiel klasického

lyžovania a neskôr sa činnosť rozšírila aj o turistiku, rekreačnú telesnú výchovu a šport, hádzanú, orientačný beh a karate. Z týchto všetkých oddielov najväčšie úspechy dosiahol oddiel klasického lyžovania a orientačného behu. Okrem toho, že vychovávali úspešných športovcov, podieľali sa aj na organizovaní významných športových podujatí (Biela stopa SNP, Svetový pohár v lyžiarskom orientačnom behu Donovaly 1999 a pod.).

Okrem uvedených univerzitných športových klubov existoval v jednom období aj Basketbalový klub UMB. Aj napriek snahe, žiaľ, informácie o činnosti tohto klubu sú nám dodnes neznáme.

Počas existencie Pedagogickej fakulty a následne UMB pôsobili v banskobystrickom vysokoškolskom prostredí tri športové kluby. Katedry telesnej výchovy zohrávali významnú úlohu pri fungovaní týchto organizačných subjektov. V spolupráci s externými trénermi sa podieľali na výchove úspešných športovcov a propagácii telesnej výchovy a športu pre širokú verejnosť. Okrem toho, počas ich činnosti zastávali aj riadiace funkcie v spomínaných športových kluboch.

5.6 Významní telovýchovní pedagógovia a akademický funkcionári

Prácu vysokoškolského telovýchovného pedagóga nemôžeme obmedziť iba na vyučovací proces. Pri svojej odbornej profilácii si to veľakrát vyžaduje osobnostné a odborné zdokonaľovanie, prostredníctvom mimoškolských a funkcionárskych činností.

Po založení Katedry telesnej výchovy sa činnosť pedagogických zamestnancov sústreďovala vo Vysokoškolskej telovýchovnej jednote (ďalej VŠTJ) Slávia, Telovýchovnej jednote (TJ) Iskra Smrečina, TJ Dukla, v záujmových krúžkoch a pohybovej rekreácii poslucháčov PF.

Z radov katedry zastávali v atletických kruhoch významnú trénerskú funkciu Róbert Rozim a Ľubomír Dropčo. Úspešný basketbalový oddiel VŠTJ Slávia PF predvádzali v trénerských pozíciách Dušan Hlasica, Jaroslav Starší, Nadežda Dušeková (v súčasnosti Vladovičová), Štefan Dušek, Ľudmila Jančoková a Ladislav Bence. V plávaní zase Mária Biloveská a Matej Bence. V oddieli modernej gymnastiky boli zapojené Mária Biloveská a Viera Dropčová a v športovej gymnastike Adam Bella. Ani oblasť masovej telesnej výchovy a športu nezostala v ústraní. Na organizácii tréningového procesu sa podieľali predovšetkým Ľudmila Slimáková, Viera Dropčová, Viera Kucháriková a Zuzana Sámeková.

V tom čase boli trénermi družstva ČSSR Róbert Rozim (ľahká atletika), Jaroslav Starší (hokej-juniori ČSSR) a Adam Bella (akademici ČSSR v športovej gymnastike). Titul „Vzorný tréner“ od Ústredného výboru Slovenskej telovýchovnej organizácie obdržali tréneri Adam Bella, Ľubomír Dropča, Róbert Rozim a Jaroslav Starší. Mnohí učitelia pôsobili ako tréneri aj za hranicami nášho štátu. Napríklad Jaroslav Starší a Ján Lehocký trénovali hokejové kluby v bývalej Juhoslávii, Ján Škripko zase futbalistov vo vzdialenej Kostarike a pod.

Novšie dejiny neboli o nič horšie ako tie minulé. V atletických kruhoch sa ako tréneri a funkcionári presadili: Ivan Čillík, Miroslava Rošková, Róbert Rozim ml. a Martin Pupiš. Práve Martin Pupiš sa v roku 2013 stal šéftrénerom Slovenského atletického zväzu. Okrem toho je predsedom Slovenskej asociácie kondičných trénerov. V oblasti gymnastiky odvádza výbornú prácu tréner Juraj Kremnický, ktorý je členom Slovenskej gymnastickej federácie. Gymnastike sa venujú tiež aj Nadežda Novotná a Júlia Palovičová. Úpolové športy zastupujú vo výskumných, trénerských a riadiacich činnostiach Pavol Bartík, Miroslav Slížik, Peter Zbiňovský. Miroslav Slížik je členom komisie Slovenského zväzu karate. Na chode triatlonového klubu sa podieľajú Miroslav Nemec, Martina Mandzáková a Peter Mandzák, ktorí spolu s Jaroslavom Kompánom majú na starosti aktivity Horoklubu ŠK UMB. Zimným športom sa hlavne venuje Božena Paugschová, Jiří Michal, Štefan Adamčák. Športovým hráčom – Miroslav Nemec, Rastislav Kollár a Pavol Pivovarníček.

Za povšimnutie stojí aj fakt, že okrem malých výnimiek všetci členovia katedry pracovali v okresných, krajských, slovenských a československých telovýchovných orgánoch, kde neraz zastávali významné pozície.

Pri riadení katedry sa vystriedali nasledovní pedagógovia katedry. Prvým vedúcim katedry bol Jozef Klempa. Po jeho odchode nastúpil na túto pozíciu Jaroslav Starší, ktorý bol najdlhším vedúcim katedry. V úlohe vedúceho KTV PF boli aj Bohumil Bucko, Ľubomír Dropčo a Róbert Rozim. Po vzniku univerzity boli vedúcimi katedry na PF Elvira Trunečková, Nadežda Vladovičová, Jiří Michal a Pavol Bartík. Na FHV zase Dušan Hlasica, Karol Görner, Ivan Čillík a Miroslav Nemec.

V akademickom prostredí mala katedra aj svojich funkcionárskych vyslancov. V 80. rokoch sa Jaroslav Starší stal prodekanom pre rozvoj PF. V rokoch 1983 – 1989, za čias dekana Ľudovíta Višňovského, bola prodekankou Mária Biloveská. Katedra telesnej výchovy mala počas svojej existencie aj jedného dekana. Založením PF UMB sa ako prvým dekanom stal Róbert Rozim, ktorý túto funkciu zastával do jeho smrti, do roku 1993. Po jeho smrti bola do prodekanskej funkcie pre rozvoj vymenovaná Elvira

Trunečková. V ďalšom funkčnom období 1999 – 2002 sa prodekanom pre styky so zahraničím a verejnosťou stal Pavol Bartík. Ani ďalšie voľby neovplyvnili postavenie telovýchovných pedagógov na riadení fakulty. Zvolením Beaty Kosovej za dekanu PF sa prodekankou pre pedagogickú činnosť v tomto volebnom období stala Nadežda Vladovičová.

Katedra telesnej výchovy a športu FHV UMB sa na fakultných činnostiach tiež aktívne podieľala. V období 1995 – 1998 bol prvým prodekanom pre rozvoj Karol Görner. Jediné vo funkčnom období 1998 – 2001 katedra nemala svojho predstaviteľa. V ďalšom období nastúpil do funkcie prodekana pre rozvoj, propagačnú činnosť a styk s verejnosťou Peter Zbiňovský. Počas nasledovných dvoch funkčných období pôsobili ako prodekani Ivan Čillík – prodekan pre pedagogickú činnosť a sociálnu starostlivosť o študentov a Peter Zbiňovský pre informatizáciu a rozvoj.

Prvým prorektorom pre rozvoj UMB z radov Katedry telesnej výchovy bol Jiří Michal. Na rektoráte pôsobil v rokoch 2000 - 2003. Súčasným prorektorom (od roku 2013) pre vedu a výskum je Karol Görner.

Okrem dekanských, prodekanských a prorektorských postoch mala katedra svoje zastúpenie aj v Akademickom senáte. Predsedami akademického senátu FHV boli Ivan Čillík, Peter Zbiňovský a Ľudmila Jančoková.

Riadiacu, organizátorskú, administratívnu a hospodársku činnosť v Slávii PF a v Športovom klube UMB vykonával Výkonný výbor. Prvým predsedom Slávie PF bol v rokoch 1961 - 1970 Ľubomír Dropčo, ktorý sa zaslúžil o vybudovanie materiálnej a personálnej základne pre činnosť telovýchovnej jednoty. V rokoch 1971 - 1975 bol predsedom Jaroslav Starší a v rokoch 1975 - 1992 Dušan Hlasica. V tomto období dosiahla jednota najväčšie športové úspechy na poli vrcholového, ako aj masového rozvoja telesnej výchovy a športu. V rokoch 1992-1993 vykonávala funkciu predsedu ŠK UMB Ľudmila Jančoková a v rokoch 1993-2009 predseda Ján Lehocký, dlhoročný člen katedry telesnej výchovy. Od roku 2009 je predsedom Športového klubu UMB Peter Zbiňovský, odborný asistent Katedry telesnej výchovy a športu Fakulty humanitných vied UMB v Banskej Bystrici. (Dvadsať rokov VŠTJ Slávia PF Banská Bystrica, 1981).

V Klube telesnej výchovy UMB vykonávali organizátorskú, riadiacu, administratívnu a hospodársku činnosť Jiří Michal a Štefan Adamčák. Okrem toho, že zastávali funkciu vo výkonnom výbore, boli aj trénermi. Z radov KTV PF UMB pôsobil v klube ako tréner Róbert Rozim ml.

Túto oblasť činností môžeme hodnotiť ako veľmi prospešnú. Tréneri a učitelia katedry vychovali desiatky úspešných reprezentantov, ktorí dosiahli významné športové výsledky v jednotlivých športových disciplínach, na rozličných podujatiach doma aj v zahraničí, na európskej aj svetovej úrovni. Zastávali aj popredné miesta v riadiacich funkciách vysokého školstva, športových kluboch, zväzoch, asociáciách a spoločenských organizáciách.

5.7 Úspešní športovci študujúci na Pedagogickej fakulte a Univerzite

Mateja Bela

Okrem prípravy telovýchovných pedagógov sa katedra podieľala aj na výchove športovcov, ktorí dosiahli pozoruhodné výsledky na štátnej aj medzinárodnej úrovni.

Kvalitu práce nám odzrkadľujú dosiahnuté výsledky, ktorých bolo veľa, avšak nie o všetkých sa nám dá zmieniť. Zameriame sa na športovcov, ktorí dosiahli medailové umiestnenia na významných medzinárodných súťažiach ako sú Majstrovstvá sveta (MS), Majstrovstvá Európy (ME), Zimné a Letné celosvetové univerziády (ZU a LU), Majstrovstvá Slovenskej republiky (MSR) a Letné a Zimné olympijské hry (OH, ZOH), pričom zohľadňujeme umiestnenia len v prvej desiatke. Avšak zvolenou klasifikáciou nemáme v úmysle znevážiť ostatné výsledky, ktoré sa kvôli obmedzenému rozsahu do našej práce nedostali.

Študentov a ich najlepšie športové výsledky uvádzame podľa abecedného zoznamu:

- Babiak Rudolf – športová gymnastika, OH 1980 Moskva – 6. miesto v súťaži družstiev, 7. miesto na kruhoch,
- Babušiak Jaroslav – zjazdové lyžovanie, ZU 2009 Harbin – 2. miesto v super obrovský slalom, 3. miesto v kombinácii (Príloha, obr. 59),
- Bátory Ivan – bežecké lyžovanie, ZU 1997 Muju - Chonju – 1. miesto na 15 km klasicky, 1. miesto na 30 km klasicky, 1. miesto v kombinácii, 1. miesto v štafete 4 x 10 km / ZU 1999 Poprad - Tatry – 2. miesto na 10 km klasicky, 2. miesto na 15 km klasicky / ZOH 2006 Turín – 8. miesto v šprinte družstiev (Príloha, obr. 60),
- Bیرهš Adrián – zjazdové lyžovanie, ZOH 1988 Calgary – 8. miesto v alpskej kombinácii,

- Burianová - Dobrovičová Erika – basketbal, OH 1988 Soul – 8. miesto / OH 1992 Barcelona – 6. miesto (Príloha, obr. 61),
- Černá Mária – karate, Svetový pohár (SP) 2000 Francúzsko – 1. miesto / SP 2001 Japonsko – 3. miesto (Príloha, obr. 62),
- Danišová – Hrašnová Martina – atletika, OH 2008 Peking – 8. miesto v hode kladivom / Letná univerziáda (LU) 2009 Belehrad – 2. miesto v hode kladivom / Majstrovstvá sveta (MS) 2009 v Berlíne – 3. miesto v hode kladivom (Príloha, obr. 63),
- Džurnáková Anna – ľadový hokej, ZOH 2010 Vancouver – 8. miesto (Príloha, obr. 64),
- Farmadín Klaudio – karate, MS 2002 Madrid – 3. miesto v kumite / MS 2004 Monterrey – 3. miesto v kumite / MS 2010 Cascais – 2. miesto v kumite / Majstrovstvá Európy (ME) 1999 a 2000 – tri 3. miesta v kumite / ME 2003 Brémy – 3. miesto v kumite do 75 kg / ME 2004 Moskva – 3. miesto v absolútke / ME 2005 Viedeň – 1. miesto v kumite do 80 kg / ME 2007 Bratislava – 2. miesto v kumite / ME 2008 Tallinn – 3. miesto v kumite do 75 kg / 15 – násobným majstrom Slovenska / Svetové hry 2005 – 3. miesto v kumite (Príloha, obr. 65),
- Haborák Milan – atletika, LU 2001 v Pekingu – 3. miesto vo vrhu guľou (Príloha, obr. 66),
- Havrančíková Alžbeta – beh na lyžiach, ZOH 1988 Calgary – 8. miesto v štafete (Príloha, obr. 67),
- Hurajt Pavol – biatlon, ZOH 2010 Vancouver – 3. miesto v pretekoch na 15 km s hromadným štartom, 7. miesto v rýchlostných pretekoch na 10 km, 5. miesto vo vytrvalostných pretekoch na 20 km / ZU 2001 Zakopané – 3. miesto v rýchlostných pretekoch na 12,5 km / ZU 2003 Tarvisio – 2. miesto v rýchlostných pretekoch na 12,5 km / ZU 2005 Innsbruck-Seefeld – 3. miesto vo vytrvalostných pretekoch na 20 km, 3. miesto v štafete 4 x 7,5 km (Príloha A, obr. 68),
- Huťková Dagmar – basketbal, OH 2000 Sydney – 7. miesto,
- Halinárová - Jašicová Martina – biatlon, ZOH 1994 Lillehammer – 6. miesto vo vytrvalostných pretekoch na 15 km / ZOH 1998 Nagano – 7. miesto v šprinte na 7,5 km, 4. miesto v štafete 4 x 7,5 km / ZOH 2002 Salt Lake City – 9. miesto vo vytrvalostných pretekoch na 15 km, 5. miesto v štafete 4 x 7,5 km / ZOH 2006 Turín – 10. miesto v štafete 4 x 6 km / ZU 1999 Poprad-Tatry – 1. miesto na 15 km, 1. miesto na 7,5 km, 1. miesto v štafete 3 x 7,5 km, 2. miesto na 10 km / ZU 2001 Zakopané – 1. miesto na 15 km, 2. miesto na 10 km (Príloha, obr. 69),

- Kaliská Elena – vodný slalom, OH 2000 Sydney – 4. miesto na kajaku K1 / OH 2004 Atény – 1. miesto na kajaku K1 / OH 2008 Peking – 1. miesto na kajaku K1 (Príloha, obr. 70),
- Kotočová – Janoštinová Anna – basketbal, OH 1988 Soul – 8. miesto / OH 1992 Barcelona – 6. miesto / OH 2000 Sydney – 7. miesto (Príloha, obr. 71),
- Kováč Igor – atletika, MS 1997 Atény – 3. miesto v 110 cez prekážky (Príloha, obr.),
- Kríž Jaroslav – džudo, OH 1980 Moskva – 7. miesto v hmotnosti do 65 kg (Príloha, obr. 71),
- Križko Ľuboš – plávanie, ME 2006 Helsinky – 3. miesto na 50 m znak v krátkom bazéne / ME 2008 Eindhoven – 3. miesto na 50 m znak v dlhom bazéne / ME 2008 Rijeka – 3. miesto na 50 m znak v krátkom bazéne (Príloha, obr. 72),
- Kútik Stanislav – gymnastika, MSR 1979 – 1. miesto v I. výkonnostnej triede / MSR 1980 – 1. miesto v I. výkonnostnej triede / MSR 1982 – 1. miesto v I. výkonnostnej triede (Príloha, obr. 73),
- Lauková – Colombíni Mariana – karate, MS 1996 Južná Afrika – 3. miesto / SP 1995 Nemecko – 3. miesto / SP 1996 Francúzsko – 3. miesto,
- Lauková – Bukvajová Jaroslava – bežecké lyžovanie, ZU 1999 Poprad–Tatry – 2. miesto na 5 km klasicky, 3. miesto na 10 km voľne / ZOH 1994 Lillehammer – 7. miesto v štafete na 4 x 5 km / ZOH 1998 Nagano – 10. miesto na 15 km klasicky,
- Levická Mária – karate, SP 2000 Francúzsko – 2. miesto (Príloha, obr. 74),
- Matiaško Marek – biatlon, ZU 1999 Poprad–Tatry – 3. miesto na 20 km / ZOH Turín 2006 – 5. miesto na 20 km (Príloha, obr. 75),
- Matuszek Marek – džudo, OH 2000 Sydney – 9. miesto v hmotnosti do 60 kg,
- Mesarkínová Anna – gymnastika, MSR 1997 – 1. miesto v prostných,
- Merešová – džudo, LU – 1. miesto,
- Murínová Anna – biatlon, ZU 1999 Poprad–Tatry – 3. miesto na 10 km / ZOH 1998 Nagano – 9. miesto v šprinte na 7,5 km, 4. miesto v štafete 4 x 7,5 km / ZOH 2002 Salt Lake City – 5. miesto v štafete 4 x 7,5 km / ZOH 2006 Turín – 10. miesto v štafete 4 x 6 km (Príloha, obr. 76),
- Náhly Peter – gymnastika, MSR 1997 – 1. miesto na hrazde / MS 1998 – 1. miesto na koni,
- Oráč Michal – gymnastika, MSR 1970 – 1. miesto v I. výkonnostnej triede mužov,
- Pastrnáková Anna – bežecké lyžovanie, ZU 2003 Tarvisio – 3. miesto v rýchlostných pretekoch voľne na 10 km,

- Poliaková Anna – karate, SP 1996 Francúzsko – 3. miesto,
- Pribilinec Jozef – atletika, OH 1988 Soul – 1. miesto v chôdzi na 20 km (Príloha, obr. 77),
- Procházková Alena – bežecké lyžovanie, ZU 2007 Turín – 2. miesto v pretekoch na 5 km, 2. miesto v pursue / SP 2007 Kuusam – 3. miesto v šprinte na 1,2 km / SP 2009 Whistleri – 1. miesto v šprinte na 1,3 km (Príloha, obr. 78),
- Remiášová Marcela – karate, ME 1995 Helsinki – 1. miesto v kata / ME 1996 Paríž – 1. miesto v kata / MS 2002 Madrid – 3. miesto v kata / ME 2003 Brémy – 3. miesto v kata,
- Valachová – Labáková Jana – športová gymnastika, OH 1980 Moskva – 4. miesto v súťaži družstiev, 7. miesto v preskoku ex aequo s Evou Marečkovou.

Úspešnosť športovcov študujúcich na akademickej pôde v Banskej Bystrici je odzrkadlená uvedenými výsledkami. I napriek študijným povinnostiam, ktoré si vyžiadali zodpovedný prístup, dokázali študenti dosiahnuť pozoruhodné výkony. A práve preto môže byť Katedra telesnej výchovy a športu právom hrdá.

ZÁVER

Po dôkladnom preštudovaní historických prameňov a ich následnej analýze sme došli k záveru, že sa vysokoškolská telesná výchova v Banskej Bystrici začala vyučovať už od založenia prvej vysokoškolskej organizačnej jednotky. V tomto období, ako aj v období Vyššej pedagogickej školy sa telesná výchova vyučovala iba ako predmet. V roku 1957 vznikla Katedra telesnej výchovy a o päť rokov neskôr sa telesná výchova vyučovala ako odbor. Bezprostredná blízkosť športovísk, dostatočná vybavenosť školy telovýchovným náradím, náčiním a schopní učitelia telesnej výchovy, ktorí organizovali dostatočné množstvo telovýchovných podujatí sa pričínili o väčší záujem študentov o pohybové a športové aktivity. Vznik Pedagogickej fakulty v roku 1964 znamenal vytvorenie dvoch katedier telesnej výchovy. Katedra odboru telesnej výchovy sa podieľala na príprave budúcich telovýchovných pracovníkov a Katedra základnej telesnej výchovy zabezpečovala telesnú výchovu pre poslucháčov neštudujúcich telesnú výchovu ako odbor. Okrem aprobačného štúdia sa katedra odboru podieľala na príprave pedagógov pre 1. – 5. postupný ročník a na všeobecnej telesnej výchove pre študentov, ktorí neštudovali telesnú výchovu ako odbor. Po reorganizácii sa katedry zlúčili a spoločne fungovali ako Katedra telesnej výchovy. Pre kvalitnejšiu prípravu budúcich telovýchovných pedagógov sa pristúpilo k rozdeleniu katedry na odbory, čím vzniklo oddelenie odboru telesnej výchovy, oddelenie telesnej výchovy pre 1. st. základnej školy a oddelenie všeobecnej telesnej výchovy. Roku 1972 vypracovala fakulta plán kvalifikačného rastu svojich zamestnancov ako súčasť komplexného hodnotenia, ktorý sa dôsledne kontroloval a vyhodnocoval. Učitelia si kvalifikáciu zvyšovali cyklickým školením MŠ SSR, ideovo-politickým vzdelávaním, prostredníctvom aspirantúr, docentských alebo profesorských habilitácií, vedeckou prípravou a spoluprácou s vysokými školami a vedeckými inštitúciami. Od šk. roku 1977/78 sa na katedre po prvýkrát v jej histórii začali pripravovať študenti pre vyučovanie na gymnáziách, stredných odborných školách, učňovských školách a odborných učilištiach s maturitou. Obdobie revolúcie v roku 1989 prinieslo nové zmeny aj do vysokoškolského prostredia. Prišlo k zmenám koncepcie vyučovania, k odstráneniu viacerých prežitých metód, k rozširovaniu študijného zamerania a tvorivej činnosti učiteľov a študentov. Vznikom Univerzity Mateja Bela sa Katedra telesnej výchovy, ako jedna z najsilnejších pracovísk Pedagogickej fakulty rozdelila na dve katedry. Katedra telesnej výchovy pokračovala v pôsobení na PF UMB a Katedra telesnej výchovy a športu začala svoju činnosť na FHPV UMB. Po reštrukturalizácii na univerzitnej úrovni prišlo

v roku 2008 k spájaniu katedier telesnej výchovy. Katedra telesnej výchovy PF UMB sa zlučuje s Katedrou telesnej výchovy a športu FHV UMB a vzniká súčasná katedra, ktorej pôsobenie zastrešuje Fakulta humanitných vied UMB (od 1.1.2014 už Filozofická fakulta).

Perspektívnosť katedry v nastávajúcom období bude limitovaná progresívnym konaním a prispôsobovaním sa potrebám spoločnosti. Vzhľadom k tomu je dôležité, aby sa študijné odbory neustále rozvíjali a prispôbovali spoločensko-ekonomickým podmienkam doma i v zahraničí. Prostredníctvom štúdia by sa malo, okrem teoretických poznatkov, pristupovať na jednej strane k rozvoju telesnej zdatnosti populácie, a na strane druhej podieľať sa na zabezpečovaní kvality a rastu športovej výkonnosti športovcov. Pedagogickí a vedeckí pracovníci by sa mali viac zameriavať na vedecké činnosti, lebo kvalitné výsledky výskumnej činnosti sú podmienkou profesionálneho rastu pracovníkov katedry. Uvedené ambície nie je možné dosahovať bez dostatočného materiálno-technického zabezpečenia. Rozhodujúcim zdrojom posilnenia existujúceho vybavenia pracoviska sú kvalitné výsledky vo výskumnej činnosti najmä v medzinárodných projektoch a grantoch. Úspešné pôsobenie katedry závisí od kvalitných a odborne fundovaných ľudských zdrojov, ktoré dávajú predpoklady ďalšieho odborného rastu všetkých pracovníkov katedry.

Aj napriek problémom, ktoré sa počas zbierania výskumného materiálu (ako to spomíname v metodike - organizácia a priebeh výskumu) a ich následnej selekcii vyskytli, sa domnievame, že cieľ ktorý sme si stanovili v kapitole 2, sa podarilo zrealizovať.

PRAMENE VÝSKUMU

Knižné publikácie:

ANTALA, B. a kol. 2001. *Didaktika školskej telesnej výchovy*. Bratislava : FTVŠ UMB a Slovenská vedecká spoločnosť pre TV a šport, 2001. 236 s. ISBN 80-968252-5-9.

ALBERTY, J. 2009. *Historik v prúde času*. Banská Bystrica : Katedra histórie, FHV UMB, 2009. 244 s. ISBN 978-80-8083-853-9.

BARTÍK, P. 2006. História, súčasnosť a vedecko-pedagogický profil Katedry telesnej výchovy Pedagogickej fakulty UMB v Banskej Bystrici. In *Acta Universitatis Matthaei Belli, PF Zborník vedeckovýskumných prác č.10*. Banská Bystrica : UMB, 2006, s. 202-210. ISBN 80-8083-349-4.

BOBRÍK, M. 2002. 50 rokov katedier telesnej výchovy na vysokých školách na Slovensku. In: *Telesná výchova a šport*. 2002, roč. 12, č. 3, s. 2-5.

BUCKO, B. 1967. Príspevok k problematike diaľkového štúdia telesnej výchovy na pedagogických fakultách. In: *Sborník Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici, Telesná výchova*. Bratislava : SPN, 1967, s. 77–87.

Dvadsať rokov vysokoškolskej telovýchovnej jednoty Slávia Pedagogická fakulta Banská Bystrica. Banská Bystrica : Výbor VŠTJ Slávia PF Banská Bystrica, 1981.

FINDRA, J. 2007. *Základné míľniky na ceste za univerzitou*. Banská Bystrica : UMB, 2007. 132 s. ISBN 978-80-8083-450-0.

FIRC, M. a kol. 1975. *20 rokov pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici 1954-1974*. Martin : Osveta n.p., 1975. 140 s. ISBN 70-048-75.

FREMAL, K. a kol. 1979. *1954 – 1974 pamätnica Pedagogickej fakulty, Banská Bystrica*. Martin : Osveta n.p., 1979. 200 s. ISBN 70-066-79.

- FREMAL, K. a kol. 1994. *Pamätnica vysokého školstva v Banskej Bystrici 1954-1994*. Banská Bystrica : UMB, 1994. 186 s. ISBN 80-85162-71-7.
- GAVORA, P. 1999. *Úvod do pedagogického výskumu*. Bratislava : 2. vyd. Univerzita Komenského, 1999. 236 s. ISBN 80-223-1342-4.
- HAZUCHA, M. 1979. Súzvuk činov a cieľov. In: *Smer*. 1979, roč. 31, č. 42, s. 4.
- KASÁČOVÁ, B. 1994. 40 rokov učiteľského vzdelávania v Banskej Bystrici. In: *Učiteľské noviny*, roč. 44, 1994, č. 41, s. 9.
- LIETAVA, J. 1966. *10 rokov vysokoškolského učiteľského štúdia v Banskej Bystrici 1954-1964*. Banská Bystrica : Slovenské vydavateľstvo, 1966. 192 s.
- MARTULIAK, P. 2005. *Banská Bystrica – kolíska vzdelanosti*. Banská Bystrica : TRIAN, 2005. 318 s. ISBN 80-88945-77-1.
- MATEJČÍK, J. 1978. Zabezpečiť kvalitnú prípravu učiteľov : Ako Pedagogická fakulta v Banskej Bystrici realizuje Projekt československej výchovnovzdelávacej sústavy. In: *Smer*. 1978, roč. 30, č. 258, s. 1, 5.
- MATEJČÍK, J. 1979. K dvadsaťpäťročnému jubileu. In: *Smer*, roč. 31, 1979, č. 115, s. 12.
- M. J. 1961. Inštitút po štvrtýkrát. In: *Smer*. 1961. 1961, roč. 12, č. 73, s. 5.
- MURGAŠ, M. a kol. 1999. *Univerzita Mateja Bela – Tradície a perspektívy*. Banská Bystrica : UMB, 1999. 208 s. ISBN 80-8055-248-7.
- PERÚTKA, J. 1973. *Pokrokové tradície telesnej výchovy v Československu*. Bratislava : Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1973, s. 172.
- PERÚTKA, J. 1974. Vysokoškolský šport na Slovensku. In: *50 let vysokoškolského športu*. Praha : Československý vysokoškolský sportovní svaz, 1974, s. 158.

PERÚTKA, J. 1980. *Dejiny telesnej výchovy a športu na Slovensku*. Bratislava : Šport, slovenské telovýchovné vydavateľstvo, 1980. 240 s.

PERÚTKA, J., GREXA, J. 1972. *Dejiny telesnej výchovy II. diel*. Bratislava : Univerzita Komenského, 1972. 188 s.

PERÚTKA, J., GREXA, J. 1999. *Dejiny telesnej kultúry na Slovensku*. Bratislava : Univerzita Komenského, 1999. 137 s.

SÝKORA, F. 1973. Školská telesná výchova po roku 1948. In: *Zborník z konferencie vedeckej rady ÚV STO – Rozvoj telesnej výchovy a športu na Slovensku v rokoch 1948-1973*. Bratislava : Šport, 1973, s. 440.

STARŠÍ, J. 1980. Realizácia obsahovej prestavby štúdia telesnej výchovy PF v Banskej Bystrici. In: *Tréner*. 1980, roč. 24, č. 10, s. 169-472.

TURKOTA, J. 1962. O štúdiu popri zamestnaní na PI. In: *Učiteľské noviny*. 1962, roč. 12, č. 8, s. 3.

VESELSKÁ, N. Využitie ústnych prameňov v historickom výskume. In: *Forum Historiae* [online]. 2008, roč. 2, č.1 [cit. 2010-01-10]. Dostupné na internete: <http://www.forumhistoriae.sk/documents/10180/39392/Veselska.pdf>.

VIŠŇOVSKÝ, Ľ. et al. 2004. *50 rokov vysokoškolského učiteľského vzdelávania v Banskej Bystrici a Pedagogická fakulta*. Banská Bystrica : PF UMB, 2004. 94 s. ISBN 80-8055-950-3.

Archívne a študijné dokumenty:

Kronika Katedry telesnej výchovy PF z konca 60. tých rokov.

Kronika Katedry telesnej výchovy PF z konca 70. tých rokov.

Súkromný archív Jaroslava Staršieho z konca 70. tých rokov.

Študijné programy Fakulty humanitných vied UMB od roku 1995 do 2013.

Študijné programy Pedagogickej fakulty UMB od roku 1993 do 2008.

Internetové odkazy:

Jaroslav Babušiak. [Cit.2013.10.21]. Dostupné na
<http://www.webnoviny.sk/sport/clanok/299502-zj-lyzovanie-ms-v-super-g-muzov-aj-babusiak-a-falat/>

Ivan Bátory. [Cit.2013.10.21]. Dostupné na <http://ziar.sme.sk/c/5743709/biela-stopa.html>

Pavol Bartík. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
<http://www.fhv.umb.sk/app/user.php?user=bartik.pavol>

Erika Burianová – Dobrovičová. [Cit.2012.09.23]. Dostupné na
http://www.bktrutnov.cz/index.php?vloz=../b_clanky.php&_p_k=ZENA&ccl=292&p_r_=0

Mária Černá. [Cit.2012.09.23]. Dostupné na
http://www.karate.msr.szm.com/majstri_sr.htm

Ivan Čillík. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na
<http://www.fhv.umb.sk/app/user.php?user=cillik>

Martina Danišová – Hrašnová. [Cit.2012.09.23]. Dostupné na
<http://www.webnoviny.sk/rozhovory/hrasnova-moju-radost-znasobilo-nad/520361-clanok.html>

Anna Džurnáková. [Cit.2012.06.02]. Dostupné na
<http://www.hockeyslovakia.sk/sk/clanok/anna-dzurnakova>

Klaudio Farmadín. [Cit.2012.03.12]. Dostupné na
http://www.karate.msr.szm.com/majstri_sr.htm

Karol Görner. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na
<http://www.fhv.umb.sk/app/user.php?user=gorner>

Milan Haborák. [Cit.2012.06.23]. Dostupné na <http://sport.pravda.sk/oh-2008/clanok/83894-milan-haborak-splnil-ostry-limit-na-olympijske-hry/>

Alžbeta Havrančíková. [Cit.2012.01.04]. Dostupné na <http://www.sme.sk/c/4189585/v-zime-pred-20-rokmi-havrancikova-lietala.html>

Pavol Hurajt. [Cit.2012.11.20]. Dostupné na: <http://www.cas.sk/hurajt>

Jozef Hrčka. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
<http://www.sportency.sk/encyclopedia/?q=content/hist%C3%B3ria-a-s%C3%BA%C4%8Dasnos%C5%A5-fakulty-telesnej-v%C3%BDchovy-a-%C5%A1portu-uk-v-bratislave>

Martina Halinárová – Jašicová. [Cit.2012.04.21]. Dostupné na:
<http://www.webnoviny.sk/historia-hier/slovaci-s-najvyssim-poctom-ucast/53981-clanok.html>

Ľudmila Jančoková. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
<http://www.fhv.umb.sk/app/user.php?user=jancokova>

Elena Kaliská. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na: <http://smejedenim.sk/kategorie/historia/>

Anna Kotočová. [Cit.2012.11.21]. Dostupné na:
<http://www.slovenskyportal.sk/index.php?action=st&h=Anna-Janostinova-Kotocova>

Ľuboš Križko. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na: <http://www.cas.sk/clanok/176726/krizko-vo-finale-majstrovstiev-europy-nezaziaril-skoncil-siesty.html>

Stanislav Kútik. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
http://www.sportklub.umb.sk/gym/clenovia%20fotky_duro_nezmaz/clenovia_klubu.htm

Jaroslava Lauková – Bukvajová. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
<http://www.sme.sk/c/235368/prve-zlato-pre-belmondovu.html>

Marek Matiaško. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
<http://www.webnoviny.sk/rozhovory/matiasko-biatlon-sa-rozhoduje-nastrel/61801-clanok.html>

Jaroslav Mazúrek. [Cit.2013.10.23]. Dostupné na: <http://www.snm-em.sk/geosprievodca/riesitelia/jaroslavmazurek.html>

Anna Murínová. [Cit.2012.03.10]. Dostupné na: <http://www.sme.sk/c/2970010/murinova-vydrzala-19-rokov.html>

Miroslav Nemec. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
<http://www.fhv.umb.sk/app/user.php?user=nemec>

Prestavba vysokoškolského systému a pohľad na vedy o telesnej kultúre. [Cit.2011.10.23].
Dostupné na: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1980/sb23-80.pdf>

Jozef Pribilinec. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na: <http://ziar.sme.sk/c/6288741/olympijsky-vitaz-jozef-pribilinec-sa-obava-o-mladez.html>

Alena Procházková. [Cit.2012.01.23]. Dostupné na:
http://www.webnoviny.sk/rozhovory/prochazkova-chce-byt-v-elitnej-desia/63176-clanok.html?from=suggested_articles

Zákon o zriadení pedagogických fakúlt. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1945/sb55-45.pdf>

Zákon, ktorým vznikla Vyššia pedagogická škola. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1953/sb38-53.pdf>

Zákon, ktorým sa zriadila činnosť PI. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1959/sb24-59.pdf>

Zákonné opatrenie, ktorým sa založila PF. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1964/sb69-64.pdf>

Pamätníci:

Jaroslav Mazúrek, 7.10.2010 v Banskej Bystrici.

Ján Lehocký, 28.10.2010 v Banskej Bystrici.

Bohumil Bucko, 8.11.2010 v Banskej Bystrici.

Dušan Hlasica, 10.11.2011 v Banskej Bystrici.

Elvíra Trunečková, 09.10.2012 v Banskej Bystrici.

Nadežda Vladovičová, 25.09.2012 v Banskej Bystrici.

Jiří Michal, 19.05.2014 v Banskej Bystrici.

Pavol Bartík, 19.05.2014 v Banskej Bystrici.

Ľudmila Jančoková, 19.05.2014 v Banskej Bystrici.

Matej Bence, 20.05.2014 v Banskej Bystrici.

PRÍLOHA

88X

Sbírka zákonů a nařízení, č. 100/1946.

podanou zároveň s přiznáním k činovní dani na herní rok, v němž po prvé bude poskytnuta daňová úleva (§ 2, odst. 1); pokud jde o třídní daň, podá tuto žádost u herní správy do konce roku, následujícího po roce, v němž opravy byly dokončeny. K žádosti jest připojití úřední doklad o tom, kdy u obce byla podána žádost za vydání osvědčení podle odstavce 1, potvrzení stavebního úřadu o způsobu oprav a o tom, kdy s nimi bylo začato a kdy byly dokončeny, potvrzení o tom, že budova byla poškozena způsobem uvedeným v § 1, mimo to pak dŕty oprávněných živnostníků za provedené opravy, potvrzené obcí co do přiměřenosti nákladů.

(3) Herní správy mohou, mají-li pochybnosti, samy přezkoumati nebo dáti přezkoumati okolnosti podle odstavců 1 a 2 a § 4, zejména šetřením u oprávněných živnostníků, kteří opravy prováděli nebo na ně dodávali materiál.

§ 6.

(1) Kde se v tomto zákoně mluví o vlastníkovi budovy, rozumějí se jím také ostatní osoby, uvedené v § 119 zákona o příjmech daních.

(2) Pokud není tímto zákonem jinak stanoveno, platí obdobné ustanovení zákona o příjmech daních.

§ 7.

Nesprávné údaje o okolnostech, podmiňujících daňovou úlevu, trestají se podle hlavy VIII zákona o příjmech daních.

§ 8.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede jej ministr financí, na Slovensku v dohodě s pověřencem financí.

Dr. Beneš v. r.
Fierlinger v. r.
Dr. Šrobár v. r.

100.

Zákon

ze dne 9. dubna 1946.

kterým se zřizují pedagogické fakulty.

Prozatímní Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

(1) Při všech universitách v zemích českých a na Slovensku se zřizují pedagogické fakulty (§ 1 dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 132 Sb., o vzdělání učitelstva).

(2) Jejich úkolem je pěstovati vědy pedagogické a vzdělávati v těchto vědách kandidáty učitelství škol všech stupňů a druhů kromě škol vysokých. Pedagogické fakulty poskytují svým posluchačům vzdělání i v jiných oborech, které stanoví ministr školství a osvěty, na Slovensku v dohodě s pověřením školstva a osvěty.

(3) Dobu jejich otevření určí ministr školství a osvěty, na Slovensku v dohodě s pověřením školstva a osvěty.

§ 2.

Vláda se zmocňuje, aby nařízením zřizovala pobočky pedagogických fakult mimo sídla universit.

§ 3.

(1) Statut pedagogických fakult a jejich poboček vydá vláda nařízením. Statut bude šetřiti základních organizačních předpisů universit a bude jednotný pro celý stát.

(2) Studijní a zkušební řády vydá ministr školství a osvěty, na Slovensku v dohodě s pověřením školstva a osvěty. I tyto řády budou jednotné pro celý stát.

§ 4.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Dr. Beneš v. r.
Fierlinger v. r.

Gottwald v. r.
Dr. Stránský v. r.
Široký v. r.
Dr. Šrámek v. r.
Ursiny v. r.
Masaryk v. r.
gen. Svoboda v. r.
Dr. Ríпка v. r.
Nosek v. r.
Dr. Šrobár v. r.
Kopecký v. r.,
tj. za ministra
Dr. Nejedlého

Dr. Drtina v. r.
Lanškman v. r.
Duriš v. r.
Dr. Pieter v. r.
gen. Hasal v. r.
Dr. Procházka v. r.,
tj. za ministra Hálu
Dr. Šoltész v. r.
Majer v. r.
Dr. Clementis v. r.
gen. Dr. Ferjenčík v. r.
Lichner v. r.

Administrace: Praha III, Tržiště č. 2. • Telefon 463-41 a 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100. • Novinová zastupitelství: Praha 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100. • Dohledací poštovní úřad Praha 25. • Státní ústředna v Praze.

Obr. 1 Zákon o zřízení pedagogických fakult (zdroj: www.mvcr.cz. [online].

[Cit.2011.10.23].

Dostupné na: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1945/sb55-45.pdf>)

Sbírka zákonů republiky Československé

Částka 38.

Vydána dne 31. července 1953.

Cena 30 haléřů.

O R S A H:

(66. a 67.) 66. Nařízení o vyšších pedagogických školách a vysokých školách pedagogických. —
67. Nařízení, jímž se upravují vysvětlivky k celému sazebníku.

66.**Vládní nařízení**

ze dne 21. července 1953

o vyšších pedagogických školách a vysokých školách pedagogických.

Vláda republiky Československé nařizuje podle § 16 odst. 4 zákona č. 31/1953 Sb., o školské soustavě a vzdělávání učitelů (školský zákon):

§ 1.

Vyšší pedagogické školy.

(1) Pedagogická fakulta Karlovy university v Praze, její pobočky v Plzni a v Českých Budějovicích, pedagogická fakulta Masarykovy university v Brně, pedagogická fakulta Slovenské university v Bratislavě a její pobočky v Banské Bystrici a v Prešově se přeměňují dnem 1. září 1953 na vyšší pedagogické školy.

(2) K praktickému výcviku studentů se přičleňují k vyšším pedagogickým školám osmileté střední školy.

Vysoké školy pedagogické.

§ 2.

(1) Dnem 1. září 1953 se zřizuje vysoká škola pedagogická v Praze.

(2) Tato vysoká škola se dělí na fakultu společenských věd a na fakultu přírodních věd.

§ 3.

(1) Dnem 1. září 1953 se zřizuje vysoká škola pedagogická v Bratislavě.

(2) Tato vysoká škola se dělí na fakulty společenských věd a přírodních věd a na fakultu filologickou, která je umístěna v Prešově.

§ 4.

(1) Pedagogická fakulta Palackého university v Olomouci se přeměňuje dnem 1. září 1953 na vysokou školu pedagogickou.

(2) Tato vysoká škola se dělí na fakultu společenských věd a na fakultu přírodních věd.

Závěrečné ustanovení.

§ 5.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede je ministr školství a osvěty v dohodě s ministrem vysokých škol.

Široký v. r.

Sýkora v. r.

Štoll v. r.

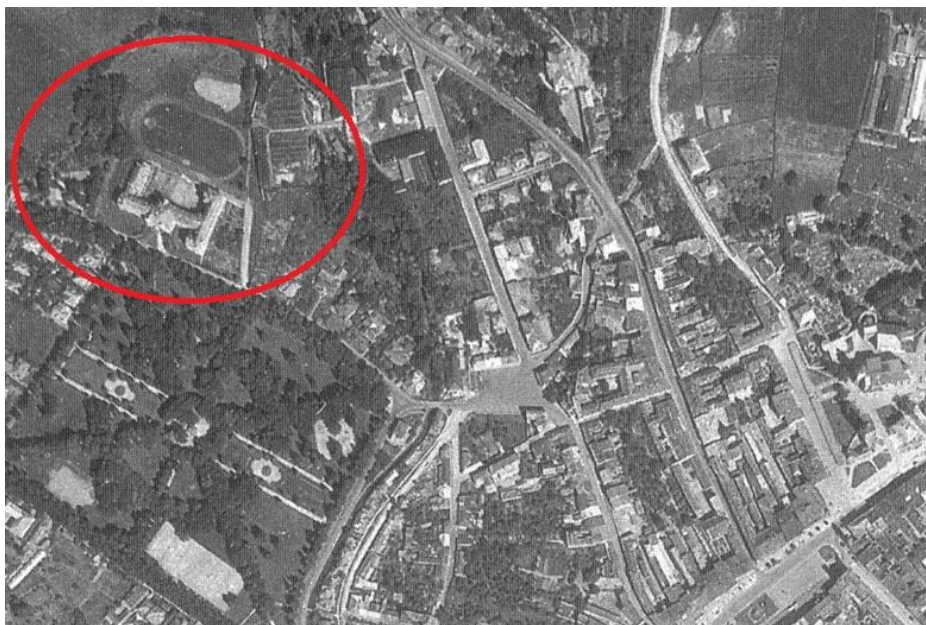
Obr. 2 Zákon, kterým vznikla Vyššia pedagogická škola (zdroj: www.mvcr.cz. [online].

[Cit.2011.10.23].

Dostupné na: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1953/sb38-53.pdf>

Obr. 3 Jaroslav Mazúrek, ako emeritný profesor v súčasnosti pôsobiaci na Univerzite Mateja Bela (zdroj: www.snm-em.sk [online]. [Cit.2013.10.23]. Dostupné na: <http://www.snm-em.sk/geosprievodca/riesitelia/jaroslavmazurek.html>)

Obr. 4 Ortofotomapa a pohľad na atletický štadión Vyššej pedagogickej školy (zdroj: neznámy)

Obr. 5 Prvé vysokoškolské priestory v Banskej Bystrici na Vyššej pedagogickej škole
(zdroj: Fremal, 1979)

Obr. 6 Nástup na zimnom lyžiarskom kurze Vyššej pedagogickej škole - Čertovica
(zdroj: Archív KTVŠ)

Obr. 7 Otužovanie ako súčasť zimného lyžiarskeho kurzu Vyššej pedagogickej školy-Čertovica (zdroj: Archív KTVŠ)

Obr. 8 Zimný výcvikový kurz na Suchom vrchu a študenti Vyššej pedagogickej školy (zdroj: Archív KTVŠ)

Obr. 9 Študenti Vyššej pedagogickej školy na oblastných vysokoškolských hrách vo Zvolene r. 1958 (zdroj: Archív KTVŠ)

Obr. 10 Štúňaziaci na oblastných vysokoškolských hrách vo Zvolene r. 1958 (zdroj: Archív KTVŠ)

Obr. 11 Cieľová rovinka a pohľad na študentky Vyššej pedagogickej školy na pretekoch v ľahkej atletiky v Nitre (zdroj: Archív KTVŠ)

Obr. 12 Študenti Vyššej pedagogickej školy zoradený v zástupe na pretekoch v ľahkej atletiky v Nitre (zdroj: Archív KTVŠ)

Obr. 13 Jeden z prvých zakladateľov KTV a prvý profesor na KTV - Jaroslav Starší
(zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

Ročník 1959

181

Sbírka zákonů Republiky československé

Částka 24

Vydána dne 20. srpna 1959

Cena 50 haléřů

OBSAH:

(57. a 58.) 57. Nařízení o pedagogických institutech. — 58. Nařízení o změnách v organizaci vysokých škol.

57

Vládní nařízení

ze dne 31. července 1959

o pedagogických institutech

Vláda Republiky československé nařizuje podle § 3, podle § 17 odst. 1 a podle § 25 odst. 3 zákona č. 58/1950 Sb., o vysokých školách, ve znění zákona č. 46/1956 Sb.:

§ 1

(1) Zřizují se pedagogické instituty v Praze, v Brandýse nad Labem, v Českých Budějovicích, v Plzni, v Karlových Varech, v Ústí nad Labem, v Liberci, v Hradci Králové, v Pardubicích, v Jihlavě, v Brně, v Olomouci, v Gottwaldově, v Ostravě, v Trnavě, v Nitře, v Banské Bystrici, v Košicích a v Prešově jako vysoké školy.

(2) Pedagogický institut v Martině se mění na vysokou školu podle tohoto nařízení.

§ 2

(1) Na pedagogických institutech se vzdělávají učitelé pro školy poskytující základní všeobecné vzdělání.

(2) Studium učitelství pro šesté a vyšší postupné ročníky povinné školní docházky trvá 4 roky.

(3) Studium učitelství pro první až páté postupné ročníky povinné školní docházky trvá 3 roky.

§ 3

Pedagogické instituty jsou krajská zařízení.

§ 4

(1) V čele pedagogického institutu je ředitel, který má dva zástupce; ředitele a jeho zástupce jmenuje ministr školství a kultury.

(2) Ředitel pedagogického institutu, jeho zástupci a další učitelé, které určí ředitel, tvoří pedagogickou radu; na pedagogických institutech, které určí ministr školství a kultury, vykonávají pedagogické rady funkci vědecké rady vysoké školy.

§ 5

(1) Pro výkon správy pedagogických institutů se zřizuje ředitelství.

(2) Služebním úřadem zaměstnanců pedagogického institutu je jeho ředitelství; jejich osobním úřadem je výkonný orgán krajského národního výboru, který může tuto působnost přenést na ředitelství pedagogického institutu.

§ 6

Na pedagogických institutech působí vedle učitelů uvedených v § 25 odst. 1 zákona č. 58/1950 Sb., o vysokých školách, ve znění zákona č. 46/1956 Sb., též další učitelé.

§ 7

Toto nařízení nabývá účinnosti ode dne vyhlášení; provede je ministr školství a kultury v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

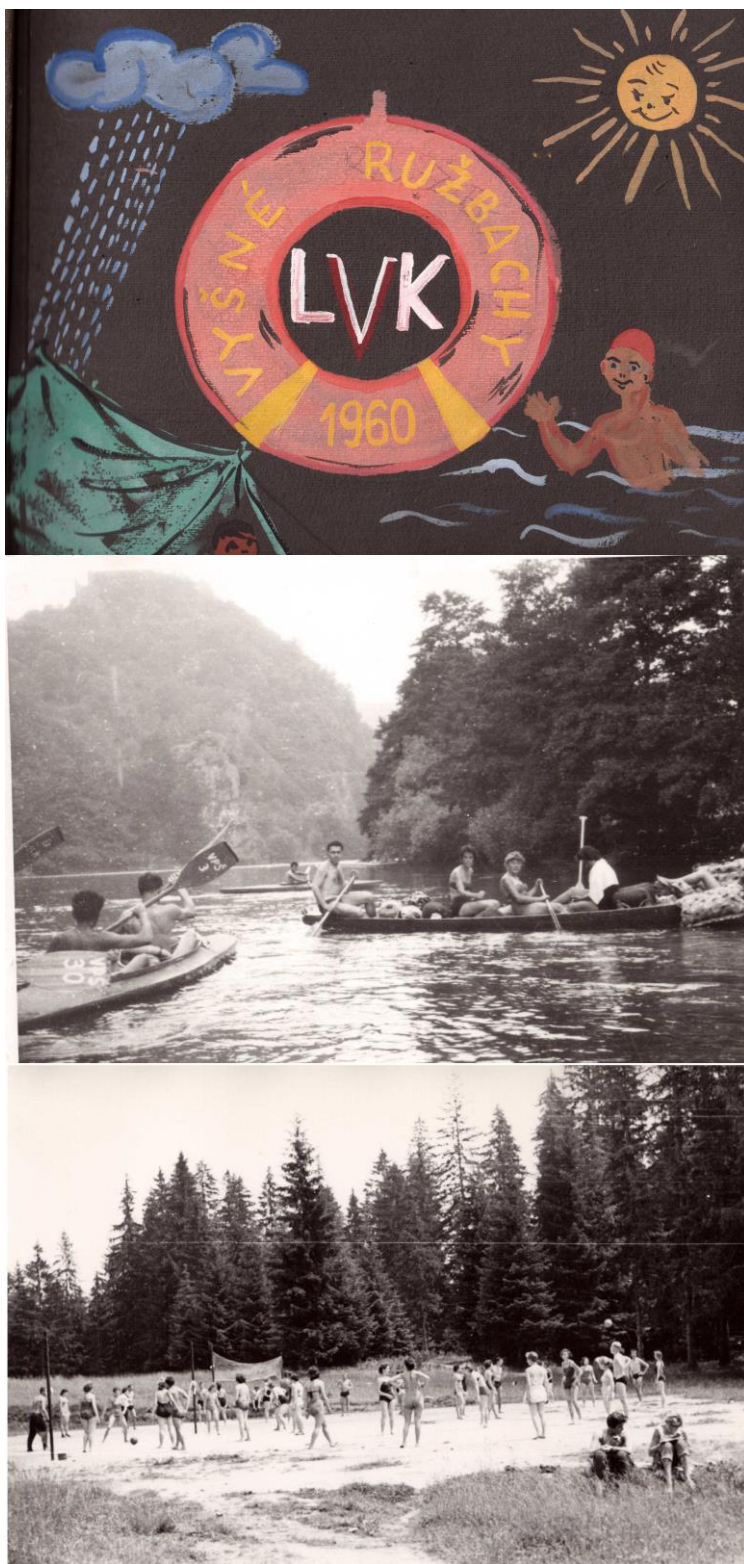
Široký v. r.
dr. Kahuda v. r.

27

Obr. 14 Zákon, ktorým sa zriadila činnosť PI (zdroj: www.mvcr.cz. [online].

[Cit.2011.10.23].

Dostupné na: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1959/sb24-59.pdf>

Obr. 15 až 17 Zábery z letného výcvikového kurzu PI vo Vyšných Ružbachoch r. 1960
(zdroj: Archív KTVŠ)

Obr. 18 Logo VŠTJ Slávia PF (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

Obr. 19 Ján Lehocký sa špecializoval na ľadový hokej (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

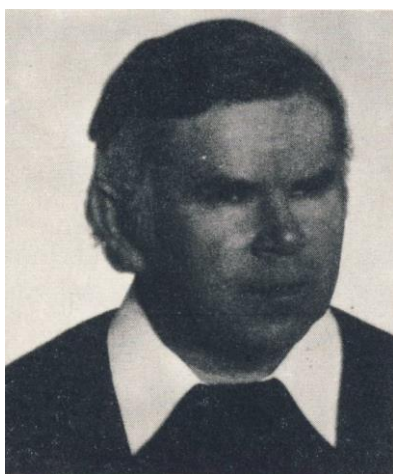
Obr. 20 Mária Biloveská - mala na starosti plávanie (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

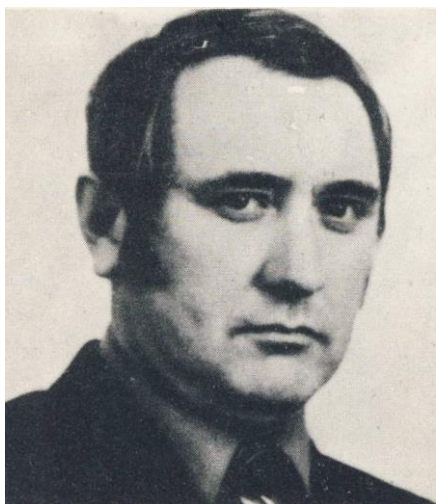
Obr. 21 Ľudmila Slimáková organizovala pre študentov turistické aktivity (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

Obr. 22 Bohumil Bucko - mal na starosti oddelenie TV pre 1. stupeň ZŠ (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

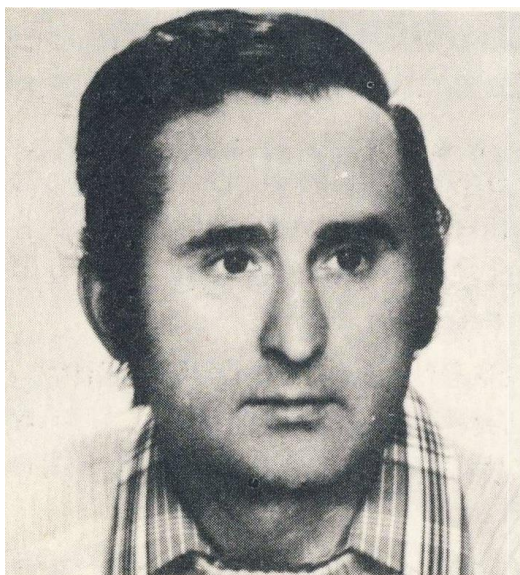
Obr. 23 Lubomír Dropčo – atletický odborník a prvý riaditeľ Športového gymnázia v Banske Bystrici (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

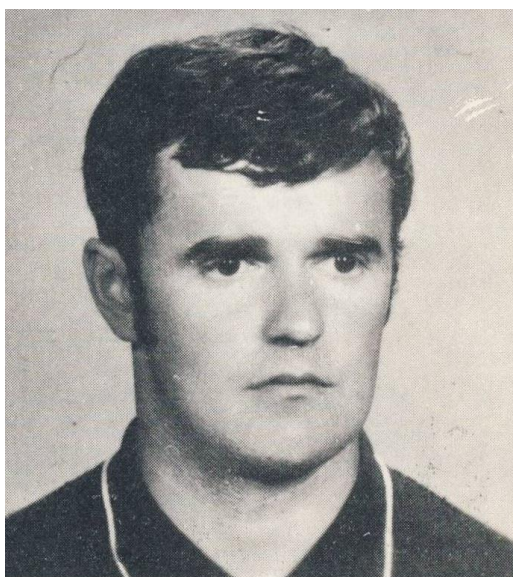
Obr. 24 Róbert Rozim – veľká osobnosť KTV, pričínal sa o rozvoj atletiky (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

Obr. 25 Viera Dropčová – vo svojich kompetenciách mala gymnastiku (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

Obr. 26 Dušan Hlasica – vykonával funkciu vedúceho KTVŠ, špecializoval sa na basketbal
(zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

Obr. 27 Adam Bella – špecializoval sa na gymnastiku (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia
PF BB, 1981)

166

Z Á K O N N Ě O P A T Ř E N Í

předsednictva Národního shromáždění

ze dne 12. srpna 1964

o pedagogických fakultách

Předsednictvo Národního shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo podle čl. 60 odst. 2 ústavy na tomto zákonném opatření:

Organizace pedagogických fakult

§ 1

Na pedagogických fakultách se vzdělávají učitelé pro školy poskytující základní vzdělání.

§ 2

(1) Z Pedagogického institutu v Praze a z Pedagogického institutu v Brandýse n. L. se zřizuje pedagogická fakulta University Karlovy v Praze se sídlem v Praze.

(2) Z Pedagogického institutu v Brně se zřizuje pedagogická fakulta University J. E. Purkyně v Brně se sídlem v Brně.

(3) Z Pedagogického institutu v Olomouci se zřizuje pedagogická fakulta University Palackého v Olomouci se sídlem v Olomouci.

(4) Z Pedagogického institutu v Trnavě se zřizuje pedagogická fakulta University Komenského v Bratislavě se sídlem v Trnavě.

(5) Z Pedagogického institutu v Prešově se zřizuje pedagogická fakulta University P. J. Šafárika v Košicích se sídlem v Prešově.

§ 3

(1) Z Pedagogických institutů v Českých Budějovicích, v Plzni, v Čstí n. L., v Hradci Králové, v Ostravě, v Nitře a v Banské Bystrici se zřizují jako vysoké školy samostatné pedagogické fakulty.

(2) V čele samostatné pedagogické fakulty je děkan, který za činnost fakulty odpovídá ministru školství a kultury.

(3) Děkan má zpravidla tři proděkany. Děkan a proděkany jmenuje a odvolává ministr školství a kultury.

(4) Osobním úřadem zaměstnanců samostatných pedagogických fakult je děkanát. Děkanát má tajemníka; jmenuje ho ministr školství a kultury. Tajemník samostatné pedagogické fakulty je stálým zástupcem děkana pro věci hospodářské a správní.

§ 4

(1) Na Slovensku jmenuje děkany a proděkany pedagogických fakult a děkany, proděkany a tajemníky samostatných pedagogických fakult pověřenec Slovenské národní rady pro školství a kulturu.

(2) Děkaní samostatných pedagogických fakult na Slovensku odpovídají za svou činnost též pověřenci Slovenské národní rady pro školství a kulturu.

Ustanovení společná a závěrečná

§ 5

Ustanovení § 3 zákona č. 58/1950 Sb., o vysokých školách, zůstává nedotčeno.

§ 6

(1) Pedagogické instituty v Karlových Varech, v Liberci, v Pardubicích, v Jihlavě, v Gottwaldově, v Martině a v Košicích se postupně zrušují počínaje školním rokem 1964/65.

(2) Spolu se zrušením pedagogických institutů uvedených v odstavci 1 pozbývá účinnosti vládní nařízení č. 87/1962 Sb., o pedagogických institutech.

§ 7

Toto zákonné opatření nabývá účinnosti dnem 1. září 1964.

Novotný v. r.

Laštovička v. r.

Cerník v. r.

Vydavatel: Ministerstvo spravedlnosti. — Redakce: Praha 1 - Malá Strana, Tržiště 9. Telefon 53 34 41 až 49. — Administrace: statistická a evidenční, vydavatelství tiskopisů, n. p., Praha 1 - Malá Strana, Tržiště 9. Telefon 53 34 41 až 49. Vychází podle potřeby. — Předplatné na celý rok Kčs 80.—, na půl roku Kčs 30.—, na čtvrt roku Kčs 15.—. Předplácet lze na dobu nejmenší čtvrt roku, vždy jen k 1. dni každého kalendářního čtvrtletí. — Zrušení odběru se uznává jen ke konci každého kalendářního čtvrtletí; neprozdělá 10 dní před stanoveným datem. — Frankované reklamace se uznávají jen, dojdou-li do 15 dnů po vydání reklamované čísky. — Číslo 3803 Praha 1, č. d. 321-9082. — Novinová sazba povolena poštovním úřadem Praha 022, číslo 313-316 88-55. — Tiskne: Knihkisk 1, národní podnik v Praze 1 - Malá Strana, Karmelitáská 8. Dohledací pošta Praha 07.

Obr. 28 Zákonné opatření, kterým sa založila PF (zdroj: www.mvcr.cz. [online].

[Cit.2011.10.23].

Dostupné na: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1964/sb69-64.pdf>

Obr. 29 Logo Pedagogickej fakulty v roku 1964 (zdroj: úradný dokument Bohumila Bucka)

PEDAGOGICKÁ FAKULTA
PEDAGOGICKÝ INŠTITÚT
V BANSKEJ BYSTRICI
Tajovského 8

V Banskej Bystrici 30.IV.1964

Čís. telefónu: 4411, 4412

Č. 4265/64

Prílohy:

Vec:

Súdržuh

Bohumil B u c k o
odb.ss.

Banská Bystrica

V zmysle organizačného poriadku Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici po prejednaní so ZV RCH, poverujem Vás vedením katedry odbornej telesnej výchovy na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici po dobu študijného pobytu s. Staršieho Jaroslava t.j. od 1.X.1964 do 31.III.1965.

Súčasnne Vám priznávam v zmysle smerníc MŠK č. 1461/60-E I/1 zo dňa 12.I.60 s finančnou účinnosťou od 1.X.1964 do 31.III.1965 funkčný príplatok vo výške 200.-- Kčs mesačne, ktorý Vám bude vyplácať účtáreň PF spolu s pracovnými príjmami. Z tohoto sa Vám odpočítajú zákonné zrážky.

Proti tomuto rozhodnutiu môžete podať námietky do 15 dní po jeho doručení na dekanát Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici. Námietky nemajú odkladného účinku.

Doc. Júlíus Albert

Obr. 30 Úradný dokument pri príležitosti odovzdania funkcie vedúceho katedry Bohumilovi Buckovi v roku 1964 (zdroj: osobný dokument Bohumila Bucka)

Obr. 31 Viera Kucháriková mala na starosti osobitnú TV (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

Obr. 32 Pedagogická fakulta v nových priestoroch na Tajovského 40 (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

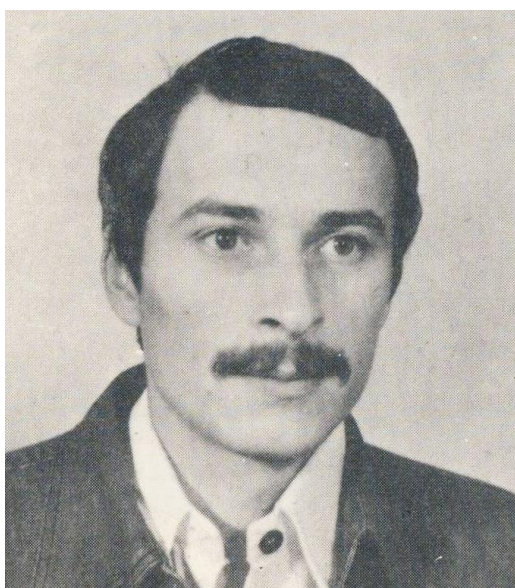
Obr. 33 Telocvična na Pedagogickej fakulte (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

Obr. 34 Prvá vysokoškolská plaváreň v Banskej Bystrici na Pedagogickej fakulte (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

Obr. 35 Atletický štadión v rámci nových priestorov na Tajovského 40 (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

Obr. 36 Štefan Dušek pôsobil na KTV v období r. 1976 - 1988 (zdroj: 20 rokov Vzornej VŠTJ Slávia PF BB, 1981)

Denné štúdium

Dodatok k tab. 1

Okrem predmetov uvedených v Učebnom pláne všeobecného vzdelávacieho predmetu telesná výchova dvojodborového štúdia pedagogov pre 5.-12. ročník základných škôl, gymnázii, stredných odborných škôl a stredných odborných učilíšť absolujú študenti počas štúdia ešte nasledovné predmety tzv. všeobecného základu:

Legenda:

- 0/1 seminár k rozvoju sily
- súhrnná skúška z TD lyžova-
- TD pobytu v prírode a
- TD turistiky
- vypúšťa sa na základe výnosu
- MS CSR zo dňa 16. 10. 1976,
- č. 2903/20-31 v týchto špor-
- toch: atletika, plávanie, turis-
- tika, moderná a rytmická
- gymnastika, futbal, basketbal,
- hádzaná, volejbal, korčuľova-
- nie, fadový hokej, športová
- gymnastika
- včítane TV zo všeobecného
- základu:
- SZS - 1. z marxizmu-leniniz-
- mu v 9. sem.

predmetu v 10. semestri
TD – teória a didaktika, TK –
telesná kultúra, TV – telesná vý-
chova, ZRTV – základná a rek-
reačná telesná výchova
Predmety, ktoré majú predpísané v učebnom pláne cvičenia alebo semináre, končia vždy zá-
čiatkom

Ročník 1980

Sbírka zákonů

Československá socialistická republika

ČESKÁ
SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

SLOVENSKÁ
SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

Částka 23

Vydána dne 30. července 1980

Cen:

OBSAH:

89. Nařízení vlády Československé socialistické republiky o soustavě studijních oborů a o délce řádného studia na vysokých školách
90. Nařízení vlády Československé socialistické republiky o státních závěrečných zkouškách a státních rigorózních zkouškách
91. Vyhláška předsedy Státní banky Československé a federálního ministerstva financí, kterou se mění vyhláška č. 118/1972 Sb., o pokladních operacích v socialistických organizacích
92. Vyhláška ministra zahraničních věcí o Dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Jemenské lidové demokratické republiky o vědecké a technické spolupráci
93. Vyhláška ministra zahraničních věcí o Dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Indické republiky o spolupráci v námořní dopravě
- Oznámení o vydání obecně závazných právních předpisů
- Oznámení o uzavření mezinárodních smluv

89

NAŘÍZENÍ VLÁDY

Československé socialistické republiky

ze dne 28. června 1980

o soustavě studijních oborů a o délce řádného studia na vysokých školách

Vláda Československé socialistické republiky oborech denního studia a studia při zaměstnání se nařizuje podle § 32 odst. 3 a § 33 odst. 1 zákona stanoví v příloze tohoto nařízení.

č. 39/1980 Sb., o vysokých školách:

§ 1

Soustava studijních oborů a délka řádného studia na vysokých školách v jednotlivých studijních

§ 2

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. září 1980.

Dr. Strougal v. r.

Strana 396

Sbírka zákonů č. 89/1980

Částka 23

Příloha k nařízení vlády ČSSR č. 89/1980 Sb.

SOUSTAVA STUDIJNÍCH OBORŮ A DÉLKA ŘÁDNÉHO STUDIA NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Číslo znaku	HLAVNÍ SKUPINA Skupina oborů Studijní obor	Délka řádného studia v letech		Studium na vysokých školách (fakultách) směr
		v denním studiu	ve studiu při zaměstnání	
1	2	3	4	5

74 Vědy o tělesné kultuře

74-01-8 Tělesná výchova a sport (trenérství, metodika a rehabilitace)

4

5

univerzitní

Obr. 38 Prestavba vysokoškolského systému a pohľad na vedy o telesnej kultúre

(zdroj: www.mvcr.cz. [online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1980/sb23-80.pdf>

11. - 12. XI. 1978

IV. ROČNÍK PRECHODU PO MIESTACH BOJOV SNP VO VYSOKÝCH TATRACH

I. DEN - 1. št. - ZVEROVKA, BRESTOVÁ, SPÁLENA - BAMKOV - PRÍSLUP - ŽIARSKA CHATA
2. št. - TATLIAKOVÁ CHATA, SMUTNÉ SEDLO - ŽIARSKA CHATA

II. DEN - 1. št. - PODBANSKÉ, KAMENISTÁ DOLINA, PYTNÉ SEDLO A SPÄT
2. št. - ŽIARSKA CHATA, PIAČLIŇ, ŽIARSKÉ SEDLO, BARANEG, ESPERANTO

Tridsaťdva turistov z turistického oddielu TŠ, Slávia, PF, Banka Bystrica sa vydalo na dvojdnovú túru do Západných Tatier.

Západné Tatry sú časťou masívu Tatier. Z južnej strany ich ohraničuje Kiptovská kotlina, na severe ich odskorošiny oddeluje Podbanská bráda; na východe záver Škopskej a Tichej doliny od Vysokých Tatier. Na západe Hornianske sedlo od Chočských vrchov.

Od chýb Zverovky v dolnej stupinisti sme sa pustili na hrebien. Videlo nás krásne jasný žiarivý slniečko a zároveň v ľubľu prvý sneh, smot. vzduch, samostatné mláky. Naš prvý cieľ bol Podbanské, stúpali sme do kopca, sľutón a čir-sľutóni situácii. Videli sme Roháčsku dolinu ako na dlhú, obľut-kopce s jasnou dúi boli veľmi blízko. Videl na Podbanské, sme sme krásne jasná ratiť ch. Videl boli sľutóni a hmla, a mo-ra hmla zmenili sme tam veľmi kopce ako mali odro-čty. A prvýkrát sme sa dohľadom prezriedli oblo, kde je Oľchová, Roháč, Volovec, kde sú Vysoké Tatry, či Chočské vrchy.

Obr. 39 Pohľad na program IV. ročníka prechodu po miestach bojov SNP vo Vysokých Tatrách r. 1978 (zdroj: Súkromný archív J. Staršieho)

Výsledky VI. ročníka BS SNP 3.-4. II. 1979

B muž 53,4 km

umíst.	umíst.	Meno	Čas
1. Ekole	BS SNP	Janošek Josef, Rpt. Strážník	3:11:16
1.	146	Průšek Jaroslav, PF	4:26:00
2.	154	Šuradný Marián, PF	4:27:00
3.	163	Kypka Petr, PF	4:28:00
4.	362	Kučko Miroslav, PF	5:03:00
5.	584	Dehák Bohdan, PF	5:26:00
6.	622	Klíma Vladislav, PF	5:29:00
7.	646	Mazanec Petr, PF	5:35:00
8.	884	Hanko Petr, PF	5:53:00
9.	1053	Lipník Křtlan, PF	6:06:00
10.	1149	Král Jan, PF	6:14:00
11.	1190	Kučík Josef, PF	6:21:00
12.	1216	Kučera Petr, PF	6:23:00
13.	1232	Reliš Brtník, PF	6:24:00
14.	1449	Liglav Anton, PF	6:46:00
15.	1523	Krassay Jan, PF	6:55:00
—	1488	Kučák Jan, Příbram	8:31:00

F ženy 20,7 km

—	1.	Pažová Mária, Brestany	1:00:06
1.	1.	Dobutková Zlomira, PF	1:11:54

Obr. 40 Výsledky studentů PF na Bielej stopě z r. 1979 (zdroj: Súkromný archív J. Staršieho)

Obr. 41 a 42 Študenti PF na Bielej stope z r. 1979 (zdroj: Súkromný archív J. Staršieho)

Obr. 43 Pohľad na Mengusovskú dolinu pri prechode študentov Vysokými Tatrami z príležitosti V. výročia prechodu po miestach bojov SNP r. 1979 (zdroj: Súkromný archív J. Staršieho)

Obr. 44 Oficiálne logo 7. Československej univerziády, ktorá sa usporiadala v Banskej Bystrici r. 1973 (zdroj: Rečenka ČSU 72)

Obr. 45 Sídlo Pedagogickej fakulty UMB v roku 1993 (zdroj: neznámi, spracoval: autor)

Obr. 46 Hodina plávania s vyučujúcim Jiřim Michalom, v priestoroch na Tajovského ulici (zdroj: neznámi, spracoval: autor)

Obr. 47 Pavol Bartík bol posledným vedúcim KTV PF od r. 2002 po zlúčenie s KTVŠ (zdroj: www.fhv.umb.sk. [online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na: <http://www.fhv.umb.sk/app/user.php?user=bartik.pavol>)

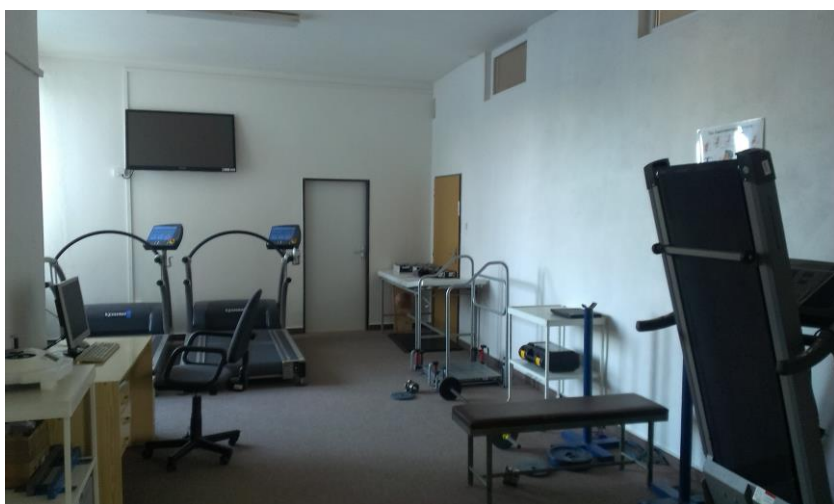
Obr. 48 Jozef Hrčka pôsobil ako prof. na KTV PF (zdroj: www.sportency.sk [online].
[Cit.2011.10.23]. Dostupné na
<http://www.sportency.sk/encyclopedy/?q=content/hist%C3%B3ria-a-s%C3%BA%C4%8Dasnos%C5%A5-fakulty-telesnej-v%C3%BDchovy-a%C5%A1portu-uk-v-bratislave>

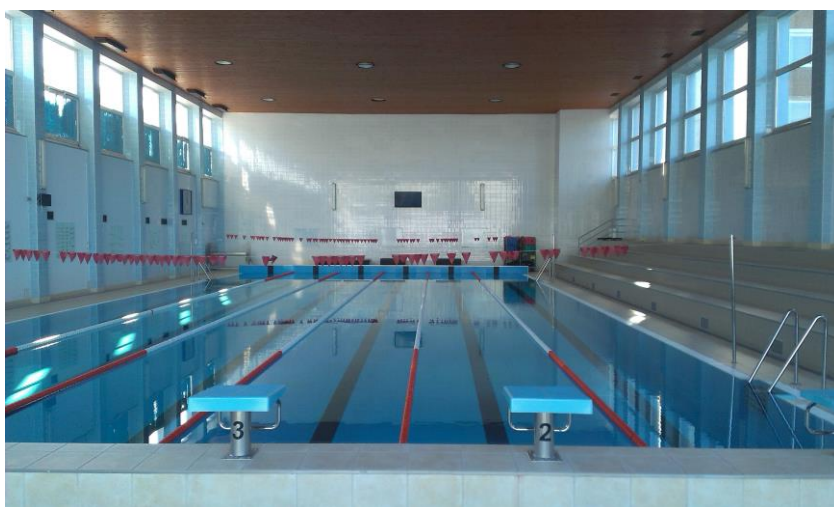
Obr. 49 Zrekonštruovaná telocvična pri príležitosti organizácie Letnej univerziády Slovenska v roku 2012 (zdroj: autor)

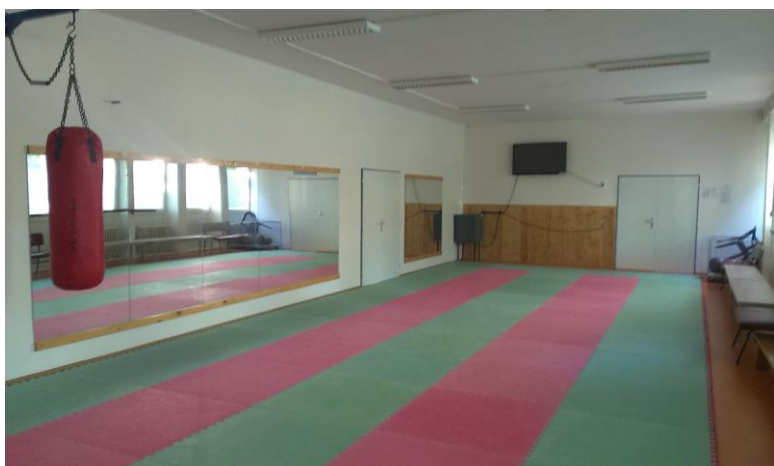
Obr. 50 Zrekonštruovaná gymnastická telocvičňa na Filozofickej fakulte (zdroj: autor)

Obr. 51 Diagnostické labaratórium katedry telesnej výchovy a športu (zdroj: autor)

Obr. 52 Plavecký bazén na katedre telesnej výchovy a športu (zdroj: autor)

Obr. 53 Zrkadlová telocvičňa na katedre telesnej výchovy a športu (zdroj: autor)

Obr. 54 Posilňovňa katedry telesnej výchovy a športu (zdroj: autor)

Obr. 55 Ľudmila Jančoková prof. na KTVŠ, garantuje doktorandské štúdium – športovú edukológiu (zdroj: www.fhv.umb.sk. [online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na: <http://www.fhv.umb.sk/app/user.php?user=jancokova>)

Obr. 56 Karol Görner prof. na KTVŠ, garantuje doktorandské štúdium – športovú humanistiku (zdroj: www.fhv.umb.sk. [online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na <http://www.fhv.umb.sk/app/user.php?user=gorner>)

Obr. 57 Miroslav Nemec – súčasný vedúci KTVŠ (zdroj: www.fhv.umb.sk. [online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na: <http://www.fhv.umb.sk/app/user.php?user=nemec>)

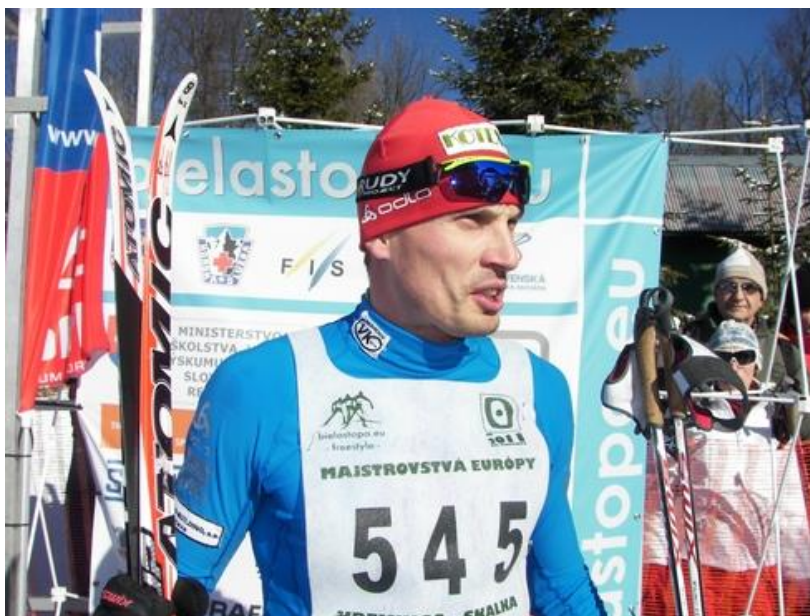
Obr. 58 Ivan Čillík prof. na KTVŠ, špecializuje sa na atletiku, teóriu a didaktiku športu (zdroj: www.fhv.umb.sk. [online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na <http://www.fhv.umb.sk/app/user.php?user=cillik>)

Obr. 59 Jaroslav Babušiak na olympiáde vo Vancouver-i v roku 2010

(zdroj www.webnoviny.sk. [online]. [Cit.2013.10.21]. Dostupné na

<http://www.webnoviny.sk/sport/clanok/299502-zj-lyzovanie-ms-v-super-g-muzov-aj-babusiak-a-falat/>)

Obr. 60 Ivan Bátory na ME v Kremnice (zdroj: ziar.sme.sk. [online]. [Cit.2013.10.21].

Dostupné na <http://ziar.sme.sk/c/5743709/biela-stopa.html>)

Obr. 61 Erika Burianová - Dobrovičová v drese BK Tutnov (zdroj: www.bktrzutnov.cz [online]. [Cit.2012.09.23]. Dostupné na http://www.bktrzutnov.cz/index.php?vloz=../b_clanky.php&p_k=ZENA&ccl=292&p_r_=0)

Obr. 62 Mária Černá – úspešná karatistka (zdroj: www.karate.msr.szm.com [online]. [Cit.2012.09.23]. Dostupné na http://www.karate.msr.szm.com/majstri_sr.htm)

Obr. 63 Martina Danišová - Hrašnová – pri hode hladivo na MS v Berlíne roku 2009
(zdroj: www.webnoviny.sk [online]. [Cit.2012.09.23]. Dostupné na
<http://www.webnoviny.sk/rozhovory/hrasnova-moju-radost-znasobilo-nad/520361-clanok.html>)

Obr. 64 Anna Džurnáková – účastníčka ZOH vo Vancouver-i (zdroj:
www.hockeyslovakia.sk. [online]. [Cit.2012.06.02]. Dostupné na
<http://www.hockeyslovakia.sk/sk/clanok/anna-dzurnakova>)

Obr. 65 Klaudio Farmadín – v drese AŠK Dukla Banská Bystrica (zdroj: www.karate.msr.szm.com. [online]. [Cit.2012.03.12]. Dostupné na http://www.karate.msr.szm.com/majstri_sr.htm)

Obr. 66 Milan Haborák – úspešný slovenský atlét vo vrhu guľou (zdroj: www.sport.pravda.sk . [online]. [Cit.2012.06.23]. Dostupné na <http://sport.pravda.sk/oh-2008/clanok/83894-milan-haborak-splnil-ostry-limit-na-olympijske-hry/>)

Obr. 67 Alžbeta Havrančíková – účastníčka 27. ročníka Bielej Stopy SNP (zdroj: www.sme.sk. [online]. [Cit.2012.01.04]. Dostupné na <http://www.sme.sk/c/4189585/v-zime-pred-20-rokmi-havrancikova-lietala.html>)

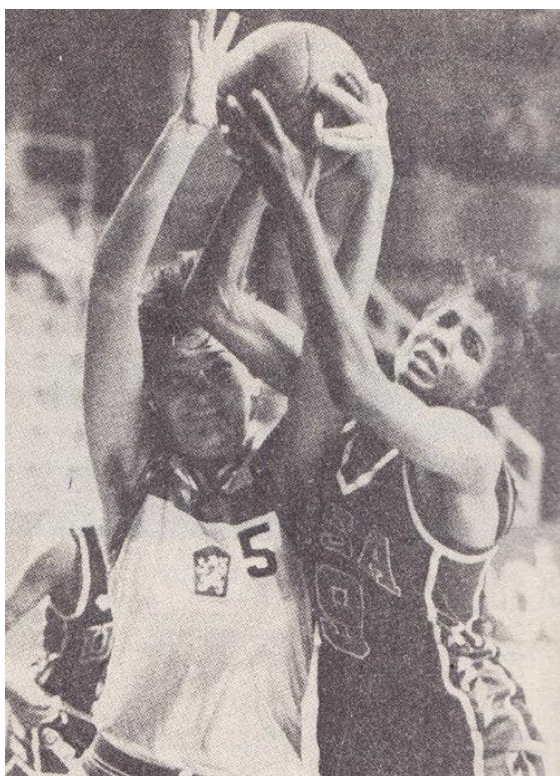
Obr. 68 Pavol Hurajt – bronzový medailista v biatlone zo ZOH 2010 (zdroj: www.cas.sk. [online]. [Cit.2012.11.20]. Dostupné na: <http://www.cas.sk/hurajt>)

Obr. 69 Martina Halinárová – Jašicová – úspešná biatlonistka (zdroj: www.webnoviny.sk. [online]. [Cit.2012.04.21]. Dostupné na: <http://www.webnoviny.sk/historia-hier/slovaci-s-najvyssim-poctom-ucast/53981-clanok.html>)

Obr. 70 Elena Kaliská – dvojnásobná olympijská víťazka vo vodnom slalome oslavuje medailové umiestnenie na OH v Aténach roku 2004 (zdroj: www.smejedentim.sk [online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na: <http://smejedentim.sk/kategorie/historia/>)

Obr. 71 Anna Kotočová – Janoštinová – v drese československej basketbalovej reprezentácie (zdroj: www.slovenskyportal.sk. [online]. [Cit.2012.11.21]. Dostupné na: <http://www.slovenskyportal.sk/index.php?action=st&h=Anna-Janostinova-Kotocova>)

Obr. 72 Ľuboš Križko – na štarte ME v Helsinkách (zdroj: www.cas.sk. [online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na: <http://www.cas.sk/clanok/176726/krizko-vo-finale-majstrovstiev-europy-nezaziaril-skoncil-siesty.html>)

Obr. 73 Stanislav Kútik – jeden z najúspešnejších gymnastov Slovenska (zdroj: www.sportklub.umb.sk. [online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na: http://www.sportklub.umb.sk/gym/clenovia%20fotky_duro_nezmaz/clenovia_klub_u.htm)

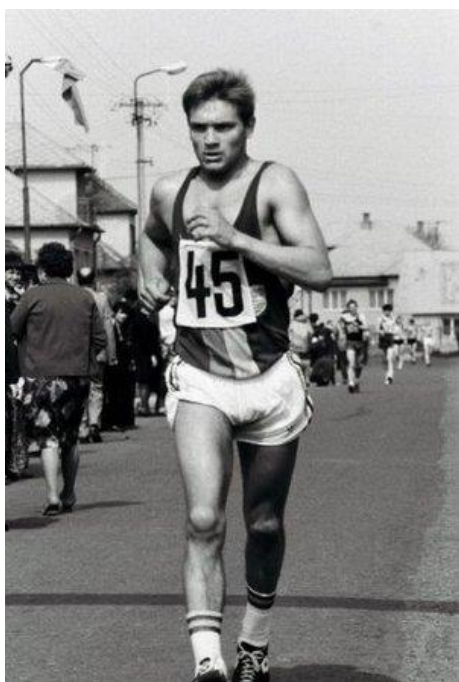
Obr. 74 Jaroslava Lauková – Bukvajová – na ZOH v Salte Lake City (zdroj: www.sme.sk. [online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na: <http://www.sme.sk/c/235368/prve-zlato-pre-belmondovu.html>)

Obr. 75 Marek Matiaško – úspešný slovenský biatlonista(zdroj: www.webnoviny.sk.
[online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na:
<http://www.webnoviny.sk/rozhovory/matiasko-biatlon-sa-rozhoduje-na-strel/61801-clanok.html>)

Obr. 76 Anna Murínová – na ZOH v Turíne roku 2006 (zdroj: www.sme.sk. [online].
[Cit.2012.03.10]. Dostupné na: <http://www.sme.sk/c/2970010/murinova-vydrzala-19-rokov.html>)

Obr. 77 Jozef Pribilinec – olympijský víťaz v Soul 1988 - disciplína 20 km chôdza (zdroj: www.ziar.sme.sk. [online]. [Cit.2011.10.23]. Dostupné na: <http://ziar.sme.sk/c/6288741/olympijsky-vitaz-jozef-pribilinec-sa-obava-o-mladez.html>)

Obr. 78 Alena Procházková – účastníčka 36. ročníka Bielej Stopy (zdroj: www.webnoviny.sk. [online]. [Cit.2012.01.23]. Dostupné na: http://www.webnoviny.sk/rozhovory/prochazkova-chce-byt-v-elitnej-desia/63176-clanok.html?from=suggested_articles)